

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Pars Secvnda. Quibus in rebus homo se debeat mortificare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

317
PARS II.

In qua sigillatim declaratur quibus in rebus homo se debeat mortificare.

PROOEMIUM.

HACTENVS satis declarauimus, quis finis & scopus propositus nobis esse debeat in hoc Mortificationis exercitio, & quàm admirandi sint eius fructus; nunc superest, vt sigillatim exponamus, quid homo in se debeat mortificare, nempe, amorè proprium, voluntatem propriam, passionés, & alias propensiones prauas. Nec arbitrari debemus ea, quæ mortificanda sunt semper esse peccata mortalia; sæpe enim ne venialia quidem sunt, sed inclinationes tantùm ad peccatum: mortificanda autem vel coercenda, ne in peccatum aliquod graue vel leue labamur.

P + CAPVT

LIB. II. PARS TRACTATVS
CAPVT I.

*Qualis sit Amor proprius, qui mortifi-
candus est. & qui eius ef-
fectus.*

EST quidam amor, quo homo
se amat ordinatè, & bono fine,
qui est gloria Dei, vel alius ho-
nellus finis, qui natura sua tendit in
Deum, quo amore homo amat beati-
tudinem extremam, eaque omnia que
ad illam consequendam adiumento ei
se possunt. Hic amor non appellatur
amor proprius, quia etsi eo queramus
nostrum profectum, tamen quia prin-
cipalis finis loco propositum non ha-
bet semetipsum, sed Deum, idcirco po-
tius est amor verè caritatis, & merè
spiritualis. Amor ergo proprius est,
quo quis amat seipsum, hoc est, quo
quis tantum studet suis comodi, nul-
la habitatione gloriæ diuinæ, idque
beneficium fieri potest. Primò, si partem
spiritualis hominis pro obiecto ha-
beat, & amet per se virtutes & dona spiri-
tualia animi, ac felicitatè quoque ipsa,
quatenus utilitatem aliquam spiritua-
lem conciliant. Et hic amor proprius est.

MORTIF. VOLVNT. 119

est in re spiritali. Verùm quãuis amor proprius, qui primarij finis loco propositum habet seipsum, & non Deum, sit imperfectus, nec sufficit ad salutem, tamen facile corrigi potest & perfici, nempe mutatione tantùm finis; res enim spirituales quæ amãtur, ex se bonæ sunt. Mortificandus est autẽ hic amor, primum attentè expendendo beneficiorum diuinorum magnitudinem, & quanto Dei amore illa sint nobis communicata, deinde capeffendũ ardens desiderium placendi ei, qui tanto amore dignus est, & tot muneribus ad se redamandum nos sibi deuinxit. Quando enim anima erit hoc desiderio inflammata, facile longius progredietur, perspicietque, nihil æquẽ à Deo requiri ad suam gloriam amplificandam, quàm vt solidis virtutibus operam demus in hac vita, & in altera suo conspectu iucundissimè aliquandò perfruamur; amemusque virtutes, nõ tam quia nobis viles sunt, quàm quia placent Deo, eiusque gloria per illas promouetur. Et quia in talibus amorem proprium excindere, eumque in solius Dei amorem conuertere, magnũ

320 II. PARS TRACTATVS

nū Dei donū, est & supernaturale, con-
iūgēdē sunt huic exercitio humiles et
dentesq; preces, & corporales nōnnullę
mortificationes cęteris faciliores, ut
hoc donum mortificationis à Deo
impetretur.

ALIVS est amor proprius, qui obiectū
loco habet sensitivā hominis partē
voluptates & delicias carnis proclivē
ac etiā rationalē in honores, opes, &
alia bona tēporalia inclinā: em. Hęc
more hominis non virtutes, sed res
re corruptę inclinationi obnoxie
plectitur, nec alium scopū proposuit
habet, quā cōmodum suum tēporale
Et hic propriē vocatur amor proprius
qui quidē perniciosissimus est, quia
nimium vehementer excecatur. Vnde

*dom. 4. in
Exach.*

GREGORIUS, sunt, inquit, multe peccata
ta qua committimus, sed idcirco nobis
gravia non videtur, quia prius
amore diligentes, clausis nobis oculis
nostra deceptione blandimur. Denique
quia est omnium malorum fons
origo, ut paulō post ostendemus. Ex
hoc amore manant effectus quibus
vitiosi, qui a peccatis sunt peccata, secun-
dum Apostolum, dum ait: in

DE MORTIF VOLVNT. 321

in diebus erunt homines seipfos aman 2. Tim 1
res. cupidi, elati, superbi, blasphemii, pa-
vribus nō obediētes, ingrati, scelasti, sine
affectione, sine pace, criminatores, inob-
tinentes, immites, sine benignitate, pro-
ditores, proserui tumidi, et voluptatū
amatores magis, quā Dei. Ex eadē radice
oriuntur & alij affectus, sed non sunt
omnes peccati mortalis, nec peccati
rationem vendicant, nisi quod finem
debitum propositum non habeant.
Hos nos patefacere conamur, vt con-
fiet quid in proprio amore mortifica-
dum sit. Vnus ē vitiosis proprii amo-
ris affectibus est, quādo homo sibi pla-
cet, & quando illi sua facta ardeat, nō
tanquam Dei dona, sed suā industriā
opera. Alius, quando nō propter Deū
aut aliam bonum finem desiderat ab
omnibus amari, sed tantū vt inde
aliquod solatium capiat & volupta-
tem Quos affectus facerit S. Augusti
nux ex proprio & inordinato amore
proficisci.

lib. 10. con-
fari c. 36.
c. 39.

ALII affectus vitioī ab amore
proprio deriuati, sunt, plus æquo
pudesceri ob defectus naturæ, vt Je-
fornicatem vultus, membra distorta,
P 6 vocem

322 II. PARS TRACTATVS.

vocem asperam, inopiam parentum,
 officij quod geritur vilitatem, & cetera
 huiusmodi. De solo enim peccato Deo
 ique offensa verecundari debet ho-
 mo, pudeberi autem de rebus à Deo
 profectis, & quæ nullam peccati no-
 tam habent, est hominis nimirum le-
 manis, suumque honorem in omni-
 bus querens. Alius effectus est, super-
 ægrè admissam culpam confiteari,
 eò quod coram hominibus laudari
 videri velit, quam sit coram Deo, vel
 ne aliquid de bona opinione, quæ
 pud alios habet, detrahatur. Siquis
 libenter tractet, vel de ijs rebus loqua-
 tur, vnde spes aliqua est honoris de-
 manæ laudis. Si ambiat dignitates ma-
 iores & honoratiores, si tuas virtutes
 sui generis nobilitatem, & alia præ-
 ceter: Si optat alios in ea persuasione
 se, vt existiment ipsum, non volentem
 te, sed necessitate aliorum que imponit
 ad fastigium alicuius dignitatis
 eum, ac proinde credant eum esse
 milem, alijsque multis virtutibus
 natum, quæ foris non appareant. Si
 operibus bonis alijsque actionibus
 de dignis præstandis, quæ nouit in

MORTIF. VOLVNT. 328

minū oculos incurfura, magnū ſtu-
dium adhibeat, vt rectè & ſine cuius-
quam querela vel calumnia fiant; que
verò ſecreta facit, ſoli diuino cōſpectui
nota, non tantum ſtudium in ijs cum
omni perfectione exercendis ponat.
Vt ſi, cum diuinum officium publicè
dicendum eſt, aut paruulæ orationes
vocaleſ recitandæ, ſit valdè deuotus:
ſi verò priuatim, diſtractus & incom-
poſitus. ſi, quoties in præſentia aliorū
ab eo petitur elemoſyna, aut aliud ca-
ritatis opus, promptiſſimè porrigat; ſi
clam, nullo præſente, nihil vel parum
communicet. Si domi obres leuiſſi-
mas ita accèdatur; publiè verò obres
grauiores iracundiam comprimat, ne
ſubiectus paſſionibus videatur. Con-
tra quoque, ſi negligat bona opera præ-
ſtare, vt ieiunare, carnem caſtigare, æ-
gris ſeruire, aliq; caritatis opera exerce-
re, ne videatur ab hominibus, non
quòd metuat ſanctus ab hominibus
reputari, ſed ne exiſtimetur vanæ glo-
riæ captandæ cauſa illa feciſſe.

ALIVS eiufdem amoris proprii
effectus eſt, metuere, ne parui apud alios
reſtimemur: magnā diligentiam adhi-

§ 4 II. PARS TRACTATVS.

adhibere in procurandis proprijs com-
modis, facultatibus augēdis, & hono-
ribus consequendis; contra verò, ne-
gligenter agere in salute animæ & glo-
ria diuina promouenda. Multum tem-
poris consumere in concinnandis ve-
stibus, & componendo cubiculos; ci-
guumq; spacium faciendo examini
conscientiæ, & Rosatio lectitando re-
linquere. Aduigilare vt famuli do-
mus, & liberi summo mane lectis se
procipiant, & ne minimum quidem
tēporis punctulū ad quæstum facien-
dum negligant: nihil autē laborat,
vt sacrificium Missæ tempore audiam,
vt confessionem peccatorum faciam,
doctrinā Christianā addiscā, & diui-
na mandata præstent. Operā dare, vt
redditus, & census Annui exactè pe-
soluantur, & negligere vt famulorum
salaria, & debita cōtracta suo tēpore re-
stituātur. Omnē lapidē mouere, vt æ-
quē ab externis ac à domesticis ho-
nor sibi magn⁹ cū magna submissioe
deferatur, & parui facere, si exiguis ho-
nor præstetur: Deo, imò iuramentis, blas-
phemijs, murmurationibus, detractio-
nibus, & alijs peccatis indies offenda-
tur

DE MORTIF. VOLVNT. 327

tur. Si omnē industriā collocet, vt supellex domestica & quicquid in ædib⁹ obiectū est oculis carnis, bellè oiteat, sit mētia lauta, & palato grata, parū verò curet animā esse purā à vitijs, & virtutib⁹ humilitatis, māsuetudinis, alijsq̄ue ornatā, atq̄ ita cōpositā, vt diuinis oculis placeat. Si in multis pijs operibus exercere se negligat, ne ab alijs irrideatur, aut detrimētū aliquod patiatur, maximè si erant opera lege aliqua diuina vel humana imperata. Si singulari amore aliquem prosequatur, cuius cōsuetudine in magnas animi distractiones & perturbationes incidat, contristetur autē, si eius familiaritate seui nequeat. Hi omnes, alijsq̄e id genus, sunt affectus inordinati ex amore proprio profecti, quibus homo in suis rebus præcipuè seipsum & non Deum quærit. Sed iam videbimus, quemadmodum sint cum sua radice mortificandi & subiugandi.

CAPVT. II.

Qua ratione mortificandus sit amor proprius, cum affectibus ex eo ortis.

Sec-

SERVVS Dei ad mortificandum
 amore in proprium in rebus ad ho-
 norem spectantibus, debet eū tan-
 tū honorem optare & acceptare, quo
 se vel alios credat posse reddi melio-
 res, vel quem non potest sine iusta cau-
 sa repudiare. Quod si honor ad nihil
 horum necessarius sit, aut proficit, ce-
 petendus vel quærendus non est, et
 in illo aucupando homo non nisi pro-
 prium commodum finis loco spectare
 possit. Pugnandum autem est con-
 tra huius generis amorem exercitio
 contrariorum, ut si quando occasio
 offerat defectus naturales cum aliquo
 pudore patefaciendi, patefacere non
 reformidet: noxas quoque in quarum
 ignorantia vel incuria lapsus est, modo
 scādalu absit, & periculū anime, nō ca-
 let, instar eorū qui fastu & arrogātia
 medi suas laudes effutiant coram
 alijs, quando nulla etiam se offert occa-
 sio: id verò in animo propositum lu-
 beat, talis apud homines haberi, quā-
 lis sit apud Deum, & in humilitate
 crescere progressum, extirpare superbia.
 Item si, quæ opera bona præstare pos-
 sit clam, ea non faciat publicè circa se
 cessat.

DE MORTIF. VOLVNT. 327

cessitatem: sed nec dona & charisma-
ta diuinitus accepta cuiquam aperiat,
nisi Patri spirituali, quem in salute a-
nimæ curanda elegit. Quod si quædã
opera bona nõ ita secre: è fieri possint,
quin in aliorum notitiam ventiant, ea
vana gloria, vel calumniarum metu
prætermittat, sed in omnibus tantum
quærat Dei gloriam, suamque salutem,
& gaudeat in corde, quod a nonnullis
irrideantur. Si ob aliquem defectum
arguatur, aut bonum eius opus in ma-
lam partem trahatur, si scandalum, dã-
numque omne spirituale absit, si-
lento se tueatur, non excuset, nec pur-
get. Sic mortificandus est amor pro-
prius circa honorem. Sed quia magni
momenti est mortificatio huius affe-
ctus, nonnulla maioris declarationis
causa adiungemus.

IN rebus ad vitæ conseruationem,
cura nũe corporis & fortunarum per-
tinentibus seruus Dei amoris proprii
mortificandi causa non debet vel expe-
tere vel admittere superuacanea, &
quæ tantum ad voluptatem concilian-
dam seruiant, sed quæ sunt necessaria. *orat. 22 de*
Quod docuit alicubi B. BASILIUS. *Cor anima.*
pori.

328 II. PARS TRACTATVS.

poti, inquit, seruiendum non est, nisi
necessitas postulet Et rationem addit.
quia si molliter tractetur, bonis animi
viam præcludit. Et quia in rebus ne-
cessarijs fallere nos potest amor pro-
prius, vt vel inordinato affectu, vel
peruerso sine illas vsurpemus, amorẽ
proprium coercere inter eos limites
debemus, vt ex parte nostra carere ve-
limus voluptate & gustu quem præ-
bent, modò sit res licita & honesta. Lo-
quor de rebus ad vitam necessarijs vt
cibo, potu, vestitu, somno, honestate
creatione, alijsque similibus, quæ quia
inclinationi nostræ sunt conformes
voluptatem quandam habent annexam,
qua si homo ex parte sua carere
cupiat, multum apud Deum mereri
potest. Quod fit, quando homo in cor-
de suo dicit: si possem sine vlla volup-
tate necessitati succurrere, ob Dei amo-
rem, & ad imitandam Christi crucem
libenter facerem. Itaque amor pro-
prius mortificatur, quando rebus ne-
cessarijs, neque affectu neque sine in-
ordinato vtimur, sed tantum vt natu-
rali necessitati, diuinæq; ordinationi
quæ est, vt vtamur creaturis ad corporis

DE MORTIF. VOLVNT. 329

ris nostri sustentationem, faciamus satis.

Vt autem rectius intelligamus, quo fine res necessarias usurpare debeamus, ad mortificandum amorem proprium, cum mandandaque merita (quæ res est maximi ponderis) observandū est, inter opera, quæ ad gloriam Dei à nobis præstantur, quædam suapte natura esse bona, & sancta, vt orare, quod est opus religionis: elemosynam pauperi dare, quod est opus caritatis, debita restituere, præceptis parentum obsequi & superiorum, quæ sunt opera iustitiæ, vel virtutum. In his operibus, vt bona sint, & vt in gratia existens illis aliquid mereatur, non opus est alium propositum esse finem quàm ipsa habent. Itaque si seruus dei in horum operum exercitio, non apponat prauum finem, vel hominibus placendi, vel nomen & famam aucupandi, sed tantū ea præstet, quia sūt præcepta vel consulta in noua lege à Deo, vel quia per se sūt opera bona, iā verè illis promereri potest vitam æternam.

VERVM est, ea præstantiora maiorisque meriti fore, si actuali cōsideratione

9° II. PARS TRACTATVS

172. q. 27. a. tione ad Dei gloriam referantur, vt
3. q. 4. 2. hoc magis ei placeamus: tamen id ne-
sent d. 40. cessarium non est: satis enim est ad ea
93. a. 5. b. præstanda moueri, quia bona sunt,
38 q. 1. a. 1. & in lege diuina approbata, ac vtz
ad 4. Ca- ternæ, ampliorisque gratiæ in iustis
ser. 12. q. meritoria. Nam vt affirmat D. THO-
114. a. 3. MAS Aquinas, & cum eo Theologi om-
nes, ratioque naturalis euincit, vt o-
pus aliquod sit meritorium, sufficit si
natura sua bonum sit, si finem bonū
cuiusque virtuti præstitutum habe-
at, si non affectum circumstantijs vi-
tiosis, & exerceatur ab homine existen-
te in gratia & caritate, qua Deum dili-
gat super omnia. Cuius doctrinæ illa
causa est, quia omne opus bonum nul-
lo vitioso fine inquinatum ex se re-
dit in Deum, ac maximè, quia illa vo-
luntas, qua iustus Deum sibi propo-
nit tanquam vltimum finem, serioq;
constituit illi seruire, & in omnibus
placere, omnia opera bona quasi secū
trahit, vt recta intentione fiant. itaque
quia illa ex tam bono fonte & radice
prodeunt, certū est omnia virtualiter
vt Theologi loquuntur, referri in Deū,
esseque vitæ æternæ meritoria. Quæ
10

DE MORTIF. VOLVNT. 321

res magno solatio est pijs & iustis, eos
que vehemēter inflamat, ut iugi
honorū operū exercitationi se dedant.
Iam verò alia seruorum Dei ope-
ra sunt, quæ sua natura nec bona
nec mala sunt, & idèd vocantur
adiaphora, vel indifferentia, ut
edere, bibere, dormire, ambulare,
rudere, ciuilia officia tractare, liberos e-
ducare, emere, vedere, ædificare. Hæc
& id genus alia innumera opera, in
quibus magna temporis & vitæ hu-
manæ pars consumitur, ut bona sint,
iustoque valeant ad promerendam vi-
tam æternam, suæ naturæ relinquen-
da non sunt, sed aliquo fine bono ex-
ornada. ut si seruus Dei ea faciat, quia
Deus voluit ea fieri, vel quia ad vi-
tam humanam sunt necessaria, vel
quia ad bonum aliquem finem condu-
cunt, vel etiam quia ratio humana di-
ctat facienda. Quod si ea præstet, nul-
lo horum finium proposito, tum à so-
lo amore proprio oriuntur, commodi-
tantum sui studioso, ac proinde nul-
lam vim merendi apud Deum habet.
Iam verò ob dictos fines, vel alium cu-
iusvis virtutis faciat, ut quia parentes
vel

vel superiores ita mandant, quod est obedientia, vel ut solatium aliquod praestet proximo, quod est caritatis tunc illa alioquin adiphora, efficiuntur bona, & in eo qui existit in gratia, teste S. Thoma, alijsq; Theologis, vitae aeternae meritoria.

12. q. 18. a. H si ita constitutis, ut intelligatur
9. 2. sent. d. quando amor proprius mortificandus
40. q. 5 a 1. sit in dictis operibus ad vitam humane
de malo. q. nam necessarijs, animaduertendū est
2. 2. 5. hac mortificatione opus nō esse, cui
ita sūt necessaria, ut sine detrimento
mitti non queāt: sed tantū cum cura
damnū aliquod deleri possunt, quā
nō sint superflua, cuiusmodi sunt co-
porū recreationes quaedā, varia sum-
ptuū ministeria, adium orationis
victus vestitusq; comoda, quae cum
iacitura minui possunt. Sed & mortifi-
cationi aliquādo locus est quādo diuina
ordinatione etiā valde necessaria sub-
trahuntur, cōformādo suā voluntatē
diuinae exēplo, lob, & di. edo. sic nos
Domini benedictū. Ut v. rō homo pro
suadeat sibi, ita esse faciendū, debet
los mētis ad se reflectere, & penitentia
expēdere, quātū malorū ex vno tempore

DE MORTIF. VOLVNT. 339

prio profectū sit, quomodo omnium
peccatorū ante hac cōtra Deū cōmissio-
rū fons fuerit & seminariū. Et quē ad-
modū homo sceleratus nō modō per-
sequitur hostē, à quo iniuria affect⁹ est,
sed etiā eius parētē, à quo genitus est:
sic amator virtutis, nō solum debet o-
disse, & è medio tollere peccatum, à
quo occisus est, verū etiam persecui
& mortificare amorem proprium,
qui fons est & origo omnium peccato-
rum commissorum, quo fonte semel
sublato, longius absit ab occasione de-
inceps delinquendi. Illud quoque sci-
re debet, quò plus amorem proprium
mortificāri, hoc Deum liberaliorē fo-
re in diuino amore illi cōmunicando:
idcirco enim filius Dei in hunc m un-
dum venit, factus homo, & pro homi-
ne passus, vt ignem caelestem secum
deferret, eum que in cordibus nostris *Luc. 12.*
accēderet. Et quia amoris diuini ignis
repugnat igni amoris proprii: quo ho-
mo maiores progressus faciet expugnā-
do cum diuina gratia amo: ē propriū, *Aug. 1. 236.*
expurgādo per mortificationē animū *9. 36.*
ab eius sordibus: hoc De⁹ magis magis
q; indies sua diuini amoris & gratiæ
dona pretiosissima cumulabit. CA.

11. PARS TRACTATUS
CAPVT III.

Quid sit propria voluntas. & quomodo
moriſificanda ſit.

VOLUNTAS propria ab amore proprio diſt. repar. ſicut a genere ſpecies, & à parte ſpecum nomine enim amoris proprii omnes affectus & motus inordinati ſentientis, quàm rationalis partus, quibus homo ſeipſum quatit, continentur. Voluntas verò propria duntaxat comprehendit actiones & commotiones partus intelligentis, quibus ſeipſum homo quatit, tanquam primarium finem. Quod vſu venit homini quatiſcunq; cupiditate in ſeipſam nullò virtutis fine praſtitur, ſed tantum facit, quia ita colligitur.

De qua voluntate B. BERNARDUS
ſerm. 3. de reſurrect. Leprosus, inquit, nimis viſſima propria voluntas eoq; peritior, qua magis interior. Voluntatem dico propriam non eſt communis cum Deo & hominibus, ſed noſtra tantum: quare quod volumus non ad honorem Dei ſed ad utilitatem fratrum, ſed propter nos metipſos facimus, non intendentes pro

DE MORTIF. VOLVNT. 399

eere Deo, & prodesse fratribus, sed satis-
facere proprijs motibus animorum. Nul-
la opera bona ex hoc proprio amore
facta sunt grata Deo, quia recto fine
destituta sunt, vti declarat propheta
ISAIAS, quando populus obmurmurans
quererebatur, dicens: *Quare ieiunamus
& non aspexisti: humili animus
animas nostras & nescisti?* Et respon-
dit Dominus. *Ecce in die ieiunij vestri* *Isa. 58.*
inuenitur voluntas vestra, quasi dice-
ret non habuistis propositum in ieiunij
rectum finem; nempe mee volun-
tati parendi, sed inordinatos fines ex
propria voluntate ortos. In quæ verba
B. BERNARDVS. Ego, inquit, non solum
de ieiunio, sed de silentio, de vigilijs, de *serm. 61. in*
oratione, de lectione; de opere manuum, *Caas.*
postremo de omni obseruatione mona-
chi, vbi inuenitur voluntas sua in ea; &
non obedientia magistri sui id ipsum len-
tio. Et paulo post exclamat. *Græde ma-*
li propria voluntas, qua fit, vt bona tua
tibi non bona sint; quia nihil omnino quod
propria inquinatū sit voluntate gustabis
Christus. Nec solū huius mali causa est
propria voluntas, sed multorum alio-
rum inde manantium; sicut enim ef-
ficat.

ficat, ut opera nostra Deo gratia non sint, sic etiam ut transeant innoxia, ob quam digni reddimur pena. Nam cum tenetur prestare opera ad obsequendum voluntati divinae, non prestare nisi ut obsequatur suae: quae in reprobam sic dicit Deo, ut nota vit idem sanctus dicens.

Serm. 3. de resurg.

Voluntas propria quod furor. Deum minimum maiestatis impugnat, audit, & timeant serui propria voluntas. Primo namque, seipsum subtrahit & dicitur eius dominatus, cui tanquam alicui seruire iure debuerat, dum agitur sua. Hac aduersus Deum iniquitas exercens est, & guerram emulorum. Quid enim adit, & ut punitur praeter propriam voluntatem. Cuius voluntas propria, & inferna voluntas.

Hac omnia BERNARDVS, qui optime intellexit, quam perniciofa res sit propria voluntas, quam aequa mala ex ea dicuntur.

VERVM omnibus grauioribus peccatis ex propria voluntate natis, & penitentia expianda sunt, declarabimus tantum affectu inordinatos, occultis, & damna vitia, quae ex ea oriuntur, & tenebuntur cupiditate cognoscenda rerum curiosarum, & historiarum, vitia hominibus acta, & rerum futurarum.

DE MORTIF. VOLUNT. 177

de fit vt homo se dedat lectio[n]ib[us] libr[um]
vanissimor[um], iunera inutilia faciat ad
huiusmodi spectanda. Superstitios[us]
quoque commentis sortium, caelestiu[m]
aspectu[m], chiromat[i]a, & alijs huiusm[od]i
di ad indagandos fortuitos euentus v-
tat us. Deu[m] de amare contentiones & li-
tes, nec discedere ab illis nisi parva vi-
ctoria non subscere se aliorum impe-
tio, non ferre aliorum monita, nolle le-
gibus vllis ad officiu[m] cōpelli. In omni-
bus rebus venari cōmoda propria, nul-
li parcere labori in ijs, quae cum qua-
si priuato cōiuncta sunt, in cōmu-
nibus verò vtilitatibus procurandis a-
gere languidi[us]: cogitationibus om-
nem impartiri licentiam, vt ferantur
quocunq[ue] libido impulerit: alios in
suā sententiā & voluntatē trahere, vt
faciant quid, quādo, & vbi ipse volue-
rit, nec quidē in licitis rebus aliorū vo-
luntati se accommodare. Consuetudi-
nē & amicitia[m] colere cū quibuscūq[ue], non
profectus causa, sed quia ex eorū con-
uersatione capiunt voluptatem. Copiā
rerū omniū ad amare, nihil tamen
alijs dare vel cōmodare, ne aliquid de
nostra commoditate detrahatur. Nihil
vllē

338 II. PARS TRACTATUS

vellē sibi negari, importunēq; petita
extorquere. Nulla in domo vel loco
diu morari, sed nulla necessitate facere
& data opera, quia liber, aliō commi-
grare. Si rei alicuius cupido in mentē
veniat, non expendere an conveniat
eam exequi, sed innox excogitare me-
dia quibus illa ad effectū deducatur.
Si eius auxilium in exercendo caritate
opere postuletur, vel si a Superiori-
dem impetretur, exclusa omni delibe-
ratione, possitne facere, necne, repetere
se excusare. & onus in alios rejicere.
Velle sibi promptissimā ab inferiori-
bus obedientiam in imperatis, & ab aliis
qualibus in consultis prestari, non
gloriam dei, aut utilitatem, illorum
sed tantum quia ita visum est. Et
alijs contradicere in ijs quae palato
sapiunt, nullius autem contradictione
& obloquia ferre.

Hi, alijque similes sunt propria
luntatis affectus, in quibus homo
que Dei gloriam, nec animae suae salu-
tem, aliumve virtutis finem ante oculos
obiectum habet, sed tantum labo-
rat, ut suae voluntati satisfaciat. Quae
efficitur, ut opera inde nata sint in
dicitur

DE MORTIF. VOLVNT. 339

ordinata & Deo ingrata, nam vt S GRB *In. 1. Reg. 6. 15.*
GORIVS scribit, qui propriam volunta-
tem sectantur, sepe arbitrantur opera
sua grata esse. Deo, & tamen ab eo,
licet grandia sint & præclara, minimè
approbantur.

CAPVT III.

Quemadmodum mortificanda sit pro-
pria voluntas cum suis inordinatis
affectionibus, vt curiositate, fa-
miliaritate nimia, alijsq;
huiusmodi.

AFFECTIONES prauæ, quas
supradiximus oriri ex volun-
tate propria, in hunc modum
mortificandæ sunt. Curiositas com-
prehendendam artium, historiarum
& fabularum mortificatur, si apud a-
nimum nostrum constituamus nulli
rei cognoscendæ operam dare, quàm
quæ status & officij quod gerimus le-
gibus congruat & ad maiorem Dei
gloriam, proximique salutem procu-
randam proficit. Sic loquitur S. Paulus.
Dico, inquiens, per gratiam, qua data
est mihi, omnibus, qui sunt intra vos: *Rom. 12.*

non plus sapere . quam oportet sapere .
sed sapere ad sobrietatem . hoc est , e
moderatione , quam ratio postulat , nō
arrogare sibi nimium , sed humiliter
de se sentire , non inuestigare quæstio-
nes curiosas , sed fidei , bonorumq; mo-
rū documēta , vt exponit B. Anselmus .

CYRIOUSITAS inquirendi in vitam
alterius mortificanda est deinde lo-
las virtutes & pia opera proximorum
cognoscendi , non autem defectus , ni-
si quos ex officio , vel ex caritate con-
gere possimus alia siquidem indaga-
re noxium est . iste S. Gregorio , cum
ait . Graue curiositas est vitium , qua-
dam cuiuslibet mentem ad inuestiga-
dam vitam proximi extrinsecus auertit
sæpe et sua vitima absolvit , vt aliquid
sciens se nesciat : Et curiositas minus quæ-
sitio peritus fuerit alieni meritis tanto
et ignarus sui . Curiositas vero cognos-
cedi res occulta , vel futura contingit
bona vel mala , quæ indocti vocant bo-
nam vel malam fortunā , mortifica-
da est studio magno non cognoscendi
vel scrutandi alia , quā diuini litterarum
patrefacta , & fructuosa sint ad præfata
legē diuinā , ac peccata cauēda . In hoc
omni curiositate nō solum , est inordi-

hom. 36. in
Euang.

DE MORTIF. VOLVNT. 341

natio, sed periculum ne quis fallatur à
dæmone, qui curiosis huiusmodi reb^{us}
se immiscere cōsuevit, quæadmodum
Ecclesia nos cōmonet in quodā decre
to his verbis. *His portētis per diabolorū*
fallaciā illudatur curiositas humana.
quādo id impudēter appetit scire, quod
nulla ratione cōpetit eis inuestigare. Hac
potestas immūdis spūs ib^o deo datur. vs
peruerjos sibi aptat, hoc est prauos homi
nes seducat. Certē sācti voluerūt seruū
dei tā alienū esse à curiositatis vitio, vt
S. Dorothevs inter alia documenta
grauissima virtutum amatoibus da
ta, tradat & hoc, vt quoties donū vel
cubiculū amici ingressus fuerit, nullo
modo curiosus sit in cōsiderandis &
scrutādis rebus, quæ in eo reperiuntur.

AFFECTIO contendendi vel rix
andi mortificanda est, non solum quā
do causam nullam habet licem inten
dendi alteri, sed etiā quādo habet: ita
que cū bis serūe rationem iustitiæ suæ
causæ reddiderit, aduersarius verò in
iustē repugnet, taceat potius, quā
licem prosequatur, & vinci malit, quā
vincere. Sic faciet actū magnæ caritatis
cū proximo, sublatos scilicet cōniū rixatū

Q 4

& altercationum, quæ inde oriri poterant, fomēto. Humilitatis quoque exemplum non exiguum dabit, quod vinci potius, quàm vincere studuerit: imò & caritatis in Deum, quòd hoc facto omnia bella, quæ nasci poterant, refecārit. Quam ob causam dicit sapiens: separa te à contentionibus, & peccata euades. Huius exemplum dedit

Ecc. 28.

hom. 36. in

Euan.

B. GREGORIUS, qui cum sententiam suam de quodam Euangelij argumento exposuisset, mox subiicit, si quis contrarium sentiat, se salua fidei veritate se potius velle alienæ sententiæ subscribere, quàm cum aliquo contendere. Hoc monitum de mortificanda propria voluntate in contentionibus tantquam magni momenti commendat

In vita

spir. c. 3.

S. Vincentius Ferrerius: in rebus humanis, inquit, etiam si contra omnem rationem, quis tibi litem moueat, non tuam, sed illius sequere voluntatem: maioris enim pretij est iacturam fidei re rei temporalis, quàm tranquillitatis cordis perdere, quæ perditur alteri repugnando. Quod si de re spirituali sit, etiam si tibi tua causa videatur prauis, stantior & sanior, non tua, sed alterius

DE MORTIF. VOLVNT. 948

rius obsequare voluntati, nec plus fieri poterit circa peccatum, quia ex contentione maiorem iacturam facies humilitatis & internæ pacis, quàm utilitatem capies ex defensione partis favoris.

CÆTERVM, quãdo qui tecum de re aliqua cõtrouersia habet, persuadere tibi volũt aliquod malũ, vel quod impediãt spirituale profectũ, vel maiorem Dei gloriam, etiamsi ei neque credere debeas, neque parere, non tamen debes cum illo contentionem prosequi, vel animo ex cruciari, sed omni studio ex parte tua adhibito, negotium totũ Deo committere. Ac nõis, Deum nõ quam id permitturũ, sibi non foret conducibile, experientiaque ipsa discas, impedimentum, quod in cursu pietatis tibi obijcere suo litigandi desiderio volũere, cessurum in vberiorum animæ tuæ profectum, ac ad finem & scopum, quò collimasti, melius & facilius peruenturum.

Hæc omnia monet S. Vincentius, accurateque docet, quemadmodum propria voluntas mortificanda sit in liti *cap 31.*
quã de te copiosius infra agemus.

Q 5 VO.

1. Pet. 2.

Voluntas præterea mortificanda est, voluntati maiorem & superiorem fideliter obsequendo, & gubernationem eorum in omnibus rebus optando. In rebus quoque multis non sibi subijcēdo æqualibus & inferioribus, ut monet S. PETRVS, *Subiecti, inquit, sicut omni humane creaturæ propriæ Deo, quod sanè est opus magnæ humilitatis & subiectionis.* Mortificanda item est in multis rebus quas rogantur, & consilij quoque, quæ a iis aliorum sententijs, aguntur in omnibus commodis nostris posthabitis, id est, in prosperis, quod ad maiorem Dei gloriam & incrementumque spiritalem nostrum & proximo salutare videatur. Mortificanda est & imaginatio, vel phantasia, perhibendo eam ad rerum diuinarum contemplationem, aliarumque rerum salutarum. Ad retinendam autem caritatem & amorem vnionem mortificanda est natura, ut se in rebus licitis conformare conetur cum omnibus. Familiarietate amicitia & consuetudines, quæ necessitate non sunt, & seruiunt sibi inuis. Quod si actunculas, omnium inuoluntate soluentur, quia animum maiorem

DE MORTIF. VOLVNT. 30

in modum lædunt & distrahunt.

IMPRIMIS autē ijs qui in Cōgregatio-
nemulcorū viuunt cauendū est, nā si
sec^o fiat, colloquia fr̄e de reo^o vanis &
inutilib^o, nō autē de spiritualib^o & di-
uinis instituantur, crebrē incidūt ob-
murmuratōnes cōtra superiores & ali-
os, arcana multa, quę silentio premēda
erūt, nullo fructu padūtur. & alia non
parua damna animis inferuntur. Hec
documentū reliquit & BASILIUS. Qui,
inquit, viuunt in cōmuni viatorum vel *serm. 2. de*
fœminarum cœtu, nō plus vnum quā *inst. mon.*
alterum diligāt, non cum hoc potius,
quā cum illo cōuertentur: cum enim
ęqualem omnibus debeamus charita-
tem, quādo peculiare illę familiarita-
tes incūtur, violatur iustitia. qui enim
maiori amore prosequitur vnū, quā
aliū, declarat se alios nō amare periclitē
Deinde multe ex priuatis illis amicitii-
j & congressibus nascuntur suspicio-
nes & inuidiæ. Quare profus extermin-
nande sunt. Neq; inde consequetur,
si equaliter omnes amādi sint, aiquid
deactum in honore maiorum & su-
periorum: nam, sicut in membris cor-
poris accidit, licet equaliter omni-
bus

Q. 6

br̄e

bus compatiatur, totumq; corpus
ad quod s. curandum inclinamus, in-
men nō idēdō honorem suum prima-
rijs, magisq; necesse s. detrahimus,
sic in societate multorum, licet equi-
liter omnibus amoris officia detra-
mus, non idēdō suum honorem &
venerationem negamus maioribus &
dignioribus. Hec omnia B. BASTI-
VS, qui magna verborū exaggeratione
hanc doctrinam virget, pro monastica
& cenobitica vitæ institutione ac ser-
uatione.

DENIQ; seruo Dei incumbit cogita-
re eandem voluntatem suam in rebus
quis omnibus rebus similibus & in
prorsus, vt paratus sit suo solatio & in-
luptate priuari, vt consoletur & robo-
ret alios: vt commodis suis aliquid de-
trahat, quo possit providere aliorum
inopie, vt liberalis sit in largiendo, &
non importunus in petendo, vt aliorum
lapsus & imperfectiones moderate se-
rat, sicut vellet ferri suas: ac denique
non ante aliquid tenet aut aggredie-
tur, quàm in trutinâ iudicij expende-
rit, quid facere conueniat, ac tandem
faciat, non quod propriæ voluntati, quæ

DE MORTIF. VOLVNT. 347

ducit ad perditionem, sed quod volun-
tati diuinæ, quæ sanctificat & saluat a-
nimas nostras, responderit.

CAPVT. V.

*Quam vile, magniq; momenti sit ex-
ercitium mortificandi propriam
voluntatem.*

QVAMVIS omnis mortificatio
admodum vilis sit & salutaris
vt qua nobis conciliamus
Deum, imitamur CHRISTVM domi-
num, animamq; varijs virtutum or-
namentis, vt diximus, expolimus; ta-
mē propria voluntatis mortificatio-
ni nihil est antefertendum, siue fructū
spiritualem, siue necessitatem specte-
mus. Nam licet prauæ carnis inclina-
tiones, tentationesq; dæmonis &
mundi sint fons & radix peccatorum,
tamen nisi consensus propriæ volun-
tatis accesserit, veri peccati rationem
non habet. Quare primaria & propria
peccati radix, cui resecandæ mortifica-
tionis cultellus applicandus est, est vo-
luntas propria. Sic probant & docue-
runt Patres. CASSIANVS enim ita lo-
quitur. *Multa experimentis edocti Pa-*

*lib. 4. de
instit. c. 8.*

Q7.

tres

tres tradunt monachum. Et maxime in
 necres ne voluptatem quidem concupis-
 centia sua refrenare posse, nisi prius mor-
 tificare per obedientiam suas didicerint
 voluntates. Ideoq; pronunciant nullate-
 nus prevalere vel iram, vel tristitiam,
 vel spiritum fornicationis extinguere,
 sed nec humilitatem cordis veram nec
 cum fratribus unitatem perpetuam,
 nec firmam diuturnamq; posse retinere
 concordiam: sed nec in canonicis quidem
 diutius permanere eum, qui prius volu-
 tates suas didicerit superare. Hæc scrip-
 sit Cassianus, de his, qui sunt sub alio-
 rum obediencia. Qui vero nō sunt sub
 obediencia aliorum, & tamē yncerte de-
 derāt seruire Deo, cordisq; puritatem
 tueri, illi sibi imperare debēt, & propo-
 sitiones animi sui ad examina reuocare,
 & cōtraria cōtrarijs pellere. Vt ex
 causa: Venit cuius a desiderium honoris
 eū offiū suscipiendi, pallium elegans
 surpādi, ad eū publicū spectaculū, ob-
 uiniū nobile frequēdū: ilico secum
 expendit, sitne corpori vel an. mg. fa-
 tare, desiderio parere, si non sit, recē-
 nit fatius esse desiderio non satisfacere.
 In mentem incidit commemorare.

DE MORTIF. VOLVNT. 349

corā alijs res cū laude gestas vel à se, vel
à maiorib⁹, loquitur dicit de rebus sub
limibus & reconditis, vt nomen & fa-
mam aliquam apud alios colligar, &
aduertens non esse necessarium, tacet.
Capitur cupiditate cognoscenda-
rum rerum nouarū ex varijs regionib⁹,
& videns rem esse magis curio-
sam, quam vtilem, repudiat. Denit dif-
fidentiam, si primus salutare debeat
conditione inferiorem, vel à quo lēsus
est; si inuisendus sit homo abiectus &
inops, si agri cura habenda, si cibis
sumendus cum quibusdam, qui nau-
scam motum videantur, & tamen vbi
collegit se, vincens seipsum, facit.
Hoc modo, qui nulli subiectus est,
mortificare potest voluntatem pro-
prium, particepsque sit omnium me-
ritorum ac fructuum spiritaliū, quos
gignit mortificatio, nec non paulatim
radicis euellit omnium peccatorum
fontem & pertingit ad perfectionem
abnegationis sui tā ope rā Christo in
Euāgelio laudatē, vt obseruauit S. VIN-
CENTIVS, dū scribit. Abnegare seipsum, *In vita*
& Christum quā esse in omnibus reb⁹, *Spiru. c. 2.*
mortificare & subijere propria voluntate.
Lk

20 II. PARS TRACTAVS

EST quidem difficile, licet salutare, mortificare carnem ieiunij, dicitur plinis, alijque asperioribus partibus, verum longe difficilius, atque etiam vtilius est mortificare, etiam si nulla corporis afflictio accedat, propriam voluntatem, vt S. GREGORIUS pronuntiat. Quid, inquit, est humana mens, si angustius, quam voluntas propria frangere? de qua fractione veritatis cit. Intrate per angustam portam, et vobis tradit esse sublimis meriti propriam voluntatem submittere aliam, quam corpus magnis ieiunijs affligite. Confirmat hanc doctrinam S. DOROTHÆVS, dum scribit discipulis suis, ut sic hanc præcipuam exercitationem fuisset, vt crebrius frangeret propriam voluntatem, nam cum aliquid illi offerrent ad vsum quotidianum necessarium, diligenterque & nitidè confectum, imperabat, vt alij potius, quam sibi traderent. Si advertebat superuacuum affici ad librum, vel cultellum, quærebatur in curandis agris, mandabat, ne amplius eo vteretur, si quid scilicet esset cognitio dignum, sine sermo, non solum cum dimittebat. In his omnibus

lib. 32 mor.
c. 23.
lib. 6 in
Reg libros
6. 15.

Dorothe.
serm. 1.

DE MORTIF. VOLUNT. 3319

bus Dorotheus promptè obediebat, patienterque cum silentio omnia perferrebat, ac intra quinquennium ad tantam virtutis perfectionem peruenit, ut post mortem conspectus sit inter religionis illius sanctos ad magnam euectus gloriam. Mirabantur alij monachi, Dorotheum tam breui tempore ad tantum virtutis fastigium conscendisse, cum tamen ob corporis debilitatem, in sustinendis ieiunijs, vigilijs alijsque asperitatibus longè inferior esset reliquis. veràm rogatus de ea re, respondit, se omnem operam & studium posuisse in mortificanda iugiter propria voluntate, eaque voluntati superiorum conformanda.

O quam ingentes opes animæ in hoc mortificationis propriæ voluntatis serinio delitescunt! o quam præfensa & efficax antidotum est breui tempore magnos faciendi progressus, pacemque & tranquillitatem animi perpetuam comparandi, ac imprimis concordiam & vnionem cum omnibus? Quod idem Dorotheus in hanc sententiam exponere pergit. Si volumus, inquiens, frui perfectâ libertate spiritus,

tus, exerceamus nos in cohibendis proprijs cupiditatibus, auxilioq; diuino nixi in verę pietatis studio conuinciemus, vt rerum omnium terrenarum amorem facillè exuamus, veram serenãq; conscientię quietem acquiramus, tantamq; in aduersis tolerantiam animi fortitudinem, vt sine ulla perturbatione, libenterq; de manu dei omnia quę euenire possunt, accipiamus, eò quod nulla res equè homini conciliat, ac mortificatio proprię voluntatis. Hucusq; ille sanctus, qui viã dei eximie illustratus, experientiaq; edoctus probe intelligebat efficaciam huius exercitationis.

ILLVD VERO, quod beneficio mortificatione proprię voluntatis precipue queritur, est cõformitas nostre voluntatis cum diuina, nihil enim impedit nos ab explenda dei voluntate, nisi voluntas propria, quare hac per mortificationem subacta, anima ab omnibus impuris affectibus, quibus res caduca sectabatur, & suis cõmodis inhiabat expurgatur, atq; directò & purè in omnibus querit Deum, sãctissimãq; eius voluntatem. In quem sensum dicitur

DE MORTIF. VOLVNT. 353

AVGVSTINVS. Nutrimētū caritatis est Lib. 23. q.
imminutio cupiditatis, id est, inordina- 336.
ti aff. Etus erga res temporales. Perfe-
ctio vero caritatis, nulla cupiditas. Hęc
enim imminutio fit per mortificatio-
ne proprię voluntatis. O dulcissimos
fructus, o premia admiranda, eorum
quibus voluntati dominantur. Hęc
sunt cęlestia promissa a Christo per
Dioannem data, dum ait. Vincēti da- *Apos. 2.*
bo dēdere de ligno vitę, quod est in para-
diso Dei mei. Fructus ligni vitę est
Christus in medio Ecclēsię existens, est
divinus amor, quo animę sustentatur
& delectatur. Et rursū dicit, Vincēti da-
bo mānā absconditū. Hoc mānā est bea-
ta pax & tranquillitas cōsciētię, qua fru-
untur omnes, qui strenuē mortifica-
tioni student.

CAPVT VI.

*De inordinatione propria voluntatis cir-
ca honores et laudes humanas et quę
magno beneficio a Deo afficiatur
qui huic vitio me-
dentur.*

INTER omnes affectus proprię vo- *Roman. lib.*
luntatis, perniciosissim⁹ est honoris *de remed.*
& humanę glorię, atq; idcirco sua *vit. c. 5.*
gula.

gulari studio per mortificationē cōpi-
 mēdus est. Quoniā enim anima huma-
 na tāta dignitatis est & nobilitatis, co-
 ditaq; ad perfruēdū summa aeternae feli-
 citatis gloria, idcirco vt naturali sua cu-
 piditati quadatenus faciat satis, et
 in omnibus rebus aucupatur honore
 ampliorem, & locum excellorem. Vt
 de quando secundum doctrinā cae-
 lestis institutionem non desigat affe-
 ctum omnem in gloria caelesti, quā
 post hanc vitam expectamus, cōmitem
 conuertit ad venandos honores huius
 mundi caducos & fluxos, & de
 de causa hae honoris terreni cupidi-
 tas sic intumescit in haeret mortalium pe-
 storibus, vt quotquot eam vel
 Christianae vel gratiae diuinae operam
 mortificauerunt, aliud non videntur
 quærere & insectari, nisi honores. Vt
 de Ethnicus Poeta quidam cecinit
Omnes mortales sese laudari exoptant,
 quae verba considerans B. Augusti-
 nus, notat illum ita locutum, quia
 in se & alijs expertus fuerat. Tanta
 nim cupiditate honorum & ambicio-
 ne erant gentiles accensi, vt nullos ho-
 mores, nulla vitae discrimina ad eos eos
 sequerentur.

Ennius.

Aug. l. 13.

De Trinit.

cap. 3.

MORTIF VOLVNT. 339

sequendos refugerent. Id idem Au- *In Psal. 1183*
gustinus testatur alibi. Propter amorē, *conc. 120.*
in quibus laudis humana multa mag-
na fecerūt, qui magni in hoc saeculo no-
minati sunt, multūq; laudati in ciui-
tatibus gentium, quarentes non apud
Deum sed apud homines gloriam, &
propter hanc, velut prudenter, fortiter,
temperanter, iusteq; viuantes, ad quam
peruenientes perceperunt mercedē suā, *Lib. 5. de*
vani vanam. Agens verò sigillatim a *ciuit. c. 12.*
libi de Romanis, qui in virtutum stu-
dio ceteras gentes superauerunt. Ve-
teres, inquit, primiq; Romani gloriā ar-
dentissime dilexerūt, propter hanc viuere
voluerūt, pro hac et mori nō dubitave-
rūt ceteras cupiditates huius uniusq; genti
cupiditate, praeferūt. Tāq; hac honorū
ambitione excecati erāt, vt tāquā vir-
tutem Reipublicae necessariam & fru-
tuosam reputarent: quare & opera ta-
li fine facta, inter virtutum opera re-
censebant, ita enim testatur idem B. *Ibid. c. 13.*
Augustinus. Non solum in quibus, hu-
ic vitio non resistebant, verum etiam id
excitandum & accendendum esse cen-
sebant, putantes hoc vtile esse Reipub.
Putabant ergo vtile esse factum &
super-

176 II. PARS TRACTATUS

sup rbā, omnium criminum sō
& virtutum omnium hostem capi
lem. Vnde sequebatur, vt quæ doctri
na Christi loco antidoti haberi ad
tirpādam superbiā, vt fugā honorum
laudumq; humanarum, contumelias
rum & illusionum cum gaudio
rāōā, eam illi loco magna stulticia
berent, & Euangeliū, in quo
& exemplo hæc prædicantur, rem
dicarent dementissimam.

CAETERVM, i, quibus diuina
ce Deus oculos illustrat, inde claris
simum testimoniū pro fidei Chri
stianæ veritate sum pferunt, dū
seurē cernerēt pestilentissimā
perbiā, (quod nō modo virtutes
nes excindebat, sed etiā mortales
lia horrēda fragilia pertrahēbat
tatem, eiusq; radi em, insatiabilē
norū appetitū, splendore fidei Chri
stianæ discuti & condemnari, atq; ue
stacillimis congruentissimis
dijs sanari, efficiendo homines
bis humillimos, omniumq; laudum
humanarum contemptores, & soli
gloriæ diuinæ zelatores. Id infir
S: Paulus, cum ait. Verbum crucis
pe

DE MORTIF. VOLVNT. 3,7

perditionis existimatā stultitiā ijs veid̄ *1. Cor. 1.*
qui salvi sūt virtutē Dei ac sapiētiā. *1 Tim. 3.*
Gloriæ siquidem humanæ amatori-
bus opprobriū crucis, & quod Deo hoc
medio mundū voluerit ab exitio æter-
no vindicare, ingens quædam stulti-
tia visā est. Ijs veid̄, quibus cælestis
gratia illuxit, iniuriæ & contumeliæ
crucis visæ sunt infinitæ. Dei sapien-
tiæ ac potētis indices, eò quod illæ
solæ valent ad reprimendam mun-
di superbiam, vanumque honorum
temporalium amorem. *1 Tim. 3.*
AFFECTIONES inordinate ex hono-
rum cupiditate profuentes, sunt am-
bire dignitates, optare imperare & do-
minari alijs, aucupari nomen, famam
& existimationē magnam apud om-
nes, res suas verbis efferre immodicè,
per ostentationē, alijsq; inculcare qui-
bus a iura & gratiæ donis reliquis pre-
luceat mortalib; tæctare eloquentiā in
publicis hominum cōuentib; ut cum
acclamatione applaudatur, excitare o-
pera æterna in terris, ut laudes cele-
brentur in secula, errata lapsusque
suos vel defendere, vel centē, quoad fie-
ri potest, obiregere; & si contingat ea-
pate.

§ II. PARS TRACTATVS:

patet fieri, laborare vt homines intelligant non necessitate coactum, sed sponte ex humilitate se ea detexisse: optant vt dum honoribus cupide inhiat, tamen existiment eum nec optare nec aucupari illos. Velle impense diligere maioribus, & timeri à minoribus: estimare omnes actiones suas esse laude dignas, & ab omni querela ac reprehensione immunes. expetere vt omnines credant eum progeniem ducere nobilissimis maioribus, abundantia natis & amicis generis & virtutis splendore clarissimis, se multum coram hominibus fultum posse, illosque sui respectum magna multa agere. Hi, aliquando miles sunt affectus inordinati, quia cunctur ex propria hominis voluntate, & magnoperè mortificationis beneficio indigent.

CAPVT VII.

Qua ratione mortificandi sint officii propria voluntatis, dum quis concupatur honorem & laudes humanas.

ET si nonnunquam vsuueniat, velicet homo possit & exoptare & acceptare honores laudisque humanas, nō sui solandi, vel comparandæ apud homines existimationis causa, sed quia ita expedire videtur ad ipsius aliorumque profectum & salutem; quo fine & cauterium ferro candenti corpori inurimus, vel medicinam aliam vsurpamus ad recuperandam sanitatem: nihilominus, sicut ad reserandas alias prauas inclinationes, & inordinatas appetitiones, non modo abstinemus ab illicitis & vetitis, sed etiam licitis (quod sacræ scripturæ sanctorumque Patrum testimonijs probauimus) sic etiam mortificare debemus inordinatam cupiditatem honorum, eo que magis, quò occultius in intimis animi recessibus hæret, ac difficilius expugnari potest.

AD mortificandum exsiccandūque igitur hunc appetitum, primum necesse est vt apud animum nostrum certò constituamus, deinceps nolle inhiare dignitatibus, prælaturis, alijsque officijs, quæ onus alijs imperandi habent coniunctum, & si ab alijs obtrudan-

R dan-

dantur, tergiuersemur, nec acceptemus, nisi vel autoritas Maiorum, quibus obsecundare fas sit, interueniat, vel si ex Sapientum iudicio lege caritatis ad id obstringamur. Sed & decernamus non concedere ad aliū quouis sublimiorem statum, etiam si gubernandi alios curā annexam nō habeat, nisi secus consulant Patres spirituales, qui perspectam habent conditionem nostram, existimentque sine periculo salutis nostræ ad maiorem gloriam Dei cessurum, si talem dignitatem non renuamus. Immo in omnibus alijs rebus cum fama & celebritate hominis coniunctis, ianuam cordis nostri ocludere debemus, ne eas concupiscamus, vel nobis procuremus, nisi si vera necessitas, aut vberior animæ nostræ aliorūq; profectus, & diuine gloriæ amplificatio ad id obligare videatur: ū autē ea de causa amplexi fuerimus, toto pectore optemus, quod ad nos attinet, nullū honrē suscepto non neri cōgruentē nobis deferri. Ita monet S. AVGVSTINVS. *vbi fuerint, inquit, carnaliū voluptatū illecebra superaddenda, quædum est, ne surrepat, atq; succedat.*

Lib. 83. q.
26.

DE MORTIF. VOLUNT. 351

cupiditas placēdi hominibus, aut per aliqua facta mirabilia, aut per difficilem cōmētiā, siue patientiā, aut per aliquā largitionem, aut nomine sciētia vel eloquētia; In eo genere est & cupiditas honoris, cōra qua omnia doceatur, quā sit pudentū eis placere v. l. e, quos nō la imitari. Aut enim boni nō sūt, & nihil magis est à malis laudari: aut boni sunt, & oportet imitari. Sed qui boni sunt, virtute boni sūt, virtus autē nō appetit quod in aliorū hominū potestate est. Qui ergo imitatur bonos, nullius hominis appetit laudē. Si autē placere hominibus idē vult, ut eis pro sis, ad diligendū Deū, nō iā hoc, sed aliud cupis. Et alio in loco scribit, Tādē quisq; est, Deo smilior, quā dē ab hac immūditia mūdior, id est, cupiditate honoris. *Qua in hac vita, etsi nō Lib. 5. de sūūus eradicatur ex corde, quia etiā cin. c. 14. benē proficentes animos tētare non cessat, saltē cupiditas gloria superetur dilectione iustitia.* Hęc omnia Augustinus: quibus verbis indicat, hominem Christianū cōuenienter legi diuinę esse obligatū omnē inordinatū amorem glorię, laudūq; humanarū mortificare. *In reg. S. BASILIVS quęstione posita, breu. 9. 10.*
R. 2. pos.

possi ne homo Christianus aspirat
ad honores ? responder, mandatum
Domini esse, vt honoremus alios: ve
titum autem esse, ne honorari ipsi ve
limus, eò quòd idem Dominus eò de
causa reprehenderit pharisæos.

Ican. 5.

*modo, inquit, vos potestis credere,
qui gloriam ab inuicem accipitis, & ve
riam, quæ à solo Deo est, non queritis.*
Ex quibus verbis colligitur, si tan
noxium est oblatos honores libenter
suscipere, quàm periculosum sit eos
oblatos quærere. Et alibi dicit. Quia

In consil.

monast.

6 25.

cælo cupit honorum operum merito
dem recipere, non solum non debet
inhiare honoribus humanis, verum
etiam oblatos repudiare, ne gloria par
ta in terris, imminuat vel tollat veram
gloriam in cælis. Quocirca, qui quæ
virtutis amore tenetur, sedulo cauet
ne nimis cupidè gloriam huius facu
sceterur, & alijs velit anteferrè.

MORTIFICARI adhuc debet ille im
modicus honorum appetitus, eligendo
& acceptando ea, quæ opinione ho
minum minus sunt honorifica, & pe
dorè aliquem injicere possunt, si mo
do licitè, & sine iactura salutis fieri possunt.

DE MORTIF. VOLVNT. 369

at, ut esset, assumere nomen vel officium in speciem vilius, honorifica officia deriuare in alios, virtutes bonaque opera sua, cum scandalum abest, occultare, & apud familiares dissimulare, omnibus in rebus concursum, applausumque hominum defugere, quando fieri potest sine cultus diuini iactura: potius operam suam & opes conferre in adiuuandis operibus bonis, quam vendicant autores alienos, quam aliquid facere nomine suo; non purgare se de lapsibus suis, optareque ab alijs corrigi & humiliari. Quando ab ipso, vel ipsius consilio præclarum aliquod opus designatum fuerit, nulli, nisi necessitas ita postulet, commemorare. Si in aliorum comitatu munus aliquod sustinendum sit, eligere, quod minus videtur honorificum. si quæ ampliorum conciliant laudem & nomen apud homines, ea commendare alijs, contentum esse labore & utilitate negotij quod gestum est, ad maiorem Dei gloriam, etiam si de ipso nulla mentio fiat. Hæc mortificatio, si diuina gratia adsit, est antidotum procul dubio præsertissimum contra immodicam

R 3

eam

S. Bonav.

ep. 25.

Isaias

Abbat. in

bibl. sacra.

orat. 27.

cam honorum laudumq; humanarum
 cupiditate. Hoc inculeant vulgare &
 notæ Sanctorum sententiæ, ut illa: *De-*
ma nesciri, & pro nihilo reputari. Delu-
 deriū alijs imperandi tāquā pestē mor-
 tæ fuge. Cui convenit, quod S. Vito-
 centius scripsit; desiderū ascendēdi ad
 altiora, quocunq; colore caritatis pre-
 textatur, cauterio mortificationis, tan-
 quā draconis infernalis caput, in prin-
 cipio esse resecandum.

RATIONES verò, quæ mouere non
 debeāt ad vsurpādū hoc mortificatio-
 nis exercitiū, nō desūt, Vna est. Quæ
 hominē Christianū, debere cōgruē
 rationi & prudētiz in cultu pietatis
 ligere quod melius & securius est, con-
 ueniaq; obstacula & quæ discrimen ali-
 quod saluti afferre possūt, defugere. In
 verò indubitatū est in omnibus dig-
 nitatibus, Prælatiis, alijsq; officijs cum
 magno honore hominūq; appaui-
 iūctis, ingētia esse errorū lapsūq; pe-
 cula, & rationēq; vindicandi hono-
 laudūque humanarū captādarum
 vehemētissimā. Hæc rationē affir-
 GREGORIUS, cū ait *Christus idcirco in*
carne apparuit, ut nō solū nos per peccata

Pastor. p. 1.

93.

DE MORTIF. VOLVNT. 365

nem redimeret, verū etiam per cōversa Ioan. 6.
tionē doceret, exemplū se sequētibus pra
bens, rex fieri noluit: ad crucis verò pati
bulū spontē peruenit, oblatā gloriā cul
minis fugit, panā probrosa mortis ap
petijt, ut membra eius videlicet disco
rent fauores mūdi fugere, terrores mini
mē timere, pro veritate aduersa dilige
re, prospera formidādo declinare: quia
Etsi saepe per timorē cor inquināt, et
illa per dolorē purgant. In istis saepe an
teacta bona depereūt: in illis autē longi
quoq; tēporis admissa tergentur. Nam
plerunq; aduersitatis magisterio sub dis
ciplina cor premitur: quod si ad regimi
niū culmē eruperit, in elatione protinus
vsu gloriæ permutatur. Sic Saul, qui in
dignum se prius considerans, fugerat,
mox ut regni gubernacula suscepit, in
muit: honorari namq; coram populo cra
pius, dum reprehendi publicē noluit.
ipsum, qui in regem se unxerat, absc
dit: sic David auctoris sui iudicio penē in
cunctis actibus placens, mox ut pressu
ra pondere caruit, in tumorem vulneris
erupit factusq; est in morte. Vrie cru
delis: erigidus, qui in appetitu famina
fuit eneruiter fluxus. Hucusque

R 4

Gre

cap. 6.

Gregorius. Vnde concludit non multo post, seruum dei licet donis contententibus ad alios regendos instructus sit, tamen eò vsque debere excedere hoc culmen fugere, donec a superiore imperetur: coq; imperante non debere amplius esse pertinacè. Et addit: Dum B. Paulus ait, Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, nomine boni operis, non honoris Episcopalis, sed labores eius & sudores intelligi; & quia id temporis offerre se ad Episcopatum, erat offerre se ad martyrium. Quod autem ad prædicationis officium attinet, in quod uariè non est tantum honoris aut periculi, ac in prælatura, ait: cum Iſaias Domino offerret ad prædicandum non antè aggressum iter, quàm uisus ne diuina manu Seraphin purgatus esset, hoc est, habilis ad tale munus gerendum redditus. Quia uero difficius est cognoscere, quis sit purgatus, securius quoq; est prædicationis officium fugere, donec superioris iussu ad uocemur. Hæc omnia Gregorius

ALTERA ratio, quæ hanc doctrinam persuadecat, est experiètia propria in beatus

DE MORT. F. VOLVNT. 369

becillitatis. Videt enim homo, se etiã
in statu infimo ab omnibus negotijs
& honorum periculis libero, non face
re satis omnibus legibus diuinis & hu
manis, sæpeque per infirmitatem in
varias culpas relabi, siue apertas, siue
occultas: quare necesse temerarius sit
qui hæc agno'cēs in se, offerat se ad sta
tū viæ sublimiore, in quo crebriores
sūt occasiones errandi, & maiora ob ma
iore obligationem pericula, atque im
pitius ad dignitatem cum cura alios
gubernandi coniunctā. De qua Conc.
Tridentinum pronunciat, eam onus
esse etiam caelestibus virtutibus, ange
licisq; humeris formidandum; quip
pe cuius muneratā arduum sit explē
re, vt opus sit pectus omni virtutum
præstantissimarum genere esse obar
matum. Vnde B. BERNARDVS lumine *Serm. 2. in*
diuino & experientia quotidiana e- *Cant.*
doctus scribit. Verè paucos esse, qui a
lios regant cum profectu, & paucos
res, qui eum humilitate. Eandem ra
tionem tradit B. GREGORIUS. Si, in qui *In 1. lib.*
ens, homines sancti, licet Dei manda *reg. c. 10.*
to essent vocati, tamen reformidant
gubernationem aliorum suscipere,
R 2
quare

quantæ culpæ erit offerre se sponte
illam? & nouis obligationibus se
tare ad curandam aliorum salu
qui vix iuffi. it ad curandam suam
Et alibi dicit. Esto, gubernationis
nus graue fit, maius tamen esse hono
ris, eo quod accipere honorem & no
se effere, sed illud aspernari, res
ardua fit & exotica, vt facilius intell
gi, quàm verbis exprimi queat: cet
imbecillis & imperfectis videtur im
possibile dare locum honori pro sub
ditorum fructu, & non animo ex illis
Et quia homines à Deo electi timen
ne ei displiceant, idcirco fugiunt, quo
ad fas est, officium Prælati. Hæc GIL
GORIYS, qui vocat impossibile
quod erat admodum difficile & rari
apud homines.

Ob has, aliasque rationes graui
mas comone faciunt nos S. Patres, mag
no studio in nobis coercendum esse
honorum & dignitatum appetitum
licet inter honores varij existant gra
dus, & in vno quàm in alio maior
delinquendi occasio. Sermo, inquit

lib 10. et n
fess c. 38.

VGVS TINVS, ore procedens, & factus
qua innotescunt hominibus, habet

DE MORTIF. VOLVNT. 369

nem periculo siffimam ab amore laudis,
qui ad priuatam quandam excellentiã
contrahere emendicata suffragia tē-
tat, cum à me in me arguitur, eo ipfo
quo arguitur. Et fape homo de ipfo vana
gloria contemptu gloriatur, ideoq; non
iam de ipfo gloria contemptu gloriatur.

CAPVT VIII.

Sanctorum exemplis confirmatur mor-
tificandam esse honorum cupidita-
tem fugienda ex parte suã officia
honorifica, & oneri gulor-
nãdi obnoxia.

QUOD Sancti verbis docuerunt,
hoc, vt fidelissimi Christi mini-
stri, confirmarunt operibus: &
sicut in eo genere cōfiterunt in do-
ctrina, sic & in vita: & idcirco omnes
dignitatum & Prælaturarum, alioq; ſq;
officiorum honorificorum culmen
defugerunt: nec antè amplecti volue-
runt, quàm ex maiorum mādato, vel
populorum importunitate, vel maxi-
ma necessitate coniecturã feciffent eã
esse Dei voluntatẽ. Vnde B. Gregorius. *In lib. viij.*
m, homines electos, quoad possunt, e. 11.
R o fugere

fugere officium Prælatuæ, quando
autem à Deo ordinati sunt non possunt
se abscondere. Et quamvis penè innumeris
exemplis res hæc explicari possunt,
nos tamen paucis, ijsque selectis
contenti erimus, è quibus facile & meli-
orum spiritus dignoscatur.

*in eius
vita.*

Ac primum quidem sit ipsius GABRIELIS
PAPÆ iam nominati, ut liquet
factis ab eo demonstratum, quod docu-
erit verbo. Nam, teste Ioanne Dia-
cono, electus in summum Pontificem
à Romano clero efficaces ad imperato-
rem Mauritium litteras dedit, ob-
testans eum enixè, ne electioni consentiret:
ementitoque habitu urbe egressus
in sylvis & cauernis terræ, ne reperiri
posset se abdidit; sed columnæ reg-
næ indicio proditis dignitatem ac-
ceptare coactus est. S. AMBROSIVS Me-
diolanensium iudex communi clerici
& populi approbatione electus in Episcopum,
ut eos ab hac voluntate deduceret,
è tribunali diram detorquendis reis
sententiam tulit, ut à quo cruci-
delictor haberetur. deinde nocte intem-
pesta ex urbe elapsus, licet Ticinum
versus iter intendisset, tamen manens

*S. Paulinus
in eius vi-
ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 371

discussis tenebris deprehendit miracu-
lo se e effcante portam, qua Mediola-
no effugerat. S. MARTINVS, auctore Sul-
pitio, tantoperè ab Episcopatu abhor-
rebat, vt ne quid è S. Hilarij persuasio-
ne Diaconatum suscipere voluerit. cõ-
tra suam deinde voluntatem euectus
ad Episcopatum, cum Episcopi qui-
dam, qui ad eum consecrandum con-
uenerant, vilitate personæ & habitus
offensi, eius electionem improbarent,
& indignum tam sublimi loco iudi-
carent, ille vehementer gauisus est, il-
losq; Episcopos maiori amore profe-
cutus.

*In eius vi-
ta.*

S. IOANNES Chryostomus tanto stu-
dio fugiebat honores & laudes, vt fla-
giuosus homo nullus tantoperè labo-
ret in celandis suis sceleribus, quãtũ
ille laborabat in occultandis suis vir-
tutibus, & rebus cum laude & gloria
gestis. Cum autem animaduerneret, si
b, quãdiu inter homines viueret, ob
virtutis & doctrinæ præstãtiam mag-
nos deferri honores, õfugit in solitu-
dinem, in qua rerum diuinarum con-
templationi vacans tamdiu perman-
sit, donec graui morbo coactus est re-
dirc in

*Metaphr. in
vita.*

R 7 dirt in

dicte in urbem. Deinde reuic gradum
Sacerdotij, donec Flavianus Episcopus
diuina reuelatione edoctus de
lunca, in qua se abdiderat, extractus
in sacerdotem consecrauit. Antiochus
quoque arte doloque pio euocatus
Cōstātinopolim pertractus est & archiepis-
copus eiusdem urbis cōstitutus.

*Ep. 148. ad
Valer.*

S. AVGVSTINVS item tanta sollicitudine & cura honores respuit, maximè
sacerdotij & Episcopatus, ut cognita
morte Episcopi fugeret ex urbe illa, ne
eligeretur: cum autem degeret in Episcopatu
Hipponensi sub Episcopo Valeriano, vi
pertractus est ad sacerdotium licet ipse,
cum fugæ locus nō restaret, postulante
scilicet populo, & Valeriano antistite
vigente, tādē cōsensit, cum tanto animi
dolore, ut cum ordinareretur totus perfunderetur
lacrymis.

*Epiph. ep.
ad Ioan.*

S. HIERONYMVS, tā diligenter & cō-
stanter omnibus honoribus, eorumque
capaciorum occasione resistit, ut hiero-
nimo sacerdos, tamen ministeria sacerdotum
suo monasterio exercere reformidat.
Sic ut S. Epiphanius, uin monachi
erentur de penuria sacerdotum, Hieronymum
qui ex humilitate sua

*Episc. Ma-
rian,
in eius
vita.
Vega in
h. stor. S.
Hieron.*

DE MORTIF VOLVNT. 378

atione sacerdotij abstinerebat, Paulinia-
rum minorein S Hieronymi fratrem
decreuerit sacerdotio initiate. Et quia
ille quoque hanc dignitatem deprecabatur,
opus fuit vtilium ordinare, & ne tempore
ordinationis diuini nominis reuerentiam
inuocaret, os illi obturare, donec ordina-
tio perfecta esset.

Leon Iustinian. in vita eius

S. NICOLAUS ad effugiendū ho-
nores delectis Patris, vbi notus erat,
Myriam abiit, vt ibi ignotus delite-
cere posset & inglorius. Sed Deus diu-
nitus antistitibus ibidem pro eligen-
do Episcopo congregatis patefecit, vt
eligerent qui summo diluculo primus
Ecclesiam ingrederetur, nomine Ni-
colaus: qui vt vidit diuina voluntate
se electam, acquieuit.

Scripsit in Ianuario

S. FYLGENTIVS contra voluntatem
suam in Aphrica præfectus cuidam
monasterio, intelligens securius esse
parere, quam imperare alijs, fuga elap-
sus est, & clam omnibus secessit in ca-
nobium pauperimum, quod in me-
diterranea in insula quadã extabat, om-
ni solatio humano destitutum: sed in-
de, ostra magna vi extractus est & ad
Episcopatum Rupensem promotus.

S. A. M. M. O.

*Pallad. in
hist. Lau-
siaca.*

S. AMMONIVS Eremita, cum ante
maduerteret se per vim capient dunt
ad gubernacula Ecclesiastica gubernationis
in vrbe quadam, diuino, vt creditur,
instinctu motus, autem sibi pro-
scidit, & sic manus eorum euasit.

*Cypr. in
vita.*

S. CAESARIVS magna sapientia
& pietate vir ad Episcopale dignitate
postulatur, aufugit, & in certis monu-
mentis, ne inueniri posset, tam diu de-
lituit, donec diuina reuelatione pro-
fusus inde extraheretur, & ad Arelaten-
sem Ecclesiam, licet inuitus, promou-
eretur.

*Surius in
Novemb.*

S. EDMUNDVS, licet ab omnibus in
Anglia, ipsoque Pontifice Romano
Gregorio nono dignissimus Archie-
piscopatu Cantuariensi iudicatus, non
prius consensit, quam autoritate Pon-
tificis summi sub pena lethalis pec-
ti imperatum esset, vt susciperet, cog-
suscepto palam protestatus est, se non
fuisse suscepturum, nisi obligatus fu-
set sub pena Deum offendendi.

*In eius vi-
ta.*

S. ANTONIVS huius diuini
humani que excultus Archiepisco-
pum Florentinum ab EVGENIO II. con-
latum repudiavit, omniaque media
adhibuit

DE MORTIF. VOLVNT. 375

adhibuit vt Papam ab hac voluntate abduceret. Verum Papa omnibus rationibus eius neglectis sub pœna excommunicationis illi imperavit, vt susciperet, sed nec tunc, nisi quæstione discussa ab omnibus litteratis, quod teneretur consentire, in sententia Papæ concessit, tot lacrymis profusis, vt & circumstantes ad lacrymas prouocauit.

S. MAZACHIAS Archiepiscopatum *S. Bern. in eius vita.* non prius acceptauit, quam Episcopi congregati ei cõminarentur anathema, ni pareret. Omnem enim locum excelsum & sublimem velut animæ præcipitium fugiebat, teste S. Bernardo.

S. BERNARDVS in Remorum & Lingonensium antistitem, atque etiam in Mediolanensium Archiepiscopũ nominatus, omni studio & conatu se purguit, & onus excussit: impetrat enim à Deo, ne mādato aliquo sub peccato mortali obligante ad id adigi posset.

S. THOMAS Aquinas, cum Clemens IV. Papa Archiepiscopatum Neapolitanum ei detulisset, tot rationibus

bus suam Sanctitatem ab hac volumina te reuocauit, vt nec illum, nec alium illi deinceps offerret.

*Sur. in
Iulio.*

S. GOAR honorum operū meritis, miraculorumq; gloria clarus à Fræco rege sigiberto vgebatur, vt Archiepiscopatu Treuirensē susciperet, illerò cum se purgasset, videretq; regium animum flecti nō posse, multis lacrimis inducias petijt orādi, diuinam voluntatē ea de re consulendi. Rex vnginti dies indulxit, ille verò à Deo puit liberari à dignitate, & imperatorem ac in decimum vsq; annum deinceps lecto affixus vsq; ad mortē decubuit potius eligens infirmitatem, quā dignitatem. Quam animi submissiōne multis miraculis Deus illustrauit.

*Vega in
hist. S. Hispan.*

Beatus Ferdināus de Talauera Granatensis Archiepiscopus multa scientiæ & eruditione cōspicū, à Rege adscitus ad Salmāticē Episcopatu fastigiū, multis vijs & rationib; se excusauit. Scripsere Reges ad sūmū Pontificē & capta vrbe Granatēsi eū Archiepiscopatu Granatēsi ornare voluerunt, sed, quo adpotuit diu tergierfatus, verū cū ob instātiā regū nō posset

DE MORTIF. VOLVNT. 277

Episcopatus oblatos excutere, maluit
Granatensem, vtpote pluribus labori-
bus & ærumnis obnoxium, amplecti.
Et quamuis antè sèper plurimum ab-
horuisset à Prælaturis, tamen quãpri-
mum experientia quotidiana edoctus
clarius cognouit earum difficultates
& discrimina: cõsuebat dicere, se cape-
re nõ posse, quo modo homo ratione
& prudentia præditus tantum onus,
quod tantã vitæ perfectionẽ postulet,
spõ: è optare & acceptare possit. Hæc
ergò vota, hæc studia fuere sanctorum
hominum, fugere omnibus modis
honores & dignitates.

Iam verò nõ solum hunc zelum de-
mõstrãrunt in declinãdis magnis dig-
nitatibus Episcopatum, in quibus la-
bor, periculumq; maius est, sed etiam
in monasteriorum præfecturis. Vbi, li-
cet nõ appareret iã grande periculum,
tamẽ quia illæ quoq; cu honore & cu-
ra animarũ cõiuncte erant, iustissimas
causas prætexere poterãt, cur se inido-
neos fateretur, atque etiã, quibus mo-
dis fas esset defugerent & renuerent.

PINYSIVS sanctissimus & venerabilis Abbas, ne suo præficeretur mo-
nasterio. *Cassian. l. 4. c. 30.*

nasterio, cōfugit ad Tabennosiatum
cænobium longè illo districtius, ibi
maluit esse hortulani famulus, quam
in suo Prælatus.

*Surius in
Decemb.*

S. MARCELLVS diuina iuxta ac ho-
mana sapientia instructus, tanto stu-
dio fugit monasticam Præfecturam
totque vijs ac rationibus à se repul-
sit, vt tandem voto sit potitus; tanto
gaudio officium omnium in cæno-
bio vilissimum recepit, vt petuente
eo per omnem vitam perdurare. His
quilibet prudens æstimare potest, quæ
rectè faciunt, qui suæ infirmitatis gra-
ui, non aspirant ad gubernationem
briorum; postquam sancti tanto lu-
mine à Deo illustrati tantoque spira-
tore ad vincendas tentationes ma-
niti, hoc onus refugerunt. Si cæci
vel alius exigua videndi facultate pe-
ditus, post initam cum fido & per-
duce viam admodum strictam, sed
peditam & præcipitijs plenam, tan-
to ducem suum deserat, nonne in
tum vitæ deserimen se conijcit?
omnes viam cæli inuenimus, angu-
stam & strictam, multis oculis que
tationum periculis horrentem: angu-
stam & strictam, multis oculis que

Matth. 7.

DEMORTIF. VOLVNT. 379

cedunt nos duces viae Sancti, qui, ut
sunt lumine diuino illustrati, pericula
viae ostendant. Cum ergo hi tam peri-
tici duces declinet à via cupiditatis ho-
norum & dignitatum, nos vero illis
desertis in eam vltro nos ingeramus,
quid aliud agimus, quam quod sapien-
tiores videri volumus sanctis, & ma-
nifestum salutis periculum adire?

CAPVT. IX.

*Sanctorum exemplis declarantur mo-
dia, quibus mortificanda est propria
voluntas quoad honores tempo-
rales, qui ob donum prae-
santae & eruditionem
alicui deferun-
tur.*

QUAMVIS ferè omnium maxi-
mum periculum & damnum
animae nostrae sit in nimia dig-
nitate, officiorumque, quibus alijs
imperandum est, cupiditate; tamè
in alijs quoque honoribus expetendis
nec damnum, nec periculum omne
abest. Quare opere pretium faciemus,
& expendamus, quibus medijs sancti
affe-

180 II. PARS TRACTATUS

affectionem illā mortificānt. Officiū in Ecclesia Dei valdē honorificū est, Verbum Dei prædicare, quod si fiat cum magno hominum cōcursu & applausu, magnum cōcionatorū pendet periculum lapsus, ne dum aliorum salutem quærit dicendo, suā peccat applausu illo gaudendo. de quo periculo S. GREGORIUS in moralibus scribit, nos sæpè assumere munus prædicandi alijs, & dum auditoribus prodesse volumus, propria laudis amore nos defædare: sicut enim latro per diuerticulum irruens, sæpè occidit viam rectā via progredientem: ita honoris proprii illecebra sæpè insulsa cōcionatori aliquin rectā tendenti, hoc est, salutem aliorum quærenti: vnde fit vt in vno eodemq; opere initium à virtute sumatur, finis verò reddat vitiosus. Quod etiam crebrò accidit cōcionatoribus, nempe vt prædicationis initium quidem videatur laudabile, quatenus voluntate quadam imperfecta conantur prodesse hominibus, sed re ipsa intentio & scopus prædicantium aliò feratur. Nonnumquam etiam, licet nō auçupentur laudes

E. g. mor.

6. 3.

DE MORTIF. VOLVNT. 581

hominum & famam, imò cōtemnāts.
tamen id nō faciunt ex vera animi sub-
missione, qua seip̄os despiciāt, indig-
nosque honore æstiment, sed ex ar-
cana quadam elatione, qua plus æ quo-
sibi fidere solent, aliosq; cōtemnere.
Hæc ferè B. GREGORIUS, qui vti opti-
mus vitæ spiritualis magister, accura-
tè detegit vulnera, quæ in hoc officio
esse solēt, vt curationē corū addiscam⁹.

MEDIVM VERO, quod sancti vsurpā-
runt ad mortificandum honorem in
hoc officio, erat, data opera sæpè in ijs
locis concionari, vbi parum essent gra-
ti, aut vbi exiguus erat populi concur-
sus. Sāctus OTTO Bambergensis Epi-
scopus, quamuis apud suos in magna
hominum existimatione esset, sic vt
totus clerus populusq; illum aliundè
venientē cum canticis & hymnis sol-
lemniter in urbem receperit: tamen de-
serta diocesi sua contulit se in Pome-
raniam ad annunciandū Euangeliū
infidelibus, à quibus licet deterrimè
haberetur, & luto aliquādò sordidare-
tur, sūm̄misq; oneraretur iniurijs, ille
tamen à prædicatione nō cessavit, hu-
militatisq; & patientiæ exēplo præ-
dara.

*Savinus in
Julio.*

dura pectora gentis tandem ad fidem traduxit.

Sur. in. Iu. no.

B. NORTBERTVS, Coloniensis & Xanthenensis quondam canonicus, postea vero Ordinis Praemonstratensis institutor, cum concionator esse celeberrimus (quem S. Bernardus vocat fistulam calicem) tamen neglectis vrbibus malebat verba facere in vicis & pagis, nec minus paucis, quam multis, pauperibus quam diuitibus rusticis quam nobilibus, operam suam praestabat.

Bern. ep. 56.

Theodor. in eius vita lib. 4. c. 10.

S. DOMINICVS, sanctitate & sapientia clatus, ac propter admirabilem fructum, quem concionibus in locis animabus colligebat, admodum carus in Tolosano Episcopatu, tamen maluit aliud se conferre, nempe Carcaſsonā, vbi non solum non afficiebantur homines ad eius conciones, verum etiam tiam eum perſequebantur & iridebant. Arogatus aliquandō, cur id faceret, respondit. Quia Tolosae me honorant, Carcaſsonae vero mihi mihi contradicunt.

Beda in eius vita.

S. CVTBERTVS, sanctitatis miraculorumque fama celebris in vrbibus

DE MORTIF. VOLVNT. 383

montanis, locisque solitarijs & horridis, quò nulli prorsus concionatores recitabant, multos dies libentissimè verbum Dei annunciabat.

S. FRANCISCVS pro sapientia & gratia quam à Deo ad prædicandum acceperat, cum à multis libentissimè, nec sine ingenti fructu adiretur in oppidis, tamen crebrò conferebat se ad loca vilia, vbi à paucis audiebatur. Atque hoc est vnum medium, quo Sancti vsi sunt in mortificando appetitu honoris, qui decerpi potest ex officio prædicationis.

In eius vita.

Ad mortificandum verò honorem, quem poterant consequi ex opinione sapientiæ, nonnulli conati sunt eam cælare, donec Deus patefaceret.

S. THOMAS Aquinas, sublimes præditus ingenio, & diuina æquè ac humana instructus sapientiâ, tantum studium in ea occultanda posuit, vt prope iuge silentium tardissimi ingenij haberetur, & per conuitium à sodalibus suis bos mutus appellaretur, nec an te sapientiam suam, disputando in scholis prælegendoq; prodidit quàm à Superioribus exactum fuisset.

Scribitur in Martio.

S. AN

*Ser. in
Iunio.*

S. ANTONIVS de Padua, cum esset eloquentissimus, doctissimusq; ac singulari prædicatione ornatus, ac singularem in S. Francisci ordine sic thesaurum hunc celavit, ut pro vili & indocto fratre haberetur, atq; ad infima culinæ, veredorumq; cubitorum ministeria detraheretur. Multoq; tempore in hac functione tam abiecta perduravit, donec Deus cuidam superiori inspiravit, ut imponeret illi manus prædicandi in trivulvio: tunc enim, ut obedientiæ faceret, prædicavit, & donum, quo præditus erat, patefecit. Non formidabant sancti illi, ne proximo fructum aliquem spiritualem detraherent, si aut sapientiam suam occultarent, aut æque patetis ac multis verbum vitæ annuncierent. Probè siquidem nõ at, caritatè persecta, in ijs quæ ad animã attingit, impetere à seipsis, atq; idcirco existimabat Deo gratius esse honoris cupiditatem mortificare dâdo operã humilitati, & cõ. septui sui, quã iuvando alios huius spiritualis fructus iacturã facere. Quisquã & hoc ipso studio plus cõmodat poterat proximo: quò enim p̄i manus res in virtute progressus fecerat; hoc a se quoq; poterat sibi reddere simi-

DE MORTIF. VOLVNT. 389

lores. Et res ipsa docuit tales cōcionatores & pluribus à Deo beneficijs suis se diuinitus instructos, ac potētiores fuisse in Ecclesia ad cōuertēdos peccatores.

ALIVD quoq; mediū vsurpārūt sãcti ad mortif. andã honorū appetitionē, nēpē, vt exercerēt se in officijs humilibus & abiectis, vilibusque perionis ministrarent.

S. MALACHIUS post susceptum Archiepiscopatum, vilia monasterij officia retere nō dubitauit, vt coco ministrādo, & mēse in seruiendo, & rēpore mēse in tuclino legēdo, aliaq; id genus.

S. BONAVENTURA uē, licet opinione nominū doct̄issimus, tamē nō refugibat abiectissima quæque monasterij officia siue culing siue mensæ, siue enedæ domus obire, sic vt opus fuerit in hoc genere ardorē rēperare.

S. ANTONIVS iam factus Archiepiscopus suis famulis in seruibat, aliaque officia domestica subibar.

EST & aliud mediū efficacius, quo sancti vfi fuēre, amplecti scilicet, quæzere contemptum sui, aut ea quæ obire, ob quæ homines ab

s. i. hos

TVS.
effet clo
ac singu
exillens
arū hunc
fratre ha
verredo
ia decur
hac suu
it, donec
uit, vt im
di in trich
z faceret
quo prez
nidabant
m aliq
at sapien
que pau
nuncu
aritate per
inēt, inci
stima bāt
oi ditatem
ilitari, &
ios huius
re. Quæ
modat
pī man
rāt; hoc a
ere suæ

hoc mundo rideri & cōtemni solent.

*an. Pa-
riar. in
eius vita.*

S. IOANNES Damascenus erudi-
tione praestans, et in vrbe Damasce-
na à consilijs fuisse Principi, tamen
monastica vita suscepta non dubita-
uit Damascum, spolijs oneratum,
quas monachi texuerant, ingredi, eas
que publicè venum exponere, ac ad
maiores sui confusionem carius pre-
tium exigere, vt plurimum se ludibrio
in loco, vbi antè fuerat honoratissi-
mus, exponeret.

*Theod. in
eius vita.*

S. PLATO Bizantinus, qui in saeculo
magna nobilitate & auctoritate pre-
ditus fuerat, religionem ingressus ad
mortificandum appetitum honorum,
non contentus ab alijs reprehendi &
contemni, citra tamen vllam culpam
suam à Superiore verberari exoptabat,
qui vt desiderio eius faceret satis, con-
sensit: quod loco magni beneficij ille
ducebat.

*In eius
vita.*

S. FRANCISCVS non, semel se cura-
uit à fratribus suis publicè coargui, &
ludibrio affici, appellariq; rusticum,
indoctum: nulla virtute praeditum, &
os suum pede cōculari: In oppidi ce-
iusdam ingressu animaduertens ho-
mines

DE MOTIF. VOLVNT. 387

mines honoris causa sibi obuios fieri
vt ludibrio exponeretur, se vna cum
socio applicuit ad collem terreum viae
re proximum, magnaque celeritate
puerorum more in eum incurrit, atq[ue]
ita obtinuit, vt opinionem sanctitatis,
quam de eo obuij conceperant, depo-
nerent. His alijsque, ac etiam maiori-
bus opprobrijs toleratis (quæ tamen
magna moderatione suscipienda sunt,
vt infra dicemus) Sancti ad perfectæ
mortificationis culmen, absolutam-
que omnibus numeris humilitatem
peruenere, experientiaque ipsa didice-
re, hoc in medio tantam se à diuina ma-
iestate consecutos gratiam, vt profus
liberos se senserint passionum cum a-
liarum, tum huius, de qua agimus, tyrā-
nide, ac in omnibus actionibus suis
non nisi honorem gloriamque Dei an-
te oculos propositam habuerint. Pace
quoque & tranquillitate animi tanta,
& viua in Deum fiducia si uiti fuerint,
vt se tantum non beatos arbitrarētur.

*Tract.
huius p. 3.
c. 1. l. 2.*

*Chron. m.
norum p. 3
l. s. c. 47.
c. 48.*

Hæc experientia quendam S. FRAN-
CISCI discipulum fecit erumpere in
hæc verba: Beatus est, qui contemni-
tur ab hominibus, modo amet & op-
tet

§ 3 tet

tet contemptum, aut certe patienter
 toleret: hoc enim precipuum certum
 q; fundamentum est itineris ad ce-
 lum. Quibus verbis significare voluit
 hoc esse medium, quo honoris tem-
 perantia, cōtēptus veraq; humilitas, pro-
 priū virtutū fundamentum, acquiruntur.

CAPIT. X.

*Quam necessaria sit intellectus, pro-
 prij q; iudicij mortificatio, & qua
 modo exerceri de-
 beat.*

Post propriae voluntatis mor-
 tificationem principem locum oc-
 cupat, ut potest cum maximo me-
 rito coniunctum, mortificatio intell-
 ctus, quoad iudicium proprium: haec
 enim est facultas animi omnium pre-
 ciosissima, & dux voluntatis. Propriū
 autem iudicium vocamus, quo homo
 suo iudicat de rebus, non quia Deus
 ita statuit, aut sancti & sapientes docent
 re, sed quia ita ei videtur. Hoc iudicium
 proprium est perniciosissimum, & causa
 & gravissimorum criminum rationalium
 omnium errorum & hzesium causa
 narium. De quo optimè tractat S. Bernardus
 in corde, inquit, duplex est iudicium

DE MORTIF. VOLUNT. 389

pra, propria voluntas, & proprium con- Serm. 3 de
silium. Lepra utraq; nimis pessima, eaq; resurrecti.

perniciosa. Quod magis interior, Volun-
tatem, inquam, propriam, quae non est
communis cum Deo & hominibus, sed
nostra tantum, quando quod volumus,
non ad honorem Dei, non ad utilitatē
fratru, sed propter nosmetipsos faci-
mus, non intendentes placere Deo, &
prodesse fratribus, sed satisfacere pro-
prij motibus animorū. Huc contra-
stretta fronte caritas. Hæc ille. Hoc
iudicium mortificandum est, non in-
ordinate illi fidendo, sed aliorum iu-
dicio & opinioni in omnibus, quæ ra-
tioni sunt consentaneæ, subijcndo.

Quædam homo credit certitudine
infallibili, ut quæ à Deo revelata sunt,
& ab Ecclesia proposita, tanquam fide
Catholica tenenda. Alia sunt, quæ ho-
mo certa esse iudicat, quia rationi na-
turali & sapientum dictis sunt confor-
mia. Alia rursus, quæ nec revelatione
divina, nec ratione naturali, sed quia
communi Sanctorum, Doctorum q̄s
Catholicorū consensu afferuntur, no-
bis certa sunt. in his omnibus locum
nō habet mortificatio proprii iudicii.

S 4 neque

neque enim homo in ijs nititur proprio iudicio, sed magno consilio & prudentia adheret luci, quam Deus in hac vita communicavit, ut illam sequamur. Sunt ergo alia, ad quae sequenda homo huiusmodi moribus adducitur, sed quia sibi videntur esse sequenda, vel sequenda, & in his moribus ratio proprii iudicij locum habet. Quando alicui videtur aliquid verum & certum, vel probabile & verisimile, & avertit multos doctrina, experientia, & virtute sibi pares non idem videre, & iustificare debet suum iudicium, & aliorum anteferre, nam cum vtriusque paritas, iuste ceditur, cum multorum vnus iudicio praestet. Hinc S. BERNARDVS. Non est rationi consonum, quis in omnibus stare velit iudicio, nec periculo aut contumacia se picione caret, in congregatione multorum nolle maioris partis sententiam quiescere: nec dubium est arroganter argumentum esse in hoc genere, potius, quam aliorum iudicio adherescere. Nam, ut scribit S. BERNARDVS, quae maior superbia esse potest, quam si vnus suum iudicium praestet.

*In reg.
brum q. 123.*

*Serm. 2. de
resurrect.*

DE MORTIF. VOLVNT. 397

versæ congregationis iudicio, quasi
solus haberet spiritum Dei? Similiter
in cæteris omnibus rebus, in quibus
neque rei euidencia, neque maiorum
auctoritas conciliat certitudinem, nul-
lumque impendet vel salutis vel vir-
tutis deserendæ periculum, consul-
tius est iudicio suo cedere, & alieno pa-
tere, maximè eorum qui auctoritate,
ut sunt superiores, aut doctrina, vel æ-
tate & experientia superant.

Æ rationibus, quæ ad hoc permoue-
re nos debeant, vna est, consideratio
humanæ ignorantia, hoc est, quàm
pauca sint, quæ certò & clarè cognos-
camus: quàm multa item, quæ certis-
sima verissimaque nobis quondam
visa sunt, & tamen post accuratius ex-
amen deprehensa sunt vel falsa, vel ad-
modum dubia, & crebrò talia, ut pu-
deat nos in ea sententia fuisse. Dein-
de quanta sit in vna aliqua quæstione,
vel consilio opinionum vniuersitas, ut fre-
quenter dici possit, tot esse sententias,
quot auctores, tot placita, quot capi-
ta. Hinc fit ut quæ iuvenes nimia in-
genij & iudicij celeritate & immaturi-
tate leuiter effutiuimus, augeſcente æ-
tate

§

tate

192 II. PARS TRACATVA

tate & iudicio tandem corrigamus
Lib 3. c. 14. De qua ignorantia, in quam per
in 1. Reg. dæ peccatū in: id mus, loquens & C
Et 1.1. mor. GORIVS dicit. *Magnum pelagus d*
9, 21. *rantise humana.* Et alibi. In pecc
inquit, pœna in hac mundi peregr
tione & exilio tanta cæcitate pecc
si sumus, vt nobis ipsis ignoti sumus.
Nam luce veritatis semel ab anima
stra depulsa, nihil in ea præter igno
tiæ tenebras remanet: quæ causâ
vt frequenter in fossam peccati lab
tur, & tamen ignoret. Et hæc est igno
rantia, in quam per peccatum inci
mus: licet enim lumine naturali non
nulla nobis patefacit, tam pauca tan
sunt, quæ certò & perspicuè innot
cant, vt remoto fidei lumine, fateri
vult B. Gregorius, ingenuè debemus
nos plenos esse tenebris ignorantie.
Hæc ergò tanta ignorantia toti gen
ri humano communis meritò con
mouere nos debet, ne facile nostro i
dicio fidamus, sed aliorum sententias
subscribamus.

IGNORANTIAM deinde & cæcitate
animi nõ parum augent passiones
quæ facillè impellant hominem in
tentia

DE MORTIF. VOLVNT. 191

tentiam veritati contrariam. sicut enim ardentissima siti laboranti nihil melius dulciusve videtur aqua, quia secundum dispositionem suam iudicat, sic qui cupiditate aliqua inordinata, vel perturbatione concitatur, longè aliter iudicat de rebus, quàm reuera se e habent. Cum ergò quilibet homo sciat se non esse immunem à passionibus & affectionibus pravis, non debet proprio iudicio admodum fidere, sed tanquam domesticum hostem habere suspectum, abnegareq; illud, ubi ratio suaserit. Vnde S. DEROOTHEVS §. 170. 19. Cum subiecti, inquit, simus multis passionibus, pravisq; affectibus, nostro iudicio no debemus omnino fidei, quia ratio enim norma vel regula curva est & inflexa, nunquam quod secundum eam dirigitur rectum efficitur, sed distortum.

Item & alia, eaq; principalior mortificandi iudicij proprii ratio est, quod opus sit magnæ humilitatis, Deoq; gratissimum. sicut enim homo ob naturæ corruptelam proclivis est ad fovendam propriam voluntatem, sic etiã ad sequendum proprium iudicium, vnde si vincat se, &

iudicium intellectus, qui principatum
 inter animi facultates obtinet, do-
 rius iudicio submittat, exercet actum
 virtutis maximæ: & quia ob amorem
 Dei facit, magnum meritum apud
 Deum colligit in hac vita, in futuro
 rō singularem gloriam. Vnde illud be-
 num incomparabile nascitur, ut ho-
 mo à Deo tra luce illustretur, totique
 peculiaribus armetur præsiōijs, ut
 grē hallucinari in re aliqua, vel in fra-
 dem ab inimico induci possit. Nam
 hanc lucem fauoremque suum pro-
 misit Deus ijs, qui propter Deum
 humiliant in re tam graui & diffi-
 vt est, propriij iudicij mortificatio. Illu-
 rationem idem S. DOROTHEVS seculo
 lo poterat, dum ait. Quando suorum
 pinioni & iudicio homo admirari
 tunc capitalis humani generis habet
 mox necesse illi laqueos, quo præcipi-
 tem agat in errores & peccata. Atque
 hæc est causa ordinaria, & radix, cuius
 qui fundamentum cultus diuini habent
 rant, excidant è gratia, & pereant. Le-
 sus quidem causas, alij alias referunt
 at ego primam causam & radicem illam
 tuo, quod suo iudicio nimiam

Serm. 3.

DE MORTIF. VOLVNT. 397

fit, sui ipsius magister factus, quo nihil est perniciosius. sicut contra nihil ad præcauendum lapsum, auertendas que omnes Satanæ insidias & fraudes, est salubrius, quam superiorum Patrumque spiritualium consilio & iudicio sese regendum tradere. Confirmat idem Dorotheus hanc doctrinam appositione vnius exempli. Magnus, inquit, Macarius Abbas, cum aliquando conspexisset daemone ornatum ollis, quibus varia esculenta continebantur, percunctatus eum est, in quem usum tot ollæ seruirent. Ille vero diuina virtute constrictus calare veritatem non potuit, dixitque se varijs illecebris monachos, vti non vnum idem est palatum, tanquam escis à cultu virtutis, ad vitium allicere. addebat vnum inter cæteros magnum suum amicum esse, quem illico, quotiescunque vellet, posset in suam sententiam trahere, eiusque nomen prodebat. Macarius mox monachum adiit, & deprehendit eum deceptum, quod nimium suo iudicio præfidens tentationes non patefecisset Patri spirituali: monuitque illū si immunis à lapsu esse velit, in

posterum suo iudicio non temere
 dat, quod & fecit. Vnde S. Marci-
 cum postea iterum se videndum de-
 mon obculisset, rogavit, num
 chus dictus adhuc esset eius amicus
 ille verò magno furore respondit,
 esse amplius amicū, ea hōiem. Cuius
 nes S. Marciij monachos tentabat
 mon, sed maximam eorum patientiam
 idcirco vincere non poterat, quod
 prio suo iudicio non niterentur,
 totos se Patrum spiritualium arbitrio
 consilioque regendos deditissent.

CAPVT XI.

*De medijs, quibus proprii iudicij
 mortificatio exercenda est, ne in tem-
 perarium iudicium inci-
 datur.*

EX medijs, quae Sancti Patres
 mortificandum proprium iudicium
 docuerunt & usurpationem
 illud, sicut diximus, vnum est, delin-
 re sibi Patrem spiritualem, cui tota
 scientia nostra perspecta sit & explorata,
 cui omnes perturbaciones am-

DE MORTIF VOLNVT. 397

tentationesq; ingenuè patefaciamus, cuiusque consilio & prudentia nos duci regi que sinamus; consili, hanc tutissimam esse viam rationem que vitæ piæ sanctæq; traducen te & procurandæ salutis æternæ Quod medium seruire potest, nō solum religiosis, qui subaliorum obedientia viuunt, sed etiam secularibus, si optāt securam inie rationem seruiendi & placendi Deo: omnes enim expositi sunt & proprii iudicij & passionum suarum, & variarum dæmonis tentationum periculis, eo que magis, quò in seculo maiores, quàm in religione, se offerunt occasiones. De S. Ma'achia commemorat S. BERNARDVS, cum cum esset in seculo, optaret que seruire Deo, diuino instinctu edocum, vt quæret Patrem spiritualem, & inuenisse quosdam Dei seruum nomine Imanium, cui omnia animi sui sensa detegebat, cuiusque consilio totam vitam instituebat. Hic ab infantia à Deo singulariter institutus, à diuina eius maiestate docum erū accepit, vt loco Dei alicui homini in omnib' obediret. Quo medio, licet esset in seculo, breui ad mag-

In eius ut
ra.

magnam vitæ sanctitatem peruenit.

ALIUD medium ad mortificandum proprium iudicium saluberrimum est, assuefacere se ad exquirenda aliorum consilia, non solum in rebus grauius, magnique momenti, (quæ ad cauendos errores id omnino necessarium est) sed etiam nonnunquam in leuionibus, & quæ nullo negotio comprehendi queunt. Nam quoniam in hoc genere rerum magis alienis consiliis nitimur, hoc plus, & maiori cum merito exercetur proprii iudicij mortificatio. Sed ad hunc fructum, procedendum maxime, carpe adum, curandum est, ut qui alienum implorat consilium, non ita suæ opinioni adhaereat, ut secum decernat ab ea non recedere: tunc enim fide & frustra confugiet ad alienum: sed ut paratus sit in eadem sententiam infundere mentem, quam iudicabit præstantissimam: licet enim verè homo humiliat se, & proprium iudicium mortificat, diuinis tamen locum præbet. Vnde sapiens dicit: Ibi esse salutem, vbi multa vigent consilia, quod præcipuè intelligitur de

Eccl. II.

DE MORTIF. VOLVNT 299

ra animæ salute. Atque hoc medium petendi consilium ab alijs in rebus etiam leuioris momenti vsurpârunt multi sancti.

S. ARSENIUS vir sanctissimus, diuinaque & humana sapiëntia instructus, qui in sæculo Imperatorum Honorij & Arcadij magister fuerat, cum in eremum secessisset, non modò à monahis doctrina & scientia magna præditis, sed etiam ab indoctis & rudibus salutaria ad progressum in virtute faciendum consilia sciscitabatur, idque ingenti animi submissione, persuasus Deum per hoc medium subministratum, quæ magis accomodata essent ad suam salutem.

Metaph. in vita.

B. RAIMONDVS, à doctrina celeberrimus, qui cum facultate summi Pontificis Episcopatu se abdicârat, S. Dominici religionem complexus, ad coerendum iudicium proprium submittebat se religiosi cuiusdam fratris non admodum eruditi voluntati & arbitrio, atque hac submissione tantum sanctitatis nomen breui sibi conciliauit, vt in Generalem Ordinis sui præpositum electus sit, multisque miraculis

Leander in eius vit.

400 II. PARS TRACTATUS
culis claruerit.

ALIVD quoq; medium mortificandi iudicij ergo vsurparunt sancti in dictis factisue suis, vel monerentur vel carperentur ab alijs, non repugnerent, sed facile aliorum sententia quod inde nullum timebatur periculum subscriberent; idq; faciebant, non quando alij solidioribus, quam ipsi, rationibus niterentur, sed etiam quando contra infirmioribus: fiebat enim hanc maiorem occasionem dari exercendae ratione humilitatis.

*Metaph. in
eius vita.
Sivius in
Maio.*

S PACHOMIO legenti in monasterio & opera manuum cum alijs fratribus exercenti texendis è iunco sportis cum discipulus eius, quem alij praefecerat, diceret, cum non recte texeret, continuo surrexit, dicens. Fili docere me, quae sit optima texendi ratio, quem docentem humiliter secutus est, posthabens pristino suo more. Qua humilitate, ait, sequitur Methaphraustes, arrogantiam spirituum, carnisq; prudentiam repressit.

*In Chron.
Francisc. p.
l. l. c. 69.*

Hoc medio crebro utebatur S. FRANCISCUS, ut fructum aliquem spirituale in se colligeret, fratresq; suos ad id hortabatur. Nam cum diuturna famulatus

DE MORTIF. VOLVNT. 401

ritate cū Deo, diuinisq̄ue illustrationi
bus, ac experientia ipsa edoctus, probè
sciret, quid, quo loco, & tem pore agen
dum esset, tamen malebat in maxi
mis rebus aliorum etiam simplicium
ac imperitorum iudicio & sententiæ
acquiescere, quàm suo. Et idcirco
omnes fratres, quos ad ordinem re
cipiebat, sedulo mones faciebat, vt
hoc exercitium faciendi ea quæ pro
prio iudicio contraria forent, auidè
complecterentur.

CVM quadam vice ab eo postu
lassent sanctum ordinis habitum ado
lescentes duo, deduxit eos in hortum,
monuitq̄, sibi vt adiumento essent
in plantandis caulibus, & eandem se
cum plantandi rationem tenerent.
cum verò ille præposterum plantan
di modum datâ operâ tenuisset, vt frō
des deorsum premerentur, radix sur
sum exstaret, alter iuuenum conticuit
& paruit. alter verò, iudicium suum
non subiciens, contendit perperam
plantari. Vnde factum, vt illi, nō huic
habitum ordinis concesserit: sciebat e
nim sanctus ille sine proprii iudicij cō
tempu

ibid. c. 78.

402 II. PARS TRACTATUS DE
temptu parum profici in cæteris
tutibus.

ATQ; hæc sunt media, quæ scilicet
Dei exercere debet ad mortificandam
proprium iudicium, cum in omnibus
rebus, tum maximè in proprijs ad
ma & conscientia suæ pacem & le-
ritatem attinentibus: siquidem in
homo ad errorem & lapsum, propter
amorem proprium, innatasque animæ
passiones, proclivior est. O admiranda
pugnam, quæ est inter mortifi-
cationem & proprium iudicium
victoriam gloriosam in proprijs
eius abnegatione? hæc enim tanquam
pugione omnes confodiuntur dan-
nes, hæc refecantur, velut radice fuc-
sa, omnia vitiorum germina, quæ
proprio iudicio pullulare solent. O
optima & præclara spolia in hac vic-
ria colliguntur, nempe, humilitas,
trentia, caritas, pax, gaudium spiritus
& diuinæ voluntatis perfecta confor-
matio. Denique necesse habet
speciatim mortificare proprium
cium in aliorum dictis & factis
candis, ne facile fidem accommo-
suspicionibus, nisi firmis rationibus

& argumentis confirmantur : Sic enim culpa & pœna immunis erit, qua Deus animaduertere solet in eos *Cassian. l. qui temerè alios iudicant & condemnant, hoc est, vt in eosdem, vel etiam S. Vinc. in grauiores defectus, quos in alijs notant, labantur. vita spirit.*

CAPVT XII.

De mortificatione passionum in sensitiua hominis parte existentium, & de earum natura.

SICVT homini in est appetitus intellectiu⁹, nepe volūtas animæ soli inherēs, (vnde & dicitur esse in parte animæ superiori) sic inest & sensitiuus inherens toti cōposito ex anima & corpore: vnde & dicitur esse in parte animæ inferiori, quia est in illa, quatenus forma est corporis, vitam corpori præbens. Huius appetitus sunt potentia, concupiscibilis & irascibilis. Motus vel operationes eius appellantur passiones, eò quod per illas potentia corporali quadam immutatione alteretur, & quasi patiatur. dicuntur

404 II. PARS TRACTATVS

cuntur & perturbationes animi, quod
 rectam rationem soleant turbare & re
 nebras offundere. Sunt autem nume
 ro vndecim, sex in potentia concupi
 scibili, vt amor, desiderium vel concu
 pilcentia, odium, fuga mali vel abomi
 natio, delectatio, quæ dicitur & gau
 dium, Dolor vel tristitia. Quinq; re
 liquæ sunt in irascibili, quæ sunt, spes
 & desp. ratio, audacia & timor, & ira,
 quæ dicitur & indignatio, ac zelus.
 Hæ passiones oriuntur ex bono vel
 malo per imaginationem animæ re
 presentato. Nam bonum repræsentat
 tum, tanquam principium actuum
 primò efficit in animo inclinationem
 quandam ad bonum, & hoc est, amor,
 ac dum bonum nondum obtinetur
 mouet appetitum ad illud procuran
 dum, & hoc est desiderium. Post ob
 tentum verò bonum, bonum ipsum
 efficit in anima quietem & pacem,
 quæ dicitur delectatio & gaudium.

MALVM verò eide m appetitui repre
 sentatum efficit cõtrarium. ac primò
 quidẽ auersionem, qua conatur illud
 à se repellere, & dicitur odium. deinde
 studium remouendi, & dicitur Fuga vel
 abominatio

*Aug. 9 do
 cimi. c. 4.
 S. Thom.
 12. q. 22.
 2. 1. 2. 5.*

DE M
 abomin
 mouere
 tristitia
 dicitur
 in queat
 concupis
 concupiaru
 si apper
 gre depel
 late dep
 appetit
 malum si
 rziens f
 queat
 Hæ pat
 vt sũt
 moraliter
 rutes, r
 ant, nec
 s cõside
 tur, vel
 t, nõ co
 t, ractè
 t bonæ
 i queat
 cum ra
 idem,
 quatu

abominatio mali. Si verò malū à se re-
mouere non possit, sequitur Dolor &
tristitia. Quòd si bonū appetitui obie-
ctū sit arduū, sed ita cōceptū vt obine-
re queat, efficit in potētia irascibili spē
cōsequēdi, cōtrā verò, desperationē, si
cōcipiatur, quā si obtineri nequeat. Rur-
sū si appetitui malū obijciatur, quod e-
gre depelli possit, & tamē homo cōsi-
derat se depulsurum, nascitur audacia in
appetitu: sin minus, timor. Si verò
malum sit re ipsa vel imaginatione
praesens sarrigit se ira contra illud e-
oque auctores.

Hæc passiones, si naturā spectes, hoc
sunt, vt sūt partē sensitiuæ operationes,
moraliter nec bonæ, nec malæ sūt, nec
virtutes, nec vitia, quia voluntariæ non
sunt, nec à ratione libera ortę. Si verò
sunt cōsuetudines, quatenus à ratione inci-
tatur, vel mādatur, aut quādo oportet
at, nō coercētur & cōprimūtur, quod
tunc, tacitè illis consentire, tum morali-
ter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia
dicuntur, quia sic sunt voluntarię,
cum ratione participant. Bonæ
sunt eisdem, quando rationis dictamen
sequuntur, malæ, quando secus.
hoc

hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando quod amandum non est; & timendo quod timendum non est.

His appetitus sensitiui passionibus in voluntate respondent, ut supra diximus, similes actiones & motus deinde nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem proprie non sunt passionibus, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, & immediatè nati. Vnde si bene ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refrenatur partis sensitiuæ passiones. Si peruersi sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat ut diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Certe, si homo non nisi ut brutum animantia, anima sentiente contentus esset, non esset ad refrenandas passiones obligatus, quia conuenienter naturæ suæ principali operaretur. at quoniam

DE MORTIF VOLVNT. 407

ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenerur, quibuscunque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiasticum docet, dum *Eccl. 8.* monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; ad loquin ab hostibus vincendi, id est, de tribulationibus, qui irridebunt & subsannabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate, *Rom. 8.* Fratres, inquit, sumus debites carnis, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia si secundum illam vixerimus, moriemur, nempe morte culpæ & pænæ æternæ: si autem spiritu facta carnis mortificauerimus, hoc est, passiones & concupiscentias, viuemus, nempe vitam gratiæ & gloriæ æternæ.

RATIO, cur harum passionum mortificatio tam necessaria sit, est, quia sicut in parte superiori animæ, quæ intellectiua dicitur, voluntas propria, iudiciumque proprium sunt omnium vitiorum radix, sic in eiusdem animæ parte sensitiua: & inferiori passiones sunt:

Ti sunt:

sunt omnium peccatorum malorū
fōs & radix. Ab his passionibus ad
tem intellectuam ascendunt tetrive
pores & fumi, iudicium exaccantes
& obscurantes. Vnde Apostolus in

Rom. 7.

hominis peccatoris persona. *Videtur
quit, aliam legem in membris meis
pugnare legi mentis meae. Et detrahit
rem sub lege peccati.* Appellat Beatus
Paulus membrorum legem, passio-
sentientis passiones: qui si non cob-
beantur, animam in omne genus vo-
tiorum præcipitem agunt.

EST & alia ratio, quæ mortificati-
nem passionum suadet: nam cum
sint parti sentienti, organi: quæ corpo-
re, non animæ modo, verum etiam
corpori quoad sanitatem noxiæ sunt.
Videmus enim vno immodico timore
se homines quosdam ilico incantillari
alios iræ intemperantia, trilitate, vel
gaudij concidisse mortuos. Curia
rei multa exstant in veterū monime-
tis exempla. Publius Rutilius
Consulatus, quem Romæ ambrosio
bat deiectus, tanto maiore obre-
est, vt subito animam efflaret. Dan-
poëta clarissimus. teste Volaterrano

lib. 22.

DE MORTIF. INVOLVNT. 409

no, ad Venetos missus pro pace cum
Guidone de Palenta componenda,
simulatque cognovit sibi audientiam
negatam, vitam cum morte commu-
tauit. Idem facit nimia lætitia. Ælia-
nus enim commemorat arhetam
Crotoniatam post partam Olympico
certamine victoriam, cum corona
laurea offerretur, tanta lætitia effu-
sum, vt continuo spiritum reddiderit.

Et de Sophocle scribit Plinius, eum,
cum tragœdia sua alter publicè ante-
lib. 7. c. 53.

lata fuisset, tanto exilijse gaudio, vt su-
bito mortuus conciderit. Idem efficit
in hominibus nimius terror. Refert
lib. 9. c. 2.

siquidem Fulgus de Ostrogotho-
rum rege Theodorico, cum in cæna
ingens caput piscis propositum fuisset,
illique existimaret esse ipsum ca-
put Symmachi, quem trucidarat,
cum tanto terrore concussus, vt pau-
lo post expiraret. Idem de alijs pas-
sionibus dici potest, quando non mor-
tificantur.

NONnulli tamē in ea sententia sunt,
vt arbitrentur, se in ægitudine lap-
suros, si obortam iram, tristitiam ue-
l festinare conentur; vnde passioni-

T. 2. ce.

410' II. PARS TRACTATUS

cedentes animæ suæ perniciem as-
runt, & malè ædificant proximos.
Deum graviter offendunt, imò & con-
ponis sanitatem, si sinant passionem
augescere, lædunt, ut liquet experien-
tia. Quare concludo sedulam passio-
num mortificationem, plurimum ne-
lere ad conservandam animæ corpo-
risque incolumitatem, ad extirpan-
dam tyrannicam vitio:um servitu-
tem, ac denique ad veram & solidam
pacem internam externamque ob-
nendam.

C A P V T XIII.

*Qua ratione mortificanda sint pas-
siones existentes in parte hominis
serficiua.*

EXijs quæ superius dicta sunt
de modo mortificandi ar-
tem propriam & voluntatem
propriam facile liquet, quemadmo-
dum sint mortificandæ passiones.
Ecce enim aliquandò fieri possit, ut
villo respectu ad passiones peccati
propria voluntate, ut cum peccati
mera malitia, tamè omnes ferè præ-

DE MORTIF. VOLVNT. 419

velutatis nostræ actiones originè habent ab aliqua passione non mortificata in ijs qui seruire Deo cæperunt. Quare breuiter de mortificatione passionum agemus. Passio amoris, quæ *Passio a-* prima omnium est, & desiderij, quæ *desiderij* secunda est, inordinatæ sunt. Primò, *Desiderij* quando homo amat vel desiderat, quæ natura sua cum diuina lege pugnant. ut est iniuste detinere rem alienam, alterius coniuge abuti, &c. In quo genere non opus est diu dispicere quid agendum sit: constat enim pœnitentia talia esse corrigenda. ab ijs qui nondum adiuuante diuina gratia viam pulcherrimam obseruationis mandatorum Dei inire cæperunt. Secundò inordinatæ sunt, quando homo amat vel expetit, non quidem res suapte natura malas, sed superuacaneas, & idcirco culpe obnoxias, vt opes, domos, hortos, vestium molliem, victus delicias, aliaque quæ non conueniunt homini humilitatis aliarumque virtutum Christianarum studio. Tertiò inordinatæ sunt, quando homo amat & desiderat necessaria, non ob necessitatem, sed voluptatem, aut si ob-

T 3 neces.

Aug. de uenecessitate quidem, amet ta
ta religion. immodico affectu. Hoc autem,
s. 48. ite S. Augustino, & Beato Gregorio
Greg. l. 31. argumentum est aliquem affectu
mor. c. 8. ordinato amoris vel desiderij in re
cessarias ferri, quando ijs desideria
magno perè affligitur: si enim illa prop
ter Deum amasset, cum à manu eius
dem Dei profectum sit, quod illis sit
exurus, voluntatem suam cum diu
na conformasset. Has inordinationes
mortificare debet homo, ea ratione
qua diximus mortificandū amorem
propriū, non desiderādū nisi ea qu
bus agrè carere possumus, idq; non
ad nos solandos, sed ad satifaciendū
necessitati, & diuinæ ordinationi, que
ita voluit, ac ex parte nostra optandū
viuere sine vlla delectatione corporali
si eam Deus non concessisset. Itaque
quando Deo sic visum fuerit, etiam in
morem parentum, filiorum, vxoris,
amicorum, & aliorū non secus, quā a
liarū rerū temporalū, exuere, & par
tum esse, quando casus ita tulerit, illi
omnes pro Christo deserere.

Delectationis.

PASSIO delectationis & gaudij inordinata est, quando homo oblectatur

& gaudet in rerum temporalium vsu
 & successu, non quia vsus ille necessa-
 rius, vel animæ proficiuus est ad carita-
 tem promouendam, alium uic virtu-
 tis finem obtinendum, sed quia vo-
 luptatem quandam affert naturæ con-
 uenientem: vt si quis oblectetur spe-
 ctandis ludis, & comædijs, non ob
 commodum, quod inde prouenit,
 sed ob voluptatem solam, quam spe-
 ctando capit. Item, si quoniam mag-
 num fecit quæstum in negotiatione,
 aut hæreditas obuinit copiosa, vel mu-
 nus publicum valdè fructuosum na-
 ctus est, de ijs gaudet, non quòd com-
 modare queant salutem animæ suæ, vel
 aliorum, aut quòd necessitati multo-
 rum possit eorū ope succurrere, sed tã-
 tum quia magnâ ex eo euētū capit cõ-
 solationē. Idē est in alijs rebus ordina-
 rijs, vt si quis lætetur ob victū vel ve-
 stitum, ob donum egregiū acceptū, ob
 laudes ab alijs auditas, & alia similia
 carni placencia, tantum quia volupta-
 te aliquâ ista afferunt, nullo alio fine
 proposito virtuti cõsētaneo. hæc enim
 gētia inordinata est, ratione q; ac spi-
 ritu mortificāda, vt scilicet ea nō expe-

rat, nisi necessitatis vel utilitatis nomine, quæ in animâ ipsius vel proximo dūdet. Quæ doctrina liquidò colligitur ex eo, quod alibi dictū est, a bonis adiaphoris, quæ per se nec bona nec malæ sunt, bonum finem esse constitutendum, ut virtutum laudem obtineant.

Tristitia.

QUÆ dicta sunt de passione gaudij, similiter intelligenda sunt de passione tristitiæ. Videamus ergo quid sit tristitia inordinata à nobis mortificanda. Quando ob iacturam rerum temporalium factam, aliâ uel incommoda accepta in victu, vestitu, habitatione, parentibus, amicis animo detrimimur, non quia inde grauius offensus sit Deus, aut quia detrimentum aliquod nostræ proximorum uel salutis & profectui accesserit, sed quod consolatio aliqua nobis adempta sit, cuius tristitia inordinata laboramus, quæ constituta est sine veræ virtutis. Quare ratione mortificare & corrigere hanc passionem tenemur, quod fiet, si eam rationem quam de manu Dei pro expiatione peccatorum nostrorum suscipimus.

DE MORTIF. VOLVNT. 475

TIMOR quoque vanus & inordina *Timoris*
tus est, quando homo reformidat aut
corporis & fortunæ damna, aut exci-
dere è gratia & benevolentia homi-
num, non quòd timeat Deum offen-
dere, aut alio nocumento spirituali su-
am vel aliorum animam afficere, sed
tantum, quia horret damni tempora-
lis grauitatem. Qui timor sic mortifi-
candus est, vt se homo pròptum offe-
rat ad omnia damna fortiter perferen-
da, quæ Deus immiserit & permiserit.
Sunt & alij timores inordinati, quibus
homo plus æ quo terretur rebus alte-
rius vitæ, vt spectris, vmbriis, appariti-
onibus spirituum, & idcirco non audet
solus degere in domo aliqua, aut so-
lus in tenebris iter carpere. Hi timores
mortificandi sunt actionibus contra-
rijs, vt transeundo per locum spectris
obnoxium, & orationibus pijsq; me-
ditationibus vacando.

IRÆ passio non solum inordina- *Ira*
ta in nobis est, quando exposcimus
vindictam, aut verbis contumeliosis
alios inuadimus, sed etiam quando
nulla voce emissa, aut signo dato in
nobis ipsis turbamur, aut in proximū

T 3

com-

commouemur ob defectus in illis
 maduersos, atq; ita animo ab eodem
 abalienamur, & in corde illum iudicamus,
 ac vilipendimus. Hæc ira mortificanda
 est eleuando cor ad Deum, & à misericordi
 eius manu recipiendo penam, quã ira nobis
 attulit, auxiliãque implorãdo quo fuditus
 compematur, vt diximus alibi de remedio
 ad acquirẽdã patientiã cõmemoratus.

Indignationis.

INDIGNATIO in proximum, orta ex
 cõsideratione defectuũ eius, mortificanda
 est, compatiendo illi, & lapsus excusãdo,
 quoad fieri potest: cogitãdo itẽ & in
 conspectu Dei agnoscẽdo nos multò deterio-
 ra perpetrãturus fuisse, nisi diuina manu
 conseruati fuisset. VERVM hic aduertendum
 est, has passionum inordinationes non
 semper esse peccata in voluntate, nisi
 voluntas illas optet, acceptet, vel nõ re-
 frænet & mortificet, sicut oportet: sin-
 verò aduigilans statim repudiet & ra-
 tionem subiiciat, tum licet earum com-
 motionem sentiat in parte sensitiua,
 vt loquitur Apostolus, rea nõ fit dam-
 nationis, imò virtutes earumq; meri-
 tum sibi cumulat, & gloriam auget in
 celo.

Rom. 7. et 8.

DE MORTIF. VOLVNT. 417

caelo. Quare seruo De non debet vi-
deri superuacanea hæc subtilior de
passionibus tractatio, quoniam pro-
gressus magnos in amore Dei, omni-
que virtutum laude facere potest, qui
in mortificandis animi perturbationi-
bus egregiè se exercitârît. Quod si cui-
quam non admodû aridet hoc mor-
tificandarum passionum studium,
non est tamen infructuosum hæc do-
ctrinam habere perspectam, vt cum
Deus menti desiderium tale inieci-
rit, facilius & prôptius amplectatur.
Nec verò modus mortificandæ, ver-
bi causa, iræ, quod aliquis suspicari
posset, impedit superiores, quo mi-
nus sibi subiectos: cum opus est, cor-
rigere vel castigare possint, sed iuuat,
vt moderatè, ac debito fine, atque
etiam merito corrigentis & correcti
fiat. Nec item mortificatio indig-
nationis contra proximum, vt tat, ne
indignemur contra crimina & nox-
as peccantium, sed temperat cor-
nostrum vt sic indignemur in defe-
ctus, vt tamen non dimoueamur ab
amore personæ peccâtis. *Vera enim hom. 34 in*
justitia, inquit Beatus GREGORIVS, Euang.

T 6

com.

LIB. II. PARS TRACTATVS
compassionem habet, non indignatio-
nem.

CAPVT XIV.

De mortificatione sensuum exte-
riorum.

POST mortificationem propriae vo-
luntatis, quae inest parti anima
spirituali, & passionum inheren-
tium parti sensitivae interiori, congrue
ens est, ut deinceps tractemus de mor-
tificatione sensuum exteriorum, quae
non perutilis solum, sed etiam neces-
saria est homini verae virtutis studio.
Propria siquidem voluntas, passio-
nesque per ipsos sensus externos visi-
di, audiendi, odorandi, gustandi & ta-
gendi pravae suas inclinationes & mo-
tus exercent: unde fit, ut mortificatis
sensus, mortificetur quoque propria
voluntas, quae illos regit: passiones in-
teriores quae sensuum actione
produntur, & complentur. Deinde
sensus sunt quasi ianuae & fenestrae,
per quas in animam aditum habent
cogitationes & imaginationes vanae
& peruersae, quae accendunt & exci-
tant

DE MORTIF. VOLVNT. 419

tant in ea motus inordinatos ac vitio-
fos. Itaque sicut ad tuendam & propug-
nandam domum vel arcem, ne eam
inuadant fures & praedones, necesse est
portas omnes, fenestrasque diligenter
obseruare, sic ad tuendum animae no-
strae domicilium, quae est sedes Dei,
diuinorumque thesaurorum, hoc est,
gratiae & virtutum propugnaculum,
opus est sensuum externorum por-
tas fenestrasque sedulo tenere clausas,
ne ab insectis nostris hostibus daemo-
nibus inuadatur & spoliatur dictis
thesauris spiritualibus. Adhaec æquū
rationiq; consentaneum est, vt facultatibus
alienis secundum Domini vo-
luntatem utamur: si enim secus fiat,
iniustitiae, & quasi furti nota incurre-
tur. cum ergo sensus nostri sint bona
Dei, è cuius manu habemus & esse, &
vivere, & omnes ad operandum vires,
imò bona omnia, merito eis uti debe-
mus, non secundum nostram cupidi-
tatem, sed secundum voluntatem &
beneplacitum eiusdem Domini. Itaq;
generatim loquendo in eo consistit
vera sensuum mortificatio, vt quoties
aliquid oculis spectandum, auribus au-

T 7 dien-

420 II. PARS TRACTATVS.

diendum, naribus odorandum, lingua gustandum vel loquendum, manibus denique tractandum est (quod idem de alijs membris corporis sentendum) homo secum perpendat, que sine & scopo ad videndum, aliter actiones moueatur; si enim deprehendat se solo voluptatis, non autem necessitatis vel utilitatis spiritualis sensu adductum, mox abstinere ab ipso prosequendis; si secus, ore Deum recum; sua benedictione ad ipsius gloriam, suæque animæ aliorum ue salutem liberè illis vtatur.

Prou. 23.

HANC sensuum mortificationem sæpe à nobis spiritus sanctus in diuinit litteris exigit. In prouerbijis enim dicit. *Præbe fili cor tuum mihi: Et oculi tui vias meas custodiant.* Loquitur autem de oculis mentis primum, deinde corporis, quatenus menti oblectantur, vtrique enim secundum vias, hoc est, secundum Domini voluntatem dirigi debent. Et in libro Numerorum, Deus mandauit in fibribus vestium poni vittas hyacinthinas. & causam eius addit, *vt recorderetur omnium mandatorum Domini, ne sequantur.*

Num. 15.

DE MORTIF. VOLVNT 421

quantur cogitationes suas, & oculos per
res varias fornicantes Ac in Ecclesia Eccl. 28.
sico commendat custodiam aurium
& linguæ, dicens. Sepi aures tuas spi-
ritu, & linguam nequam nobis audire,
& ori tua facito ostia, & seras auribus
tuis. His similibusque sententijs incul-
cat Deus nobis in lege sua mortifica-
tionem sensuum. Ut verò practicè me-
lius eam exerceamus, de cuiusque sen-
sus inordinatione, mortificationeque
porò differemus.

CAPVT XV.

De mortificando visu, maximè in
spectandis ludis, tripudijs, &
alijs rebus ad malum
prouocanti-
bus.

NATVRA nostra per peccatū vitia-
ta in omnibus rebus suā aucu-
patur voluptatem per ministe-
rium sensuum, maximè autem ocu-
lorū, tū quia prōptius illis obiecta spe-
ctabilia se offerunt, tū quia minore la-
bore atque infamia vsurpātur. Si in spe-
ctandis reb⁹ nō aliud queritur quā ocu-
lorū pascus, noxa nō caret animus. Ob
lectationis, inquit B. Basilius, appe-
ti-
ti-
ti-

Lib. de virginitate.

422 II. PARS TRACTATUS.

titus è carne velut ex fonte manat, & per omnes sensus, tanquam per quodamque flumina diffunditur, oculis videtur, velut manibus incorporeis omnia quæ vult attingit, etiam ea quæ corporeis manibus non tractantur; nã cõspectis eorum figuris & formis, cõdi mox eorum speciem infigit, & corpus ad voluptatem inflammat, atque ita omnes sensus actiones suas dirigat ad eandem voluptatem, tanquam ad suam reginam, contaminantes animam, & carnalibus desiderijs obnoxiam facientes. Vnde cõcludit sanctus ille doctor, seruum Dei, qui vera virtuti operam dare contentus, debet in vigilare sedulo custodiendis sensuum fenestris, ne liberè nimium vagetur animamque in vitiorum voraginem precipitem agant. Ac sigillatim, oculos non debere conuerti quocumque collibuerit, sed eò tantum quò necessitas aut utilitas spiritualis impellet. sic enim animus semper inquit, pronus est ad contemplandam rerum spiritualium pulchritudinem. Quoratio S. Basilius non obscure insinuat, quæ sit inordinatio in aspectu quod-

DE
quod
gis pa
A
di vol
qualu
derius
da, vt
tauros
vana
rium
est, na
nihil r
querit
nem v
conci
à reu
& mu
perbig
nis, d
à mul
straher
peram
aliud
quàm
videar
num s
Vnde
la, non

DE MORTIF. VOLVNT. 423

quodque eius remedium. Sed iam magis particularia subiiciamus.

Ex hoc inordinato appetitu captandi voluptatem ex vago oculorum in quasuis res cōiectu, nascitur cura desideriumque cernendi spectacula iucunda, vt ludos, saltus, laruas, comœdias, taurorum certamina, & alia id genus vana & noxia exercitia. Hoc desiderium etiam atque etiam coercendum est, nam vt in huiusmodi spectaculis, nihil nisi sensuum oblectamentum queritur, & proliuis eorum occasione vitia lapsus est, magnū animæ conciliant damnum, deducendo eam à rerum diuinarum consideratione, & multis inanibus cogitationibus superbigiæ, gulæ, odij, inuidiæ, libidinis, detractionum, eam complendo; à multis quoque operibus bonis abstrahendo, & tempus pretiosum perperam consumendo. Ac esto, nullum aliud incommodum inde sequatur, quàm quod sua præsentia approbare videantur huiusmodi nugas, id magnum satis incōmodum videri debet. Vnde ait S. CYPRIANVS. Etsi spectacula, non sint similia gentilitijs, quæ in hono-

Lib. de.

spectac.

hono-

honorem falforum Deorum inflim-
batur, tamen à Christianis esse vitia-
Cum enim natura hominis corrupta
per se ad malum prona fit, quid facit
si oculis obijciantur quæ ad malum
prouocent? qui per se ad lapsum pro-
uis est, quantum potius labetur in
tantas occasiones? Et S. Augustinus

Psalm. 119.

inter peccata, & occasiones eorum pu-
merat spectaculorum frequentatione
Nec Sæcti solū, verū etiam gentiliū
sapientum nonnulli agnouerunt, quæ
ta bonorum morū iactura sit in spec-
tu rerum vanarum & futillum. Ro-
mæ, cum Cornelius Nalica theatrum
ad exercendos ludos excitasset, Specta-
tores improbârunt, & eueriti mande-
runt, existimantes res vanissimas in-
dignas esse perpetuo ædificio. Id factum
est, cum morum apud Romanos inuiolata
constaret integritas: ut postquā violari
ea cæpit, multa amplius theatra exstruc-
ta sunt. De Catone præcipue apud Eth-
nicos quondam prudentissimo legimus
cum detestatum fuisse theatra, nec vnquā
voluisse ludis interesse, arbitratur enim
prudenti indignum esse, præsentibus
sua lu-
ro quo-
nis & C
re vili
actione
sorio d
Quæ
nes, qu
verbo
tedden
candi o
nibus
tiores,
das, cau
cula, in
iactura
rana &
ueria, v
Nā vt q
ritant a
qua sur
E. Paul
res colli
cipiunt
animar
losiact
Accidi
scem

Raph. Volaterr. l. 29.

Volat. ibid.

ma, cum Cornelius Nalica theatrum
ad exercendos ludos excitasset, Specta-
tores improbârunt, & eueriti mande-
runt, existimantes res vanissimas in-
dignas esse perpetuo ædificio. Id factum
est, cum morum apud Romanos inuiolata
constaret integritas: ut postquā violari
ea cæpit, multa amplius theatra exstruc-
ta sunt. De Catone præcipue apud Eth-
nicos quondam prudentissimo legimus
cum detestatum fuisse theatra, nec vnquā
voluisse ludis interesse, arbitratur enim
prudenti indignum esse, præsentibus

sua ludicra spectacula approbare. Cice-
ro quoque testatur in persona Scipio-
nis Romanos iudicij laude claros pro-
re vili & abiecta habuisse Comœdiarū
actiones, ipsosque actores decreto Cen-
sorio declaratos infames.

Quanto magis Christiani homi-
nes, quos Christus monuit, de omni
verbo otioso aliquandō in die iudicij
reddendam rationem, ac omnes pec-
candi occasiones, etiamsi oculis, ma-
nibusque & pedibus nobis essent ca-
tiores, summa vigilantia abscinden-
das, cauere debent huiusmodi specta-
cula, in quibus & multi temporis fit
iactura, & plurima oculis vsurpantur
vana & lasciuia, bonisq; moribus ad-
uerſa, vt quotidiana docet experiētia.

Nā vt quidā Poëta loquitur. *Segnius ir-
ritant animum dimissa per aures, Quā
qua sunt oculis subiecta fidelibus* Et cū
B. Paulus dicat, corrūpere bonos mo-
res colloquia praua, quæ auditu per-
cipiuntur; quantō magis inquinabūt
animam fæda spectacula quæ in ocu-
losi accurrunt?

Accidit ali^o horū tēporū abus^o, quod
fœminæ quoq; ad Comœdias ad-
hi.

Matth. 12.

Matth. 5.

*Horat. de
arte poët.*

1. Cor. 15.

*Ecc. 9.
Prov. 5.*

hibeantur, Scriptura sacra non solum
monet mulieris speciosae conspectum
occidere corda multorum, sermone
eius placidos esse instar ignis ad faciem
tatem omnem inflammantis, non
sima autem illius esse amara quasi as-
synthium, & acuta quasi gladium
capitem, hoc est, qui animam parat
morte culpae & poenae aeternae. Unde

*Aug. de
singul.
cleris.*

scribit S. Augustinus, Basilici affinis
tolerabiliorem esse cantu foeminae
eò quod Basiliscus suo aspectu corporis
catus verò lasciviae foeminae animam
rimat. à si accedat gestus & motus cor-
poris nil aliud spirans quàm levitatem
& turpitudinem, quid fiet in imbecilli-
bus mentibus auditorum? id mirum

Jud. 16.

rum, quod evenit Holopherni con-
cipienti oculos in Iudith, ut à pulchritu-
dine, sicut loquitur Scriptura, captivus

1. Cor. 12.

facta sit eius anima, morteque temporali
rali & aeterna percussus. Non permi-
tit Apostolus Paulus mulieri quavis
tamvis sapientia magna praedice sub-
structionem publicè alios docendi: cum
rationem reddit B. Anselmus, quod
sermo eius provocet auditorem ad
morem parum honestum. Quod si
rum e
vestit
dis
coram
eam,
malefi
mum
nis cor
CA
est, ei
gio
narrat
da pro
afori
vana &
non ec
tari H
conec
re, ut h
si hom
tur. Ne
qui pro
lunt sp
gistrat
mala li
cauean
runtur
bent, q

DE MORTIF. VOLVNT. 407

rum est, quid efficiet mulier compe-
vestita, & in publico theatro verbis sa-
ctis; gerens personam leuem & inde-
coram? non dubium, quin demon per-
eam, tanquam per aptissimum suorū
maleficiorum instrumentum pluri-
mum mali perfecturus sit, ut quotidia-
nis constat exemplis.

CAETERVM hic animaduertendū
est, etiam si laudabile sit quēdam reli-
giosa dramata, à quibus omnes leues
narrationes actōe ue absunt, spectā-
da proponere, tamen si ab eiusmodi
actoribus exhibeantur, qui alioquin
vana & lasciuia miscere consueuerunt,
non conuenire illa à Dei seruis frequē-
tari. Hoc enim satanę artificium est,
comēdijs pia quēdam & sancti insere-
re, ut hoc pretextu etiam pij & religio-
si homines ad eas audiendas allician-
tur. Neque idonea excusatio est eorū,
qui promiscuē omnibus interesse vo-
lunt spectaculis, quod Principes & Ma-
gistratus illa permittant: multa enim
mala licitè ab illis permitti queunt, ut
caueantur deteriora, vel certè permit-
runtur, quia non satis exploratum ha-
bent, quanta mala inde cōsequantur.

que

quæ si perinde scirent, ac cognoscere
multi qui in conscientia foro quorundam
die versantur, proculdubio non facile
permisuri essent.

*C. Rhodi
gin. l. s. c. 3.
Alex. ab
Alex. l. 2. c.
25.*

SED & choreas ac saltationes multi
gentilium sapientioribus tanquam
rem vanam & inutilem condemnarunt
runt. ut PLATO, qui à Rege Siculo, qui
fortè inuiserat, ad choreas cum alijs
duendas inuitatus, respondit, mulierum
id esse, non virorum. Et Imperatores
Tiberius ac Domitianus, licet
veræ fidei expertes, illas lege veteri
asserentes, hominibus honestis esse
dignas. Idem ratio naturalis dicitur
multò magis Christi religio, quæ
quæ tantam exigit ab homine
modestiam, honestatem, vanitatum
que & leuitatum despicientiam, recu-
terno habitu & gestu corporis ad glo-
rificandum Patrem caelestem provocari
reteneatur. Vnde Psalmista. *B. inquit*

Psal. 39.

*Vir, cuius est nomen Domini spes eius
& non respexit in- vanitates. Et in-
quias falsas.*

ALIA inordinatio visus nostri est
facile oculos conijcere in res spectatas
iucundissimas, non quòd necessitas ver-
vix

DE MORTIF. VOLVNT. 429

vilitas aliqua id postulet, sed quia sola voluptas inuitet, quod vitiū notavit alicubi B. BASILIUS. Quod tūc maxime mortificandum est, quando ex earum rerū aspectu oriuntur prauę cogitationes, vt sit ex aspectu venustarū mulierū, aut nudarū iconū. Vnde magna exaggeratione idē auctor monet, nō esse cohibendos modō oculos à feminarum, sed etiam speciosorū adolescentiū intuiti: rationemq; huius monitiū dicit hanc. nempe quod experientia quotidiana cōstet multa hactenus mala in mūdo exvago & libero in quosuis oculorū coniectu esse secuta; atq; callidā humani generis hostē hoc medio quā plurimos in fraudē induxisse, ac in tartareas flammās præcipitasse; nec eos solū, qui vltro flagitijs, & mūdi huius illecebris immerſi erāt, sed etiam optimos, qui lōge à vitiorū castris recesserāt. Vnde cōcludit seruo dei nō debere intercedere cōsuetudinē cū talibus personis agendi, & si quādo iustis de causis subterfugere nequeat, oculos nō in illos, sed in terrā defigēdos. Quę doctrina sic prorsus rationi cōsēns est, vt etiā Ethnicī iudicārint idē faci-

*lib. de vera
virgin.*

*Serm. de
abdicat.*

Lib. 4. c. 3.

faciendū homini pudico & casto. Valerius siquidē Maximus, Pericles, inquit Atheniensium princeps, cum scripturarum Scriptorem in Pratura cellam haberet: ac is publico officio unā dīpūs eius pueri ingenui prae tereuntis formā imperstoribus verbis laudasset, mterperantiam eius increpitans dixit, raris non solum manus à pecunie, sed etiam oculos à libidinoso aspectu continentis esse debere. Hanc doctrinā ab Ethnicis agnitam, sed non seruati sancti Dei in Ecclesia Christi, gratia uina adiuti, & agnouerunt & seruauerunt.

Guido Carthusius in eius vita.

B. HVGGO Episcopus Gratianopolitanus, licet esset castissimus, & ab omnibus tentationibus carnis ita immunitus, ut sensu omni videretur delectatus, tamē quoties iā existēs episcopus vel in Cōfessione, vel extra illā necesse habuit alloqui scēminas, nunquam per totos quinquaginta annos oculis in earum vultum coniecit: asserens id necessariō faciendum, si nescire velimus ab impuris cogitationibus beram conseruari.

Surius in Martio.

S. THOMAS quoque Aquinas quatuordecim annos in solitudine

DE MORTIF. VOLVNT. 431
tumuis dono castitatis diuinitus or-
natus, nec tentationibus vllis obnoxius,
& cui angeli sponponderant nunquam
eum castitatis iacturam facturum,
tamen summum studium adhibuit,
ne in mulieres, aliasue res noxias
oculos conijceret: nec secus quam
serpentes & scorpiones eas declinabat.
S. FRANCISCVS, qui continentiam
in carnis purificatione tam pro-
fus edomuit, tam sedulus fuit in cauendis collo-
quijs non necessarijs cum muliebri
sexu, & refrenando earum aspectu, ut
ne vnus quidem ex vultu notitiã ha-
beret ipseque omnes commonefacere
solus erat, nisi cura & vigilantia illa
ab omnibus vsurpetur, fieri nõ posse,
quin detrimentum aliquod ab earum
conuersatione capiatur, sicut ignem
nemo ingredi possit, quin comburatur.
Atque hoc studium omnium
sanctorum commune fuit, à noxijs
rebus oculos auertere, probed enim nõ
tant, quã ingens damnum incurrerent,
quot quot iacturam facerent the-
sauri gratiæ & castitatis, dein quantæ
fraudes, doli & stratagemata in hoc
generẽ à dæmone fingerentur, quan-
tã.

V

taque hominis in tentationibus
 nis superandis imbecillitas & fragi-
 litas. cōtra verò, quàm insignem pro-
 à castitate nobis esset ad omnes
 virtutes conferuandas & retinendas.

CAPVT XVI.

*De Mortificando affectu videndi
 rerum curiosarum, ac imaginum
 inutilium, aliarumq;
 rerum simili-
 lum.*

VERÆ virtutis studioso
 est mortificare videndi
 tem in contuendis rebus
 periculo amittendæ grætiæ diuini
 iunctis, vt sunt, de quibus haec
 gimus, sed etiam in alijs, in quibus
 ignorantiam vel negligentiam
 leuior lapsus est, vt hoc amplius
 tutibus proficiamus, & meritum
 augeamus in calis. Nam limitibus
 data visionis transgredimur, si
 rationis solius causa spectare vel
 magnifica & præclara ædificia,
 vasa aurea & argentea, hortos, ar-
 boribus, imò si videre optemus

DE MORTIF. VOLVNT. 439

tes curiosas, quæ pœnam porius affe-
rant, quàm voluptatem, vt duos inter
se grauitè corrixãtes, & mutuis se cõ-
tidentes vulneribus, vt maleficos di-
ni ex ruciari tormentis, idq̃ue nullo
alio fine, quàm vt sciamus quid aga-
tur noui. Vnde B. AVGVSTINVS
reprehendit artifices, qui ad illecebras
oculorum innumera bilia varijs arti-
bus addunt in vestibus, calceamentis,
volsis, picturis etiam, diuersisque fig-
mentis, vsu necessarium atque mo-
deratum & piam significationem
longè transgrediebantur. Ego autem, in-
quit resisto seductionibus oculorum, ne
impicentur pedes mei, quibus ingredior
viam tuam, & serigo ad te inuisibilis
sculos, vt tu è ouellis de laqueo pedes
meos. Et infra sigillatim accusat se
quod curiositate victus, licet non in
curro, tamen in agro cum voluptate
videt canem insequentem leporem,
vel araneam retibus suis intuentes
mulcas implentem; & tandem ex-
clama. Quã multis minutissimis & in-
temptabilibus rebus curiositas quori-
dò nostra tentatur, & quàm sa-
pè labamur, quis enumerat? Hæc

Lib. 10. com.
f. 6. 34

cap. 36

V a Au

Augustini doctrina vera est, quæ
 nulla necessitate utilitateve corp
 ris vel animi proposita, voluptatibus
 capimus ex rerum dictarum confide
 ratione. Quod si autem homo ille
 lectamento se pasceret, aut ad leu
 dū animi mœrorem, aut ad mitiga
 dos labores toleratos, aut ad capere
 dum aliquod documentum animi
 fructuosum, tum illa aspectio omni
 culpæ experta foret. Vnde idem Augu
 stinus fatetur, si quando eum propo
 sitio naturalis, aut curiositas ad talia
 standi perpulisset, atq; id aduertit
 alterutrum è duobus fecisse: aut è
 conspecta aliquam utilitatem
 lem decerpisse, aut à visione cessasse
 se, itaque quoties videmus nos ad
 intuentas ferri sola cernendi voluptate,
 te, eam præcisam Domino Deo offerimus:
 mus: si feramur, aut necessitate
 proposito iustæ recreationis scopo,
 attollamus ad Deum, rogemusq;
 actionem nostram ad suam gloriam
 dirigat, efficiatque ut è re spectata
 etū spiritalem impensius Deum
 di colligamus. Hoc totum paucis
 bis docuit S. BASILIUS cum ait,

*Serm. de ab
 dicat.*

TATVS
est, qui
teue com
oluptati
n confid
mo ille
ad leu
d mingu
d capite
um anima
tio om
lem Aug
im prop
ad talia
aduerti
se aut
em
e cess
nos ad
di volu
Deo eff
ffitate
scopo, co
em usq
u glori
etara
cum an
aucia
it, Ca

DE MORTIF VOLNVT. 415

ne sis curiosus, sed oculorum aspectū
nequē ac auditum ac sermonem exa-
qua, cum profectu inde consecuturo,
Hinc sequitur, quantoperē conue-
niat tolli abusum hoc seculo renoua-
ti exprimēdi ad viuū effigies hominū
qui neq; sāctitate, neq; dignitate illu-
stres extirēt. Pontificum & Re-
rum possunt, vtrorumq; enim recōr-
datio, & reuerentia ad ædificationem
animorum proficua est, cæterorum,
sue sint parentum, siue cognatorum,
sue absentium, siue presentū, haud
scio, quæ coram Deo spiritualis possit
esse utilitas, in quorum vita, neque sin-
gularis sanctitas aliqua, quam imitari
possimus, eluxit, neque aliæ heroicæ
virtutes quæ publicè laudari queant,
Vniū quia non omnes tanto lumi-
ne de celo donati sunt, vt in hoc gene-
te vanitatem aliquam agnoscant, ope-
re precium erit declarare, quanta dam-
na pietatis veræ studiosis ex hoc abu-
su nasci queant. Scriptura sacra idolo-
latræ initia inde sumpta commemo-
rat. Acerbo, inquit, *lustrupater do-*
lens cito sibi apti filij fecit imaginem,
et illum, qui tunc quasi homo mortuus
V 1 suo

Sap. 14

498 II. PARS TRACTATUS

fuerat nunc tanquam Deum colere
 pit, & constituit inter seruos suos
 & sacrificia. Deinde interueniente
 pore conualescente iniqua consuetu-
 ne hic error tanquam lex custodi-
 est, & tyrannorum imperio celebrari
 figmentis. Multitudo autem hominum
 abducta per speciem operis eum, que
 te tempus tanquam homo honorari
 fuerat tunc Deum estimauerunt. Quod
 ergo ethnicis fuit initium & ratio
 idololatricę, id dæmon nunc perfusa
 fidelibus, hoc est, ut sui & aliorum
 sentium morte defunctorum imagi-
 nes faciant: cuius abusus extrinsecus
 meritis sufficiens causa esse debet
 quod inde tantorum malorum initium
 sit initium. Quamuis verò nunc dæ-
 mon, ut olim, non possit fidelibus
 trahere ad colendas tales imagines,
 men ad alia incommoda pertrahit
 tuti Christianę contraria.

ET ENIM quorum effigies finguntur
 illi valde honorificum id sibi arbitran-
 tur neque enim ignorant apud
 manus eum maximum honorem
 licui delatum, si statuam publicam
 vel alio loco ob res præclaras

DE MORTIF VOLVNT. 417

meruisset. Qui verò vident efigiã suã
in aula vel alio loco publico domo cõ
suetã, vbi ab omnibus spectari possit,
quid aliud pro fragilitate sua facere
possunt, quam animo efferri, quod in
vita sint venerationes: sepe vno ver-
bo laudari extollimur, non quã, pre-
tiosa velle insolentimus, quidni & ex-
pressionem illa honorifica proprii vult?
Dã cũ ferè elegantiore specie exprimã-
tur, virtutioriq; colore, habitu, & gestu,
quã reuera ipsi sint, quid aliud inde lu-
ciatur, quã vt magis sibi placeat, & a-
more sui inardescat? Ad hæc cũ totis
vix Christiane fundamẽtũ consista in
contemptu rerũ temporalium, & cruci-
quam Christus nobis portandã suscep-
tur, dubiũ non est, cũ magno animã
damno honore & laudẽ queri in sin-
gulis iconibus nostris vel alienis, max-
imè si eorum sint, quos carnaliter di-
lexerimus, quid enim aspectus talium
iuvat nisi ad renouandã vel augendã
flammam inordinatæ affectionis?
Rite hæc non exigua videtur hoc ab-
usu iniuria fieri sanctis, quorum ima-
gines hæcenus in ædibus vlsitate spẽ-
de, tũ vt in memoriã sanctissimam illo-

Y

RUSS

LIB. II. PARS TRACTATVS

rum vitam reuocarem, tum vt
debito cultu venerarem, & auxi
eorundem implorarem: nunc
tem cum hominum non Sanctorum
imagines exprimamus, & publice
standas proponamus, quid aliud faci
mus, quam quod ex æquamus
Sanctis? Etsi enim eas non colamus
sanctorum, tamen eas æque auro
gento, & coloribus expolimus, ac San
ctorum, æque honorato & publico
cofigimus, ac sanctorum: sic profecto
vt multi domum ingressi ægide duntaxat
care possint, si nec imago sancti ali
ius, vel alterius, quam foris videtur
& si putent esse sancti, religionis ho
norem illi per errorem deserant. Illud
quoque non parum animæ nocet, quo
tempus consumendum in contem
platione imaginis sancti, vitæque
eiusdem recolendæ, nullo fructu im
pendimus in consideranda forma
lineamenti hominis vulgaris & pro
phani. Hæc seruis Dei raris esse de
beat, vt huiusmodi icones à consp
ctu suo, aliorumque remoueant.

Ex dictis consequens est, seruatis
Dei, cum in publicum procedit, non
debet

DE MORTIF. VOLVNT. 499

debere in quosuis homines oculos
conijcere, sed tantum in viam, quam
iniuit, dirigere: nam sine causa huc il-
lucque respectare curiositas est & va-
nitas. Nec seruo Dei nimium videri
debet, tali freno coerceri, cum potius
animi oculos exsaturare debeat in
contemplanda pulchritudine, infini-
taque Dei gloria; corporis vero, aspe-
ctu dulcissimo gloriosissimi corporis
Domini nostri, benedictaque eius ma-
tris, omniumque corporum pulcher-
rimum aliquando resuscitandorum,
& aeterna immortalitatis corona do-
nandorum. Quae contemplatio iucun-
dissima cum in omnem aeternitatem
duratura sit, merito hic ad breue tem-
pus oculos nostros ijs tantum rebus
spectandis occupare debemus, quae ra-
tio suggererit; eoque proptius, quod
MS. CYPRIANVS annotauit, praeter ea
quae spectatoribus noxia sunt & inu-
tilia, multa esse vilia, quae etiam in
hac vita cum magna animi voluptate
spectari possunt. Possumus enim sine
noxa oculos conijcere in pulcherrimam
totius mundi fabricam, in claritatem,
ortum, cursumque Solis, in globum

*Lib. de
Spectaculis.*

V s Luna,

Lunæ, varia nq; eius speciem & motum, in dierum noctumque vicissitudines, in incrementa decrementaque temporū, in splendentium astrorum chorū, montibus collibusque, arboribus floribus, & animalibus omnibus in fontes & flumina, in maria torrensque sparia cum suis fluctibus, accessu & recessu, aërē cū nubibus & ventis deniq; voluerū ōnis generis & infinitum exercitum. His Dei operibus, in quibus diuina eius prouidentia, potentia, sapientia, bonitasq; mirabiliter elucet, contemplandis hominē vt se ad maiorem Dei notitiam & amorē inflammet, vacare potest. Quod si verò etiam oculis mentis, quod in oratione mentali, iustrare velit. Decepta, tum veras delicias & voluptates offender. Hæc omnia ille.

CAPVT XVII

Quemadmodum mortificandus sit homo, quoad visiones & apparitiones, ne facili fides eius praestetur.

SICUT

DE MORTIF. VOLVNT. 441

Sicut mortificamus intellectum,
Sicut animi oculus est, non si tēdo il-
li in multis, quę tamen veritati cō-
gruentia videntur, ut diximus de mor-
tificacione proprii iudicij; sic mortifica-
re debemus oculos corporis, ne sem-
per illis fidamus. Nam, ut visus non fal-
latur circa suum obiectum, & ratio
iudicet eum non falli, nonnullę requi-
runtur conditiones, cuiusmodi sunt,
sanitas & bona dispositio organi, qui-
es oculorum, medium clarum,
uniforme, & non impeditum, di-
stantia ab obiecto visui proportionata,
ac deniq; tēpus exercendę visioni ac-
commodatum. Nam si aliqua harum
conditionum desit, facile errabit ocu-
lus, & cum eo, si contentat, ratio. ut si
organum visus humore aliquo infe-
ctum sit, omnia apparent humori si-
milia, ut viridi viridia, rubeo rubea, ni-
gro, omnia muscis plena; sicut si per
vitru varij coloris spectes, omnia vario
colore tincta apparent, si bacillum per
aquam, ob motum aquę, apparet cur-
vus vel fractus, sic si magnam inter-
cedat intervallū res maximę vidētur
parvę, & quę celestimē moventur, vi-
dentur

442 II. PARS TRACTATVS

dētur fixæ & immobiles, vt liquet
 cælestibus astris, quorum cum quædam
 longissimè superent magnitudinem
 terræ, & velocissimè agitentur, tamen
 speciem præbent tantum luminis
 delectæ in cælo fixæ, nec motæ. Atque
 error visus, omnibus exploratus est
 notus. Sunt autem & alij sapientibus
 tantum & exercitatis perspecti, quos
 opus est detegere, vt visionum spirituum
 luum errata facilius nobis innotescerent.

ETENIM sunt homines nonnulli
 qui aut morbi, aut complexionis
 naturalis vitio valdè sunt melancholici
 & ob humores crassos ac pestilentissimos
 in cerebrum subiectos tam vehementer
 ter patiuntur imaginationes, vt quædam
 res cogitant, foris etiam externis
 oculis sibi videre videantur, siue sint
 res ad quas impensè afficiuntur, vt
 sunt parentes, amici, sancti quoque
 vel angeli vel homines quos in precibus
 inuocare solent, siue sint res quas
 horrent vel detestantur, vt sunt homines
 infesti, dæmones, spectra. Sic videtur
 mus auaros pecunij quæ addictos ad
 omnium nocturnum strepitum vertere

DE MORT. F. VOLVNT. 449

ne fures domum inuaserint, impios
& malè conscios ad cuiusuis hominis
occursum, metuere ne à iustitiæ min
stis rapiantur ad carceres. Hæc non
solum Philo'sophi, & artis medicæ gna
ri affirmant, sed experientia ipsa quo
que & ratio confirmat. Videmus e-
nim dormientes somnare quæ ima-
gnantur; ac arbitrari se oculis cernere
quæ somniant, tamen, cum iudiciū
sopore ligatum sit, apertè hallucinā-
tur. Quod ergo facit somnus in omni-
bus, hoc vehemens imaginatio facit
in quibusdam non dormientibus, vt
nempe iudicium humorum densita-
te sic constringatur & obruatur, vt,
sicut in somno, attendere non queat
ad obiecta externa, & tamen cernere
videatur, antequā videant, idq; accidit
prociui, in feminis, & alijs ætate parū
pueris, qui aciori imaginatione faci-
lius in fraudem induci solent, quàm
in viis prudentibus, in quibus raro
humores isti noxij dominantur.

Quot quot ergò deprehendun-
tur prauis istis humoribus obnoxij,
vel debilioris cerebri, monēdi sunt te-
rò, ac faci è fidem præstent visis an-

*Claud.
Calestinus
de his, qua
mirè euo-
niunt.*

gelorum, demonum, spirituum, & sanctorum, sed cogitent perinde ac obicere oculis, ac phreneticis, & ardentibus febre laborantibus se offerunt mandanda, quæ ubi reualuerint, aduertant nihil omnino fuisse. Si verò adhuc dubitent de visorum veritate, consolentur Patres suos spirituales, vel alios in hac materia exercitados, eorumque iudicio acquiescant. nam ut aliquando vera sint, tamen approbanda non sunt & acceptanda, nisi antegressò examina & sententia illorum.

CAPVT XVIII.

De mortificando sensu Auditus.

SENSUS Auditus amore proprio minus multas secum trahit inordinaciones, ac ut omittamus eas quæ graua & manifesta crimina aduersus habent ut cū audire volumus occulere & infames proximorum lapsus, & tē aures præbemus cantibus lasciuis & fœdis, scurrilibusq; colloquijs in pœnitentiæ & confessionis cunctatione scindēdę sunt; veniamus ad illas quæ

DE MORTIF. VOLVNT. 443

vti graues non sunt, ita parui fiunt, ac mortificatione opus habent, ne progressu in virtute impendant. Cuius generis sunt libenter audite, dicta factaq; sua ab alijs predicari, gaudere: et si alioru defectus propalentur, idq; non alia de causa, quam quia inde aliquam percipimus voluptatem. Quid vero noxae & damni in eare sit, alibi diximus, cum ageremus de humilitate.

INORDINATIO auditus est recreari narratione reru vanaru & curiosarum, que nullum afferunt fructu; deinde ridicularu & superuacaneu, idq; non alio fine, quam quia aures oblectant.

Inordinatio quoq; est colloquijs alioru clanculum nulla ex causa se ingerere. Vnde BASILIUS, Noli aures, inquit,

*Serm. de
abdicat.
vitijs.*

portigere quorumlibet hominum colloquijs & nugis secularibus, sed fuge, quoad potes, ne animam tuam contamine. Sed nec arcane alioru sermonibus temere ingeras, audias autem libenter vtilia, que te ad diuinoru mandatoru obseruationem promouere queant. Et quamquam seruo Dei reru diuinaru studio adducto, facile sit celestibus his parere documentis, tamē alijs non ita prouectis p-

dis-

difficile est. Nā praterquā quod
 ra corrupte vitio in malū procliu
 simus, aduersarius noster Satanas
 ignoriās rerum bonarū auditionē
 laudabilē, & multorum honorum
 tem, omnem lapidem mouet, ut
 loquia pia & sancta fastidium,
 verō & futilia voluptatem concitet.

Lib. 3. c. 31.

HANC hominis miseriam magis
 sensu confessus est sanctus quidam
 Abbas apud CASSIANVM dicens, quod
 rum fabularum diabolus esse fabu
 ram, ac spiritaliū collationum impu
 natorem, idquē confirmat exem
 quod sibi acciderat. Nam cum frater
 bus quibusdam de rebus necessariis
 spiritalibus disputaret, eosquē videns
 shzo quodam sopore demergi, nec
 ab oculis suis pondus somni depelli
 otiosam repente fabulam intrudens.
 Ad cuius oblectationem cum eos enu
 lasse confestim, atque erectas sum
 habere vidisset, ingemiscens ait. Non
 usquē de rebus caelestibus loquebamur
 omnium vestrum oculi lethali dila
 tione deprimebantur, at cum otiosa
 bula intronmissa est, omnes expug
 factis corporum somni dominantibus

DE MORTIF. VOLVNT. 447

*missimus Vel ex hoc ergò perpendite,
qui nam collationis illius spiritualis suo-
ris impugnator. Hæc ille. Ut verò intel-
ligatur è contrario, quam Deo grati-
sit præbere aures spiritualibus collo-
quijs, idem sanctus à Deo gratiã postu-
lavit, ne vnaquam vanis & inutilibus
collationib⁹ interesset, ac impetravit.
nam quòcunq; deinceps eum veni-
te contigit, semper habiti sunt sermo-
nes de rebus pijs cum diuina volunta-
te congruentibus, si autem aliquandò
de vanis haberentur, mox obrepebat
ei somnus, vt audire non posset. Quo-
circa meritò hic diligentissimi esse de-
bemus in repellendis diaboli conati-
bus, vana & infructuosa colloquia de-
clinare, & à Deo toto pectore donum
exposcere tantum loquendi de rebus
necessarijs, & quæ proximum ædifi-
cent, & audiendi ea, quæ nobis com-
modo & adiumento esse possint. Ne-
que ideò culpandi sunt, qui iusta ali-
qua de causa vaniora quædam audire
coguntur, vel ab hominibus graui-
bus & magnæ dignitatis quos non
queunt cohibere, vel ab alijs, quorum
opera indigent ad res necessarias uti-
les*

448 II. PARS TRACTATV

lesue procurādas; nam si finis boni
propositus nobis sit in huiusmodi
ta quoq; omnis abesse potest,

LIA auditus inordinario est, obli-
tari cantilenis vanis & leuibus, aut
caq; harmonia ob lo'ā voluptatem
rium, quæ res non modo otiosa, sed
tiā noxia est, nisi suum locum habeat

*Lib. de ve-
ra virgin.*

mortificatio. Nam, teste S. Basilii
voci suauitas gignit in mente cogi-
tiones cupiditatesq; lasciuas: quod ve-
rissimum est, quādo cantiones sunt
ues & seculares, actales, quæ & à fra-
nis haberi soleant. Quando autē sunt

pia, & ad deuotionem prouocant
idoneæ, aliosque sanctos compuncti-
nis, & in Deum amoris motus, tum
cum magna laude audiuntur. Quæ
uis maioris meriti sit, quando animus
noster ad se excitandū tali adiuue-
to non eget, suauitate cantus proprio

Deum se priuare. Quod si in modum
musica, motusque, uocant, licet
sanctis & religiosis potius oblectatio
quàm spiritalis profectus, qui ex
gumento decantato decerpi possit
quærat, aut ad audiendā illa
ationis iudicio, sed sola inclinatione

DE MORTIF. VOLVNT. 449

naturali trahamur, rñ inordinatio est
in auditu, quæ mortificãda est, aut au-
res ob urando cõcentui, aut intentio-
nem mutando, vt non iam solus sua-
uitatis & voluptatis sensus, sed utilitas
aliqua præ oculis habeatur. Ita docuit

S. AVGVSTINVS in Confessio-
num libris, vbi declarans quantam v-
tilitatem afferat in ecclesia institu-
tum cantandi, & quod ad lacrymas sæ-
pè commotus sit, confitetur se ali-
quando suauitate concentus potius,
quàm rebus cantatis, captum fuisse.

Cum, inquit, mihi accidit, vs me am-
plius cantus, quàm res qua canitur me-
mor, paraliter me peccasse confiteor, &
tunc mallem non audire cãntem. Ec-
ce ubi sum: Flete mecũ, & pro me flete
qui aliquid boni vobiscum in eius agitis.

unde facta procedunt. Tu autem
Domine Deus meus exaudi, ref-

pice & vido, & misere-

& ro, sa-
na me.

CAPVT. XIX.

De mortificatione Odora-
tini.

IN

Lib. 100
c. 32.

40 II. PARS TRACTVS.

IN Odorat^o sēsu nōnulla quōq;
ordinatio mortificanda occurrit.
Ac primò quidem si odor suauis
in diuinis officijs & veneratione San-
ctorum excitetur, propterea quod sig-
nificet sanctorum orationes & deu-
tiones, quæ Deo sunt odor suauis-
mus, deinde vitam sanctam, & exem-
pla bona, vnde iusti & pij dicuntur bo-
nus odor Christi, non opus est mor-
tificare sensum odoratus, sed mentem
extollere ad boni odoris significatum,
ardereque desiderio eas preces infla-
endi, quæ odorem suauissimum sibi
ministrent Deo, eamque viuendi re-
gionem tenere, vt bonus odor Christi
esse possimus coram hominibus. Non
sum quando boni odores viurpantur
in rebus necessarijs, nulla opus habet
seruus Dei mortificatione; modo ex-
vitatur propter necessitatem. At qui
surpantur in vestibus, manibus, cubi-
culis ad delicias & mera oblectamen-
ta sensuum, illi mortificandi sunt,
remouendi, eò quod debito fine viti-
tis sint destituti. Accedit, quod qui
iuismodi odores procurant, aut secum
deferunt, vt ab absentibus corum pe-
cipiantur.

DE MORTIF. VOLVNT. 458.

cipiantur fragrantia, declarant se ani-
mo valde sensuales, experientiaq; do-
cet homines lasciuos esse odoribus a-
mœnis additissimos. Atq; esto, sit a
liquis opinione aliorum tanta virtute
præditus, vt illi suspitioni locus non
sit, tamen speciem notamque mali nõ
effugit, nec paruum indicium dat, quod
longè ablit ab imitatione crucis, & ab-
negatione Christi, quæ consistit in re-
pudiandis omnibus commodis & il-
lecebris corporis, amplectendisq; con-
trarijs que pœnã aliquã carni infligãt.

HANC inordinationem odoratus
confitetur quoque Augustinus, De il-
lecebra, inquit, odorum non satago
nimis, cum absunt, non requiro cum ad-
sunt, non respuo, paratus etiam eis sem-
per carere. Quantum autem displi-
ceat Deo studium odorum suauium
querendum, aliarumque illecebra-
rum sensualium, narrat PETRVS Da-
mianus Cardinalis horribile quoddã
castigationis diuinæ exemplum. Ve-
torum Ducis coniunx mirè dedita
erat fouenda corpori omnis generis
delicijs, ac singillatim cubiculum su-
um varijs, ijsque suauissimis cõplerat.

odes

Lib. 10. con-
fes. c. 32.

Lib. de con-
temptu
saeculi c. 9.

odoribus. Supremus vero iudex Deus
ut omnibus declararet, quantum
excessus diuinæ suæ maiestatis
ceret, horribili morbo, qui omnes
depasceret & purrefaceret
eam percussit. Vnde factum, ut
dos ac intolerabiles expiraret
ut eius conspectum amici, famam
ancilla que omnes delugerent
ancilla tantum anima fuit, re
ter in conspectum eius prodire
tamen, ut curriculo ad eam ex
ter, & apud eam deponeret, quod
adferendum, ac mox iterum ob
niam graueolentiam excederet
illa cui prius tot suppe ebant
ab omnibus turpiter deteria
bus terribis animam exhalare

CAPVT XX.

*De mortificanda gusku, quoad len
titiem edulcorum.*

MVLTI, maximeq; inordi
tiones suat in s'c'u gusku
neceffe est ope mortificati
ad cauēda varia peccata, virtute
seruādas & augēdas, in ordinē
Inordinatio gustus est, inhiare

DE MORTIF. VOLVNT. 459

lautioribus palatum oblectantibus.
hæc autem mortificanda est, non cu-
rio: è quærendo edulia opipara, mag-
naque cocorum arte & labore condi-
ta, sed communia, nullaque singulari
arte parata, ac quæ ad vitam hominis
sui sustentandam satis sint: infirmis
enim lautiora ob necessitatem conue-
niunt. Debet homo, inquit B. BASTI-
LIVS, refrenare gustatum cibis lauto-
ribus inhiantem, rationeque ita mode-
rari, ut non nisi ad vitam necessaria ei
subministrat, cõsumenta autem om-
nia lautiora, quæ sunt vitiorum incen-
tiva, subtrahat. Adiungit huic docu-
mento S. VINCENTIVS Ferrerius
seruum dei ex ferculis mensæ apposi-
tis libentius vii debere minus lautis,
& in quæ prava naturæ inclinatione
minus fertur.

QUÆRET aliquis, cum omnes cibi
sint creaturæ Dei, & bonæ, ac in ho-
minis ministerium ordinatæ, cur non
omnes æquè expeti possint? Respon-
deo: Deû ipsû qui creavit pisces, aves,
aliaque, amantia in hominis vsum & vi-
ctum, simul tulisse legem de temperan-
tia, ut æmpe vniuersisq; convenien-

*Lib. 1o de
vitiis*

*De vita
spirituali
63.*

160

ter suæ dispositionis his cibis vici-
 tur, nempe sanus vt sanus, æger vt æ-
 ger, imbecillus vt imbecillus, hoc est
 quisque quatenus necessitas prohibe-
 rit. Deinde, quia homo in peccato
 lapsus est, & affectiones habet inordi-
 natas, idem Deus aliam legem tribuit
 Pœnitentiæ & Mortificationis, quæ
 cautum est, vt quoniam homo peccato
 dofectatus est oblectationem veram
 & illicitam, per satisfactionem quæ
 que licitis quibusdam oblectamentis
 se priuat, & frenū effrenatis passionibus
 iniiciat. Itaq; licet omnes creature
 bonæ, & in vsum hominis conductæ
 men vsum earum potest esse præ-
 vel minus bonus, eo quod non
 grauat cum dictis Dei legibus. Hæc
 ponio est D Augustini, dum ait, *si*
homo fame moreretur omnia ad sum-
endum creauit: sed ne mentis inu-
dendi excederet. & abstinentiã in-
rauit. Quapropter sicut ager ad m-
cinam, sic ad sumendas dapes debet
que accedere, nequaquam videlicet
illis voluptatem appetens, sed nece-
si succurrens. Idem exemplo suo
 cœtere omnes sancti, Omitto illos quæ

Tom. 9. de
 consuetu.
 viisore. 18.

in solitudine solis herbis victarunt, fructibusque sylvestribus. Taceo eos qui in canobijs pane, alijsque vilioribus escis & insipidis vitā tolerarunt. quia in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Evangelistis, laudaverit Ioannem Baptistam ob hanc victus severitatem, dū vescere ut ait locustis & melle sylvestri: mō non sine magnis miraculis multis sanctis, cum nullo studio habere possent, huiusmodi cibos subministravit. Verūm prætermissis illis, quos non omnes imitari queunt, videmus quanta victus tenuitate vixerint ceteri sancti, etiam Episcopi & Prælati aliorum.

S. AVGVSTINVS ferè abstinebat ab esu carniū, alijsque ciborum lautioris, & vescabatur herbis ac leguminibus in quib⁹ exigū erat oblectamētū gustus: conuiuia quoque declinabat, ne consuetam violaret abstinentiam.

Possid. in vita eius c. 22. et. 27.

S. GODFRIDVS Ambianensis Episcopus, et si pro immensa sua caritate qua flagrabat, nihil deesse suis subditis quoad victum necessarium sinebat, tamen ipse solo pane, paucisque

Nicol. monachus in eius vita.

X ber-

herbis & fructibus vitam tolerabat
 Cumq; cocus nescio quid herbis
 cuisset, cum accersitum coarguit
 teens. An ignoras tu miseram carnem
 subigi non posse nisi tormento
 nisi cur mihi apposuisti cibum
 arte paratum? Vide, ne deinceps
 hoc genere delinquas, & me ad iracundiam
 prouoces.

Metaphr. S. CHRYSOSTOMVS quoque post
 in eius vi ceptum Archiepiscopatu carnium
 ta. rumq; edulioru saporum esu
 nuit, solo contentus ad vitam
 tandam pulmento hordeacco.

Fern. Justin. in eius vita. B. LAVRENTIVS Iustinianus, in
 adolescentia sua, ut erat praenobili-
 tus profapia, multis assuevit
 di delitijs, tamen ad Venetum
 archatum euectus, vulgari tantu
 sa, vsus est, edulij: que palato suo
 pidis. Vnde si errore aliquo quancu-
 esculenta poculentave ad guttorem
 cerbiora apposita essent, ut pro
 acerum, neminem arguebat, sed
 tio dissimulabat.

Euvius in Decemb. S. THOMAS Cantuariensis Ar-
 piscopus & metyr Christi gloriosus
 quamuis, antequam diuinitus esse
 sciret

DE MORTIF. VOLUNT

lustratus, & vultu lauribus à parentibus
genere nobilibus & copiosis susceptus
nutritus, tamen postquam persecutio
ne regia pro iustitiae defensione exa-
gitari coepit, admirandam vitae mu-
tationem inijt. Nam, teste Eduardo
praecipuo vitae eius scriptore, qui an-
te vivebatur mensa opiparè instructa,
magnosque Dominos, atque ad eò in-
sum quoque Angelorum Regem, ha-
bebat cõuiuas, leguminibus alijsq; vi-
sissimis cibis, pauperibus ad mensam ad-
hibitis, vesci voluit. Haec temperantia
ab omnibus sanctis ad mortifican-
dam gustum fuit exercitata: Licet e-
nim praecipuum studium posuerint
in colendis perfectioribus virtutibus,
ut caritate, & religione in Deum, ta-
men dictam abstinentiae non neglexe-
re, quòd scirent eam quoque gra-
tam Deo, & salutarem animae
suae.

HÆC verò doctrina tam rationi
consecrata est, ut ne Gentiles qui-
dem, in quibus rationis lumen non
omnino fuit obscuratum, ignorarint
has temperantiae leges esse obser-
vandas. Inter Græcos virtutum

Lib. in
erm. 7.

458 II. PARS TRACTATV

cultu cæteris præluxere Lacedæ-
monij, olim & filijs israel ætissimo an-
ticitæ fædere copulati. Cùm enim
commemorat Maximus Tyrius Phi-
losophus, aliquandò in eorum præ-
sentiâ venisset rei culinariæ peni-
tus, Mithecus Syraculanus, qui
exquisitissimam apparandorum co-
rum rationem magnum nomen
cæteris Græciæ partibus voluptatis
delitijs plus æquo additis collegit
Lacedæmonij gnari lautitiam
capitalem bonorum morum esse
stem, auctoritate publica Magistrum
solum vertere eum iusserunt. ratio
re potius & exercitatione assidua
poris, quàm suavis esculentorum
condimentis, esse acuendum appeti-
tum. Quod nonnulli gentiles agno-
cere & exercere natura duce ceperunt
illud magni Dei serui in omnibus
mundi partibus, opitulante Christi
gratia, perfecte complerunt.

NE Quidè arcemus homines ver-
tutis studiosos à mensis lauro-
bus omnibus, quando vel necessitas
vel obedientia maioribus debita ad-
igit, vt ne cõiuiua omnia repudicemus
nam

DE MORTIF. VOLVNT. 459

nam & caritas sæpè persuadet vt de consueta feueritate aliquid remittamus, ad solandos & recreandos hospites, aliosque quorum conuersatio nobis proficua est. Id tantùm dico, dum respectus hi absunt, nos, quantum in nobis est, debere fugere istas lautitias ad mortificandum gustatum, imitantumque Christum crucifixum, qui propter nos felle & aceto potatus est.

CAPVT. XXI.

De mortificatione gustus in cibi quantitate.

ALIA inordinatio gustatus est, tantum cibi capere, quantum postulat appetitus, nec antè edendi finem facere, quàm ille sit exsaturatus. hoc enim vitium gulæ est. Vnde B. BASILIUS ait. Non satis esse debet seruo Dei abstinere se à cibis lautioribus & exquisitis, si alijs vilioribus nihilominus vult appetitum explere: nam & in his sumendis moderatio tenenda est, legibus temperantiæ præscripta, cæteroque æquè læsurus animam.

X) mam.

mam, ac si noxijs usus fuisset. Sic
 stilius. Quamquam in hac re certa
 fixa mensura externa designari neque
 at: quod enim vni parum, alteri
 est. & vbi vnus peccat vitio gula, al
 ter nimia se ma: erat abstinentia
 men omnibus proponi potest
 mensura spiritalis, & regula rationis
 nimirum hæc, vt quisque tantum
 mat cibi, quantum ad vitam conser
 uandam, viresque corporis, pro ratio
 ne status & officij, quod exercet, con
 firmandas, necessarium videtur. Hæc
 verò necessitati, vt faciat satis, non
 debet spectare quantum requirat app
 titus, constat enim in hominibus
 nis appetitum plus, quam necessa
 rium sit, desiderare, & experientia
 tidiana docet, eos qui famem omnino
 explerunt, remotis mensis, sentire tho
 machum plus æquo oneratum, & ad
 consueta exercitia esse inhabiles. Con
 trà verò, qui eum aliqua fame, & ap
 petitu plus comedendi à mensura
 dunt, deprehendunt se appetitum
 cisse satis, nec vllam famem sentire
 quod argumentum est cupiditatis
 illam priorem plus sumendi non
 se

DE MORTIF. VOLUNT. 481

se necessitatis, sed vitij gulæ. Vnde S. Serm. 19.
DOROTHEVS agens de hac materia.
Cibus, inquit, sine mensura sumptus
multorum malorum fons est; quia vi-
tium gulæ incurritur, non modò quã-
do supra necessitatem aliquid lautio-
rũ ciborũ sumitur, sed etiã quãdo tan-
tum sumitur, vt venter expleatur & sa-
tietur.

VT verò certius cognoscatur quan-
tum cibi cuique ad vires corporis iuste
tandas satis sit, hanc regulam sancti
prescribunt. Vt quisque experientia
magistra discat & obseruet, quanta ci-
bi copia soleat grauari stomachus: ac
deinde paulatim de illa copia detra-
hat, donec nullã molestiã in digestio-
ne sentiat. Cõtrã quoq; notet, quãta ci-
bi tenuitas & abstinentia eũ ita languidũ
& imbecillẽ reliquat, vt officio suo,
quod sustinet, pro ratione status quẽ
proficetur, & grẽ perfungi queat: ac tũ
paulatim tantũ de comœatu auge-
at, donec sentiat integras permanere
vires ad omnes functiones consuetas
exercendas. Quam ergò quis quanti-
tatem cibi sufficere se ipsa cognõdit,
eam ordinariẽ vsurpare pergat.

*Idem serm.
9. S. Vinc.
de vita spõ-
rit. c. 3.*

X 4 Si

Si verò homo anceps hæreat, quæ
ta cibi copia necessaria sit, potius nec
natiõni naturali repugnet, quàm
ueat, cõ quod appetitus, vt dicitur,
nequam, & colore necessitatis desit.

Lib. 10 con-
fess. c. 31.

at. Quæ de re sic B. AVGVSTINVS, Hic
me docuisti, inquit, vt quædam
medicamẽta sic alimẽta sumpturã
cedam. Sed dum ad quietem satietas
ex indigentie molestia transeo, in
transitu mihi insidiatur laqueus car-
piscencie. ipse enim transitus volu-
est. & non est alius quo transeat, nisi
quo transire cogit necessitas. Et car-
lus sit causa edendi & bibendi, ad
se tanquam pedisse qua periculosa
ditas, & plerumque præire conatur,
oius causa fiat, quod salutis causa
facere vult dico, vel volo, nec idem
suo virusq; est. Nam quod saluti
est, delectatione parum est. Et sepe
sum si, vtrum adhuc necessariã
vis cura suscipiumpetat, an volu-
ria cupiditatis fallacia misistur
suppetat. Hec ille.

CÆTERV Metiam si quis non
hil excedat in alteram partem, non
tamen semper periculi est, quocirca

DE MORTIF. VOLVNT 463

que non est in cibis lautities: & idcirco
S. Vincentius rectè monet, neminem
reformidare debere tantum panis mā
ducare, quantum satis est, & necessitas
naturalis postulat, modò postea ad o-
randum vel legendum, cum opus est,
non sit ineprus. SANCTI quoque hor-
tantur ad viramque corporis & aui-
mi sanitatem tuendam optimum cō-
silium esse vniuersam temperantig
rationem, tum in cibo sumendo, tum
in ieiunio exercendo tenere, & non
nunc in seueritate abstinentiæ, nunc
in explenda cibi cupiditate limites ex-
cedere. Ita docuit quidam vir sanctus
apud Sozomenum, Abstinentia, in
quiens, moderata & continuata, mo-
dum & limites rationis non excedēs,
operibus caritatis coniuncta breui ho-
minem prouehit ad perfectionem, &
statum ab omni perturbatione affe-
ctionum immunem. A que hæc com-
munis fuit sanctorum sententia, ac
valdè salutaris, v̄ pote qua multa in-
commoda, damnaque spiritalia cauē-
tur, quæ solent ex nimia vitæ austeri-
tate consequi, vt berè expendit CAS-
SIANUS, dicens. *Mator est rationabilis*

Loco est.

*Trip. l. 2.
c. 1.*

Lib. 5. c. 9.

X 3 6177

etiam moderatione quotidiana refertur,
quàm per interualla arduum longum
que ieiunium. Non inmoderata
dicitur non modo mentis labefactari
stantiam, sed etiam orationum
sua reddere lassitudine corporis
viam.

Ac Deus tanto zelaret, ut
sui moderationem certam sequatur
in capessendo cibo, ut quoties
præuariati fuerint, aliqua poena
porali puniat, ut morbo, dolore cap
tis, vel alio defectu, quo minus
suo rectè fungi possint: nec enim
nes peccatorum pœnas in alteru
lū referuare voluit, sed aliquas
mittere, & immittere, ut exper
mali nos ipsi prudētiores eff
Certè in historijs legimus multo
serabiles & calamitosos casus ex
incontinentia secutos. Attila Hun
rum rex, cum aliquandò ad fau
tem canasset, à cœna tantam vim
guinis per nares effudit, ut sub
mœne animaduertente, suffocatus
Similes casus quotidiani sunt, &
homines existimant esse fortuito
tamen potius credendum est, diuine

*Pulgosus
lib. 2. c. 12.*

DE MORTIF. VOLVNT 409

stigi peccata vobis vindicantis esse effectus, vt temperantia leges deinceps sedulo custodiamus.

CAPVT XXII.

De mortificando gustatu. ratione finis in vobis sumendis proposito.

QVAMVIS arduum, magnæq; virtutis sit, gustandi sensum coercere circa ciborū qualitatem, quantitatēque, de qua hactenus egimus: tamen difficilius, laudabilisq; est eundem mortificare quoad finem, qui in sumendo cibo nobis debet esse propositus. Quidā nullū alium finē sibi præstiturum habent, quā molestiam famis depellere, qui virtutis finis nō est. Alij ipsam ciborum delectationem, & huiusmodi vitiosus est. nam auctor naturæ Deus non comestitionem dicitur ad delectationem, sed dicitur ad delectationem ciborum ad comestitionem. Alij cum dicto fine, volunt videri potentes & magnifici, & idcirco mensas varijs, pretiosisq; dapibus instruant, quāsi finis omnino vanus est & perniciosus. *Haec omnis appetitus inordinatio*

nes debet seruus Dei mortificare, pro-
ponendo finem aliquem honestum
vt quod Deus velit nos cibum sumere,
vitæ conciliandæ, virium que conser-
uandarum causa, quò rectius cultus
vino, alijs que muneribus præstitis
deinceps vacemus. Finis quoque vir-
tuti affinis est, comedere ad succurren-
dum necessitati naturali, in quam De-
us nos immisit. S. BASIL. VS. Sic
vitiū gulæ non tam se prodece
duliorum copia, quàm in eorum
perpauca sint, lauitia & delictis. Ac
clarans, quis finis comedenti præfari
esse debeat. In manducando vel
manducando, inquit, non comeditur
virtus, sed in intentione, quam in
ciborum vsurpamus. nam ex
corporalia, cum ex se adiaphora
nec bona, nec mala, appositione
boni vel mali in virtutum ordine
transeunt vel vitiorum. Sic ille. S. A-
GV. TINVS cer. è carnis se edolum
retur, ad aimenta accedendum, licet
ad medicamenta, que non ad volupta-
tatem, sed ad remedium infirmitatis
sumuntur.

Vnam quia contingit, vt seruus

*Lib. de ab-
dic. Et, de
vera
virgin.*

*lib. 10. con-
fess. c. 13.*

DE MORTIF. VOLVNT. 467

dei quidem ad mensam accedat, tanquam ad medicinam sumendam, postea tamen ciborum suavitate peccatus in transuersum se rapi sinat, monet B. GREGORIUS. *Sciendum*, inquit, est, quia sic voluptas sub necessitate se palliat, ut vix eam perfectus quisque decernat. Nam solui de itum necessitas petit voluptas explere desiderium appetit, & tan. gula securus in praecipit rapit, quando sub honesto nomine necessitatis explenda se contegit. Sa pe autem in ipsa edendi via furtiuè adiuua voluptas subsequitur: nonnunquam impudenter libera etiam praere conatur. Facile autem est deprehendere cum voluptas eius necessitatem praevenerit, sed valdè est difficultè discernere, cum in ipso eiu necessario se occulta subiungit. S. Augustinus palàm fatetur, se postquam cultui diuino se dedit, aliquoties haec tentatione in fraudem inductum. Cum salus, inquit, sit causa edendi & bibendi, adiungit se tanquàm quaedam periculosa iucunditas, & plerumque praere conatur, ut eiu causa fiat, quod salutis causa me facere, vel dico, nol volo.

lib. 30. mor. c. 28.

Loco cit.

X 7 HINC

Hinc sequitur ad mortificandum gustus appetitum, non satis esse, in initio bonus finis seruo Dei mandatu- turo sit propositus, sed opus habet vigilantia, ne ciborum illecebra à ser- po suo distrahatur. Neque id eodemo mus, ut velimus nullam debere esse cibo oblectationem, nam cum cum semper coniuncta naturaliter est qua voluptas; sed id tantum concupis- mus, non esse oblectationem in con- querendam tanquam finem, sed im- plectendam tantum quatenus tenet necessitati. Quamquam seruus Dei ha- datissime faciet, si toto pectore delecta- tet, si possibile foret, omnem delecta- tionem abesse à cibo; quò enim lon- gius id desiderauerit, hoc longius in- dio gula recesserit.

ALIA inordinatio gustus est, quò- dius in hiis cibis, quò mortificatio ut superiores, adhibita moderatione huiusmodi: ut nemo, licet inedia m- geatur & fame, sinat sibi imperare ab illo, alioquin magno desiderio & d- leritate inuolabit in edulis; sed hoc sibi in ieiunio, & paulatim in sumendo cibo pergat, ac si nulla fame magna m-

mularetur. Dicit enim S. Augustinus: *Quest. in eo maxime hominis virtutem probari, quod dum oportet & convenit, potest animo sereno & tranquillo famem tolerare.* Divina quoque scriptura idem documentum tradit. *Noli avidus esse, inquit, in omni epulatione. Et non te effundas super omnem escam.* Ex multis enim estis vis infirmis, et aviditas appropinquabit tibi, ad choleram, propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinentes est, adijcet vitam.

Quest. Evang. 14.

Eccl. 34.

Hæ sunt præcipue sensus gustus inordinationes à nobis mortificandæ, ac sanè diligentissimi esse debemus in cohibendo hoc appetitu, cum quotquot Deo servitute volunt, primum certamen inire debeant cum gula, ac temperantie freno eam rationi subicere. In quo certamine si quis victoriã non seferat, agere referet in cæterorum vitiorum & perturbationum conflictu, quæ admodum bene animadvertit *CASSI* Lib. 3. c. 17. *impossibile est, inquit, saturum & 14. vitæ pugnas interioris hominis experiri. nec bellis robustioribus attentari dignum est eum, qui potest deijci leviore conflictu.*

CASSI Lib. 3. c. 17. & 14.

Prima ergo nobis calcanda est gula cœcipientia, & eorum extenuanda mens non

non solum ieiunijs, verum etiam cogitationibus, lectione quoque, & crebra contemplatione cordis, &c. donec ipsius cibi rationem non tam iucunditati conuenientem quam oneris vice sibi imposuerit noscat. Hec Cassianus ex communione Patrum sententia recitat. Vnde cogitamus, quam necessaria sit membrorum appetitus ciborum; nam si hoc non compulerimus, haud facile iugamus nobis alias affectiones & meditationes magis occultas, nec castitatis, patientiae, puritatis cordis consequemur.

CERTE qui ab hoc appetitu seculi patitur, seivusque gulæ efficitur, & re etiam seruituti luxuriae, aliorumque scelerum, quæ ex illa ceu fonte exsurgunt, subicitur. Necessarium est, inquit S. BASILIUS, ut ventre cibi oppletis, membra pravis compungantur humoribus luxuriae famulantibus, hominemque ad hæc dissimulataque extimulantibus, quare prima perantiam expugnato, omniumque uarum voluptatum fontes exarecent. Hæc autem necessitas contra gulam

*De vera
virgin.*

TATV
etiam
a com
ius cib
ari cons
si am
ommu
Vnde
t mor
am si
d facile
trones
nec Cal
dis vir

DE MORTIF. VOLVNT. 470

dimicandi, hoc maior existit, vt, si si-
nat se ab eo turpiter superari, nulla
spes reliqua sit alia vitia vel impugnan-
di vel expugnandi, aut certe difficilli-
ma, quemadmodum experientia ipsa
idem sanctus se didicisse alibi confir-
mat. Si gula, inquiens, vitium in cor-
de tuo dominatum fuerit, syuam
quandam sordium in sensibus tuis dis-
seminabit, animamque tuam in fera-
rum domicilium conuertet: experien-
tia enim cognoui in multis, qui in a-
lia peccata lapsi essent, resipuisse; nul-
lum vero vidi ad saniozem mentem
redisse, qui vitio gulæ se deditisset,
aut secreto, aut alieno tempore, aut lo-
coparum congruenti voluptatem ex-
sumptione cibi sumendo: imò quot-
quot tales noui, tandem à seruorum
Dei cætu, in quo erant, turpiter se sepa-
rarunt, & vinculo societatis tam san-
ctæ rupto in scelerum omnium vora-
ginem præcipites egerunt. Quod si
quidam remanserunt, tamen, licet in-
ter seruos Dei abditæ, mancipia diabo-
li facti sunt, obstinati, clamosi, curiosi,
queruli, commodorum appetentes,
vix honestæ inimici, ac denique ha-

De abditæ.

▷ ◁ ◁

bitu quidem externo quasi serui Deo
sed verè filij perditionis. Hæc Basilii

CAPVT. XXIII.

*Quibus medijs mortificanda
inordinatio gu-
stus.*

MEDIA, quibus seruus Dei
debet ad mortificandam
suum gustus, hæc sunt. Vt
mensam adit cibum sumpturus,
ad Deum attollat, imbecillitatem
suam coram Domino fateatur, et
mo dicens, Domine in me virtus
la est vincendi immoderationem
stus; large te mihi illam, ut serui-
lum vincere, tuæq; voluntati sub-
te possim. Tum considerando licet
habere cibo ad vitam sustentandam
& Deo seruiendum, illum que sine
cibo Deum præstituisse, voluntatem
inclinat ad appetendum cibum
huc finē, vel aliū honestū, & sanctū,
non propter aliū. Deinde toto me-
pore mentē occupet in pia aliqua
templatione, semper imperando
& mentem crebro ad Deū attollendo.
Aliud medium est, non satis

DE MORTIF. VOLVNT. 473

inque quaque appetitui, subministrā
do illi, quæcunque voluerit, sed relin-
quendo potius cum aliquatula fame,
legentique tenēdo, quam dedimus de
ciborum quantitate, ac discretione,
de qua dicemus. Hoc medio fatetur S.
Augustinus, se cupiditatem gulæ re-
tenuisse, partem nēpē aliquam ei adi-
mendo, quam aff. Crabat. PALLADIUS
scribit de S. Isidoro sacerdote, eum nū-
quam saturū ē mensa surrexisse, & ta-
men tantum cibi sumpsisse, quātum
ad vitam & sanitatem factam tectam
teneadam sufficeret, nec singularem
aliquam abstinentiā in eo obseruatā.
At vō mediū mirabile ad expug-
nandū appetitum est, semper, vel certē
sepenumerō propter Christum parte
aliqua cibi lautiorē se priuare, etiā si exi-
gua sit ac si liberē potest eam alteri e-
largiri, relinquere eā Christo in paupe-
ribus. S. Vincētius hoc documentū dū
tradit, si, inquit, Dominus voluntatē
efficacē dederit abstinendi à parte ali-
qua cibo ū, qua maximē oblectabare,
mirabilē certē abstinētiā facies, Deo
preparā, & hominib⁹ incognitā. Quo
etiam abstinētia vel mortificatio no-

*Lib. 10. c. 100
fess. 6. 30
in hist.
Laus.*

*In vita
Spir. c. 13*

Ar

stra ab oculis hominū remotior est,
hoc præstātor est, nā & exercitum
gis humilitas, & vanæ gloriæ peni-
lum euitatur, ac meritum augetur.
enim alijs mensæ assidentibus non
deatur ieiunare, tamen actum caritatis
maioris meriti, quàm si re vera ieiun-
ret, & idē vocatur mirabilis abstin-
tia. Hoc medium sæpē à Sanctis vici-
patum est, eiusque beneficio perfectæ
victoriam contra gulæ vitium præce-
runt. S. SABA Abbas, licet conuer-
nis suæ initio magnum studium
neret in acquirendis virtutibus con-
nibus, mortificandisque inordinatis
cupiditatibus, præcipuam tamen
suis in refræanda gula. Cū aliquando
dō hortum ingressus pulcherrimum
pomum vidisset, manuque cupiditate
te victus, apprehēdisset, mox colligens
se, aduertit temptationem esse dæmoni-
nis ad edendum instigantis extra rem
pus & necessitatem: itaque in terram
abiecit, & apud animum suum con-
stituit nihil ex eo degustare. Quæ mor-
tificatione sui, tantam à Deo naturam
est gratiam, vt deinceps summus fue-
rit cultor abstinentiæ.

S. Wol-

DE MORTIF. VOLUNT. 479

S. WOLSTANVS Episcopus die quo *Syrus in*
dam post sacrum Missæ peractum de *Latuar.*
ltes:ens in loco abdito odorem car-
nis, quæ pro ipso assabatur, percer-
pauit: & quoniam cogitatio indementi-
oborta, ad eam comedendam appeti-
tum illiciens, non sinebat eum oratio-
ni attentius vacare, proposuit nihil ne-
que tunc, neque in posterum vitæ tē-
pus de carne delibare, sicut & fecit.
Quo medio mirificè adiutus est, non
solum ad sanctissimam vitam ducen-
tā, sed etiam felicissimam mortem,
multis miraculis illustrem, obcundā.
Cenè Deus, vt animaret seruos suos
ad hoc mortificationis genus ample-
tendum, voluit illud nonūquam ho-
norari miraculis.

S. RVBERTVS Abbas, cum totam *Syrus in*
Quadragesimam solo pane & aqua cō- *Latuar.*
uentus transegisset, sub Paschæ festum
desiderio teneri cepit vescendi pane
alienaceo, sed cum eo ad mensam al-
lato vir Dei animaduertit se pauxil-
ium concupiscentiæ indulgisse, vehe-
menter expauit, & rigidus in seipso
vindex gustare inde noluit, sed paupe-
ribus ad monasterij fores dari iussit.

Eras.

Erat ibi tum iuuenis quidam spem
 da facie, qui cum vna cum scutella
 cepit, & mox euangit, ita tamen
 loquentibus illis de scutella ablati
 bito ea in mensam desiderat. E
 nim angelus Domini à caelo n
 qui elemosynam viri Dei accep
 rat.

Hoc medium tam gratum
 maximè vsurpandum est ab i
 plus æquo, postquam seruitio d
 se addixerunt, cupiditati com
 satisfecerunt, vt hoc exercitio pa
 tim ad mediocritatem temperantia
 sentaneam reducantur: quod
 fiet, si aliquot diebus pauillum
 de victu consueto subtrahant, ac
 sum postquam illud amplius ne
 stum non fuerit, paulò plus ad
 donec non plus sumatur, quam ad
 stentationem vitæ opus videatur.
 S. Dorotheus fecit cum suo discipulo,
 lo, nomine Dositheo, qui fuerat
 primarij filius, laudè educatus, &
 les, ac ex seculi milite factus
 Christi & religionis. Huius in
 curam susceperat Sanctus Dorotheus
 & suam eum in omnium virtutum

*In eius vi
 ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 477

frangendarumque animi cupidita-
tum campo exercere vellent, initium
fecit à vitio gulæ. ac primùm quidem
potestatem illi fecit, comedendi quan-
tum vellent, deinde verò paululum il-
lud cõsuetæ portione ademit, hoc est,
duodecim partibus vnâ, & rogabat,
cum sentiret famem: numquæ ille res-
pondisset se exiguam sentire, iussit eum
quot dies cum eadem portione con-
tinuare, donec fateretur nullam se am-
plius famem experiri. Dein cepit ex
duodecim partibus statæ portionis
subtrahere binas, donec ad moderatio-
nem ventum est legibus temperantiæ
consentientem. Ad hoc medium reuo-
candum est, & illud: vt qui semel ci-
bum sumpserit iuxta temperantiæ le-
ges, non repetat cibum extra tem-
pus, licet exiguum; nam, vt no-
tauit S. BASILIUS extra stata tempora
comedere manifeste gulæ iudiciũ est.
MONET quoque S. Vincentius Ferre-
rus, dum mensæ accumbitur, cætera
quoque corporis membra esse morti-
ficanda, modeste ea cõponendo. nempe,
vt non brachijs, sed manibus tantũ me-
nsæ incubatur, ne pes alter alteri impo-
natur.

Loco cibo.

478 II. PARS TRACTATVS

natur, ne oculi in comedentes carnes
conijciantur, ne æquò festinantibus
sumatur, ne diu hæreatur in mes-
sa, vt modestia denique ea vsurpet,
quæ animæ quieti & sanitati respo-
deat.

ALIVD medium ad cohibendum
gustus appetitum est, ante cibi sum-
ptionem sedulo perpendere, quæ ma-
gis cibis necessarius desit, & primis
quàm multi nunc ardeant in flammis
inferni minoris noxæ rei, quàm
vt sunt innumeri infidelium liberos
ætate tenera defuncti, qui fides huius
ne destituti ob pauca lethalia peccata
postquam ratione vti cæpère, contra
legem naturalem commissa reuer-
parabili famis & sitis cruciati respu-
tur. Deinde expendat, quàm multi
sint mancipia in mundo, quos me-
dici & inopes, quibus ne quidem pa-
nis ad vescendum suppetit, & tamen
fortè Deo sunt cariore, quàm ipsi. Huius
consideratio dici non potest quantum
valeat ad refrenandum appetitum.
Cum Dario Regi inimicos fugantibus
magnaque siti laboranti aqua non
suppeteret, milites eius aliquantulum
putredine

DE MORTIF. VOLVNT. 479

putridæ aquæ & occisorum sanguine
tinctæ obtrunc. tum ille, cui prius ex-
quisitissima vina fastidiebant, confes-
sus est nullum præstantiorem vnquã
potum sibi potestũ esse. Vt ergo in-
opia cibi vei potus facit, vt etiam vilis-
simus cibus videatur pretiosus, sic vi-
ua consideratio inopiæ alienæ facit,
vt modicus cibus apparere possit sapi-
dissimus.

HÆC media omnia, si diuina fa-
uente gratia, seruus Dei vsurpare inci-
piat, & propter Deum, sensus illece-
bris vltrò se priuare; nihil dubitan-
dum est, clementissimum Dominum
tantum solati gustusque spiritualis il-
li in precibus refusurum, alij que bo-
norum operum exercitijs, vt magnã
queque in hoc genere mortificatio-
nis experturus sit facilitatem, & postò
in eodem sit studio magnos progres-
sus facturus, ac denique omnes conso-
lationes spirituales, vti verè præferen-
da sunt, omnibus carnalibus oblecta-
tionibus antelatus, donec ad ineffa-
bilis vitæ æternæ gaudia peruenia-
tur.

S. Vincent.
L. cit.

Y

CAPVT

De mortificando gustu in potu, & maxime vini.

NON tantum gustatus in cibo
 verum etiam in potu sumendus
 moderandus & mortificandus
 est. Inordinatio siquidem gustus
 in potu voluptatem querere, unde
 sequitur in potu excessus: deinde
 inordinatio est superuacanea cura &
 sollicitudo, ut aqua v. c. quae potanda
 est, optima & frigidula, & vinum
 temperatum. Seruus autem Dei
 mortificandus non plus debet
 quam necessitas postulet: & si
 in sitim incidat, quae tamen
 bibendi necessitatem non inducit,
 sed cum sitienti potus obest,
 quoque mortificare se, perferendo
 sitim, tamque offerendo in sacrificium
 Christo Domino nostro, iungendum
 acerbissimae siti, quam ipse pro nobis
 in cruce sustinuit. Deinde in potu
 querere non debet voluptatem,
 sed tantum necessitatem vitae sustentandae,
 & roborandarum corporis

TATVS
XIV.

DE MORTIF. VOLVNT. 42

num: Quem finem honestum, vel
alium, si animo infixum habuerit, de-
lectatiora & pretiosiora vina facildè de-
clinabit. Enimvero res seruo Dei pro-
fessionem crucis Christi deportanda
facienti, & crucifigenti carnem cum
suis concupiscentijs indigna est; in po-
tius quare oblectamentum: imò iu-
stum & sanctum est optare, si fieri
possit, sine vilo sensu gustus, ad fru-
endum istas delicias, naturali neces-
sitati facere satis, vt hoc magis assimi-
lemur Christo ab omnibus voluptati-
bus terrenis alienissimo, & sanctis
omnibus, qui tam longè aberant à fru-
endo venandæ alicuius voluptatis in-
teritu, vt data opera varios modos
recogitant esculentis poculentis-
que adimendi omnem delectatio-
nem.

In vsu centè vini sic mortificandæ
seruo De bibendi cupiditas, vt
multa aqua temperatum; hoc
vt d. Vincentius loquitur, quod
vigorè amiserit. Eius rei multa sa-
ctara documenta spiritus sanctus re-
quit in diuinis scripturis. Exultatio
inquit Ecclesiasticus, & cordis

In vita
Spir. c. 3.
Eccl. c. 31.

2 a. 20.

vinum moderatè potatum, Sanitas
 anima & corpori sobrius potus. Vnde
 multum potatum irritationem, &
 & ruinas multas facit. Amari-
 nima vinum multum potatum
 uis verò licitus sit vsus vini in
 tus, tamen si homo abstinere
 set citra sanitatis & virium necesse
 rum iacturam, excellentissimam
 tificationem, magniq; meritum, ad
 gratissimam exerceat, si in totum
 no abstineret, solaque aqua
 contentus foret. Vnde S. Cyprianus
 Fideles, inquit, abstinere ab ele-
 um, potusque vini, non quòd
 reant ab istis creaturis, sed quòd
 pter deum se illis priuando ex-
 se premio afficiendos in caelo,
 contemptu vilium ciborum ter-
 raliū, celestibus & spiritualibus
 rum æternorum laetitijs fruatur.

ACCIDIT quòd abstinencia
 speciatim iuuat ad conseruandam
 gendam que castitatem & man-
 dinem, atque etiam vè multum
 & corporis periculis liberi &
 nes firmus. Ita affirmat sapiens
 tu sancto illustratus. Cogitatio,

Catech. 4.

Ecc. 2.

DE MORTIF. VOLVNT. 487

in corde meo abstrahere à vino car
nem meū, ut animum meum transfer
rem ad sapientiam, deuitaremq; stulti
tiam. Vbi sapiētiae nomine intelligit,
notitiam amoris in Deum plenam,
quae numeratur inter principalia spiri
tus sancti dona, & complectitur in se
virtutes omnes, ac Dei amorem. Per
stultitiam autem intelligit vitia, & pee
cata maximè carnalia. In quae verba
Robertus Holcot. scribit, abstinentiam
a vino, disponere ad sapientiam, quā
Deus infundit.

VALET quoque plurimum hae ab
stinentia ad domandum appetitum
gustus, rationiq; subijciendum, ve
hemens enim eius est proclinitas ad
haustum palato iucundum & suauē,
singillatim exquisiti vini. itaque si il
lam quis expugnauerit, sic debilitabit ap
petitus potentiam, vt facile in alijs cu
piditatibus oppugnandis reportet vi
ctoriam. Ita docet B., PROSPER Aquinas
Lib. 2. de
vita con
temp. c. 25.
anicus, vino vti nullus, inquit, dixerit
peccatum. Sed hoc ideo non debe
mus carni desideranti, prestare ne cum
illi licita concedere caperimus, postulat
licita, & obsequentes in minimis in fla
gitia

X 3

gria purienda compellat. Pro hac de
 strina spiritus sanctus in sacris litteris
 illustra reliquit testimonia de excep-
 pla, quibus declarat, quamuis tem-
 peratus vsus vini sit licitus, et
 tamen esse, si bono fine & cum obser-
 uatione fiat, ab eo abstinere: hoc
 Deo esse gratius, & ad animam salu-
 tatem utilius. Vnde mandauit Deus
 in veteri lege sacerdotibus, ut
 tempore cultui diuino in tabernaculo
 vacarent, à vino, alioque simili potu
 abstinerent, ut aptiores essent ad ser-
 uendum & legem diuinam præstan-
 dam. Rechabitas quoque per leuitem
 am laudat spiritus sanctus, quod ab
 præceptum patris sui Ionadab non
 bibere nolent; eoque exemplo
 facit ludæos nolentes parere præcep-
 to Dei. Laudat & Danielelem cum
 socios, quod vino abstinuerint, et
 hisque laudationibus, contenti aqua facti
 vnde factum est, ut & Daniel Deo
 gratior esset, & visonum celestium
 dono dignus redditus; socij vero
 eius illi ab igne in quem à Regem
 pro coniecti erant, per miraculum
 erant.

Eccl. 10.
Num. 6.

1. Reg. 16.

Dem. 1.
Cap. 11.

DE MORTIF. VOLVNT. 483

GABRIEL archangelus dū annun-
tiat S. Ioannis Baptistæ ortum Zacha-
riæ eius patri, inter signa admirandæ
sanctitatis eius ponit, quòd à vino & si-
cera sit abstenturus. In quem locum
EYSERIVS Emisenus, scribens ait,
Deum voluisse ea re indicare abstinen-
tiæ meritum, arduum quæ militiæ spi-
ritualis iter. S. Timotheus B. Pauli dis-
cipulus quamuis Episcopus, & labori-
bus gubernationis prædicationis quæ
diuini verbi admodum districtus, eū
sanus esset, vinum non bibebat, sed a-
quã. Qua in virtute, vt in cæteris om-
nibus, creditur Diui Pauli exem-
plum secutus. Nec licet infirmus, cõ-
suetudinem illam mutauit, donec à
Paulo admonitus est, vt modicum
saltem vini ob frequentes infirmita-
tes biberet. Qua admonitione non
obscure indicat laudabilem esse à vino
abstinentiam, nisi infirmitas cogat a-
liquid vini sumere loco medicinæ,
nempe ad recuperandam valetudi-
nem. Ita affirmat Beatus PROSPER, *Loco cit.*
*Diabolus, inquit, contra abstinentiam
faciunt, qui vinum tantum pro cor-
poris salute percipiunt: nec hoc effert*
x 4 vltm

Luc. 2.

1. Tim. 5.

Loco cit.

voluntas, sed permittit infirmitas. Quod
 si defuerit, à vino est abstinendum, ut
 vini perceptio qua infirmum sustinet
 sanum corpus incendat. Sic ille. Quod
 Prosper dicit de infirmitate, hoc
 quavis aha imbecillitate & defectu
 intelligi potest, quæ modera vini
 emendari possit, ad præstanda officia
 & ministeria cuiusque status congrua
 tia, sed si nulla interueniat necessitas
 laudabilior est abstinencia ab omni
 no, quam Sanctorum vitæ & Eccle-
 siæ vsus confirmant.

ET ENIM S. MARCVS Evangelista
 tistes & Doctor fidelium in vrbem
 andriam degentium, quos instruit
 eundem morem & doctrinam ab
 apostolis traditam Hierosolymis, inter
 cætera virtutum exercitia eis com-

Lib. 2. c. 7. mendauit abstinenciam à vino, testatur
 EUSEBIO in historia Ecclesiastica. De
 dem abstinencia Seuerus Sulpitius
 dat S. Martini Turonensis Episcopi
 discipulos, & addit, S. Martinum eius
 se autorem. Et S. AVGVSTINVS in libro
 de moribus Ecclesiæ, commemorat
 virtutes sanctorum hominum suo
 tempore in Ecclesia Dei florentium, vt
 semina

*Sulp. in vi
 ta eius.*

*Aug. l. 1.
 c. 30.*

DE MORTIF. VOLVNT. 487

remitarum, cœnobarum, Episcoporum, sacerdotum & Diaconorum, inter cœtera eos laudat, quod à vino se continuerint, sola aqua contenti. S.

HIERONYMVS in ealum ferens Palestinae monachos, quorum vitam imitabatur, scribit ne aegros quidem sibi vinum indulgisse quod intelligendum est, quando huiusmodi erat infirmitas, ut possent æquè officijs consuetis fungi, ac dum essent sani. Certè olim in Ecclesia Catholica, cum in ea viget vitæ sanctitas ac ecclesiastica disciplina, fideles omnes in ieiunijs non solum à carni, sed etiam vini vsu abstinere, tum ut carnem magis affligerent, tum ut ieiunium maioris momenti apud Deum foret. Atque hæc consuetudo plus mille annis obonuit in Ecclesia; nam inuenimus eam usque ad S. BERNARDI tempora seruata.

TERTULLIANVS vetustissimus scribit fideles abstinentia vini castigasse carnem suam, ut se in sacrificium Deo offerrent. Idemque facerit S. BASILIVS, AVGVSTINVS, & alij veteres sancti, dum agunt de suorum temporum ieiunijs.

Quamuis verò hæc consuetudo ob
Y s hominū

H. de virgin. ad Eustoch.

Tertul. in Psychic.

Aug. serm. 64. de temp.

Greg. Nyss. de amand. pauper.

Hieron. ep. ad Nepot.

DE II. PARS TRACTATVS

hominum imbecillitatem labentibus
annis antiquata sit, tamen æquum
est, vt serui Dei, qui progressum fieri
in virtute cupiunt, & optimis qui-
busque operibus promereri Deum,
eam reuocare conentur in suis serui-
tijs, alijsque temporibus, quibus Deus
sanitatem & vires id præstandi con-
cesserit.

Deinde obseruandum est, quam
hæc abstinẽtia cū moderatior, quã
suo dictã sit, usurpata generatim loqui-
do fructuosa sit & salutaris, tam
particulatim, vt notauit S. HIERONY-
MVS, commendanda est adoleſcen-
tibus, & sceminis nondum ætate proce-
ditis, quia in illis & vini potandi
necessitas, & ad est grauium tenta-
num periculum, si mero incalente.

S. MARCVS eremita, adoleſcentia, in-
quit, ante omnia nõ est pascenda, ne
ne duabus flammis cor accendatur, a-
tera caloris naturalis, altera caloris vi-
ni. S. BASILIVS quoque de hoc pericu-
lo commonuit, dicens. Corporibus
quibus per ætatem suppetit robur
calor naturalis, non est porrigendū
cū ne ignis igni adiungatur, sed æquum
est.

*Lib. de vo-
ræ virginis.*

fontium, ut frigiditate aquae calor naturalis mitigetur. Quibus vero per se calorem non suppetunt amplius virtutem & calor, adiuventum cibi & potus subministrandum est, ut vires confirmetur. S. Hieronymus sermone institutus ad virgines hac verborum auxilio conloquitur: Si quid in me potest esse est filii si expers creditur, hoc primum moro, hoc obtestor, ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno.

De virgin. serm. ad Eusebia.

Neque mirum videri debet sanctos Patres lumine divinae sapientiae illustratos tam crebrius suasse abstinenciam a vino, cum & Gentiles, quibus exiguus fuit luminis naturalis igniculus, idem suaserint. Nam apud Romanos olim, cum temperantiae leges maxime vigerent, coemini vsus vini erat incognitus: adolecentibus vero interdicebatur usque ad annum aetatis trigesimum. Patres autem liberis suis etate iuvenili vinum admebant. Cum ergo videamus hunc usum divinis scripturae oraculis, Patrum testimonij, sanctorum exemplis, Ecclesiae consuetudine perantiqua, & ratione ipsa confirmatum, equum est, ut ad maiorem Dei gloriam, animaeque salu-

Valer. max. l. 2. c. 1. Alex. ab. Alex. l. 2. c. 5.

Y 6 162

490 II. PARS TRACTATUS

sem fructum aliquem spiritalem et
hac doctrina decerpamus, & si in totum
à vino abstinere nolimus, moderatio-
nem saltem magnam in eius usu con-
sectemur.

CAPVT XXV.

*De mortificatione sensus ta-
ctus.*

SENSUS tactus multos habet ab-
usus & inordinationes necessarias
mortificandas, eò quòd toto cor-
pore hominis sit diffusus, & appetit
sensituo proximus, ac omnium cor-
porearum oblectationum seminari-
nesque sensus, quorum ministerio ad sus-
cipiendas suas voluptates vitur, quibus
neno inficit. Vnde B. PAVLVS, Tactus
inquit, omnium sensuum determinatus
est, emittit enim legatos ad sensus, ut
eorum opera suas voluptates perficiat
tur, placidè abblauditur, ut magnum
in hominem exercent tyrannidem, quod
que ideò summa cura coercendus est
& mortificandus, ut purus maneat.

ET quoniam ex ijs, quæ hæc
de aliorum sensuum mortificatione
dicitur.

*De vera
virgin.*

DE MORTIF. VOLVNT. 491

dicta sunt, facile colligi potest, quem-
admodum & Tactus mortificandus
sit, breuiter comprehendemus, qui-
bus rebus id fieri debeat: prætermis-
samen flagitijs grauibus & manife-
stis peccati luxuriæ, quæ pænitentia
sub damnationis æternæ pæna expiā-
da sunt.

IMPRIMIS hic sensus tactus, ad ob-
tegendum corpus postulat vestes mol-
les & pretiosas, quæ tactu suo carnem
oblecter. Hic abusus sic per mortifica-
tionem corrigendus est, vt nuditati
corporis tegendæ vestis honesta pro-
cuiusque statu adhibeatur, quæ non
voluptati, sed necessitati, hoc est, arcē
dis celi iniurijs deseruiat. Quod si mol-
lie nimia vestium aliquandò Deum
offenderimus, æquum est, vt asperio-
re quoque vestitu, cilicij, sacci, vel alio
Deum nobis reconciliemus. Id ratio
naturalis docuerat primum parentem
nosttum Adamum, qui simulat que
peccauit, nuditatem suam non leni-
bus arborum, sed asperis, carnem que
pungētibus ficuum folijs contexi, vt

*Lib. 3. con-
tra her.
6. 37.
habui*

cap. II. PARS TRACTATUS

habui à spiritu sanctitatis solam, nisi
si per inobedientiam, & nunc cogit
quoniam sem dignus tali rogamen
quod delectationem quidem nullam
stat, mordet autem & pungit corpus
Addit Irenaeus. Et hoc videlicet
habuisset indumentum, humanum
sum, nisi dominus, qui est misericors,
nitas pelliceas pro solijs ficatruis
isset eos.

DEINDE hic sensus ad capiendum
nū gaudet mollibus lectis & stragulis
per commodis. Vnde fit, vt dicitur
eo hereat, quàm necessitas postulat
a grūis manū surgat, occasione
præbeat sordidis multis cogitatio
bus & insomnijs, grauioribus
bus. oriū enim lecti aliud nō est, quā
esca & somes vitiorum, impedimē
orationis, & bonorū operū. Monitō
ri autē debet in hoc genere tactus
litici ad emptionem, commutationem
plumarum cum tomento lanceo
trarum, & nonnunquam cum humi
cubatione. Durities enim strati facit
vt tempestiuè manū exurgat, vt
tionē negligat, ac etiā vt nocte aliq
edō ad imitandas sanctorū vigilias

DE MORTIF. VOLUNT. 499

uinis laudibus celebrandis inuigilet.
Actus huius sensus abusus est, effici
tractandis manu rebus leuibus & deli-
catis, ut manibus aliorum, corporibus in-
sanum vel animatum, vel etiam proprio,
non ad necessitatem, sed tantum ad capiendam
aliquam voluptatem. Hic abusus mortifi-
cationis ope rescindendus est, nam consue-
tudine tractandarum rerum leniorum, tangendi
sensus semper magis magisque accen-
ditur, ut facile postea proruat in multo
deteriora. multi enim in corpore hu-
mano motus excitantur, exurguntque
imaginationes variae casuati contra-
riae, sic prorsus, ut nisi homo illico ad
auxilium diuinum confugerit, facile in
periculum maiorem lapsum se conijciat.
Sic fecerunt omnes homines Dei, qui
etiam in leuissimis rebus occasiones om-
nes peccandi in tactu subterfugerunt.

Narrat S. GREGORIUS Turonensis E-
piscopus sanctum sacerdotem Nice-
tam tantae puritatis cultorem fuisse, ut
reformidaret etiam infantium membra
nudis manibus contingere, & si quando
ratione officij tangere debebat, non nisi
velle interiecta attingisse. Sciebat nimi-
quam a quouis carnis tactu aliquantulum
capit

*Serius in
Aprile*

capit voluptatem, licet non admodum
illicitam, vt tantò longius abesse à
seu culpabili. Multi quoque sancti pro
pria corpora veriti sunt immedia-
tingere, imò & intueri, nisi necessitas
metra postulasset.

*Trip. lib. 1.
c. 11.*

SOZOMENVS scribit mirabilem
Ammonium, vna cum socio suo The-
odoro ad Lycum fluuium peruenisse,
& cum nauis ad trajiciendum abesse,
suasisse socio, vt longius secederet,
nudus, erat enim amnis vadofus, non
spici ab eo posset. Eo verò digressio
suppudisset & seipsum conuerteret,
diuina manu in alteram ripam delat-
tus est. Ad deò Deo placebat tantum pu-
dicitie studium. Certè gratū esse deo
mortificationis studium in hoc gene-
re in deo perspicuum sumitur argumen-
tum, quòd infestus omnium bono-
rum hostis dæmon nulla in re magis
laborat, quàm in impediendis callo-
rum hominum conatibus.

S. ANSELMO pius monachus erat,
qui ad mortificandum se animo deter-
uerat à contactu corporis proprii, ne-
num abstinere, etiam licito, & sedulo
seruabat. Dæmon verò inuidens tam
sancto

DE MORTIF. VOLVNT. 493

sancto proposito, pondere graui corpus eius afflixit, vt cum proliceret ad illud manu tangendum: verū ille propositi tenax, attingere noluit. S. Anselmus verò certior redditus, corpus hominis inspexit, ac deprehendit non esse nisi imposturam dæmonis mortificationem illam molestè ferentis. Primum itaque in quo consistit mortificatio sensus tactus, est, omnia quoad licitè & commodè fieri potest, oblectamenta illi adimere. Deinde illum affligere perferendis aliquibus rebus molestis, vt frigore, æstu, labore, nuditate, genuflexione disciplinis, alijsque asperitatibus, vt sancti Dei, vt iam dicemus, fecerunt.

CAPVT XXVI

De varijs mortificationum modis, quos sancti ad mortificandum sensum tactus usurparunt.

QVONIAM exempla plus mouer, quam verba, piamque doctrinam probabiliorem reddunt, maximè si doctores ipsi factis testentur

tur, quod verbis docent, idcirco etiam
hactenus ex sanctorum doctrina colli-
derimus, quanta sint mortificationum
sanctorum merita apud Deum, deinceps
idem nonnullis corroborabimus
exemplis, atque ob oculos ponemus
eos mortificationum, quibus vti auctores
adhibent, ut quisque eam rationem mortificationum
sequatur, quam suis viribus, statumque
suo, adhibita in consilium dixerit
ne, magis convenientem animaduer-
terit: Et quamquam sanctorum quorundam
dam variae mortificationes famulantes
fuerint, nos tamen breuitatis causa
praecipuas tantum quaedam in
medium proferemus, ac summam
tamen narrationis, notato fonte
cetera hauriri queant, perstringemus.

Vulgata sanctis fuit mortificationum
per usum ciliciorum, ex seris vel pilis
animalium contextorum, quae volentibus
tinenter ad nudum corpus, vel huiusmodi
diebus, quantum voluntas vel sanctorum
cuiusque postulabat, tulerunt.

S. LUDOVICVS Francorum rex, cum
tenere corpore esset, tamen asperitatem
nem domabat cilicio, vel cum valde
do non ferret, ex consilio Confessorum

*Gufrid. in
vita*

ij cum alia patientia commuta-
bat.

S. ZENOBIVS Episcopus Florentius, *Ioan. Are-*
hete à parentibus nobilibus delicate *sin. in eius*
nutritus esset, tamen postquam De- *vita.*
us ei oculos mentis aperuit, omnibus
corporis commodis renunciauit, mag-
naque seueritate carnem afflixit, atq;
imprimis cilicio; nec, cum ad Episco-
patum, hoc est, ad grauiiores labores
esset euectus, quicquam de priori as-
peritate detraxit, sed potius adau-
xit.

S. PAVLINVS Episcopus Nolanus,
qui ex ditissimo pauperim^o fact^o est *Paulin. ep.*
propter Christum, cilicio ex pilis ca- *10. ad*
melorum consuto carnem domuit: *Suly.*
cūque Seuerus Sulpitius singularis e-
ius amicus aliquandò cilicium illi mi-
sisset, magnas ei gratias egit, vsum e-
iusdem, ceterarum que asperitatum
per epistolam valdè collaudans.

S. EDMVNDVS Cantuariensis Archie-
piscopus à puero ex materna discipli-
na vsus est cilicio, & cum Parisios stu-
diorum causa amandaretur, bina secū
detulit, ac quoties mater recētia ei mit-
tebat indusia, ciliciorū quoq; addebat,
suadens

suadens ut quaque hebdomada bis
duo triduoque eo videretur.

ALII sancti non contenti cilicij et
equinis crinibus, fetis vel pilis conter-
tis, corpora sua castigarunt lorice fer-
reis, vt S. GVILIELMVS Aquitanie dux,
qui post conuersionem suam vsq; ad
obitum eam deportauit. Et B. Domi-
nicus, ab eadem dictus Loricatus. Alij
vinctis ferreis colla, humeros, bra-
chia, lumbos onerarunt, vt Theodo-
sius, Eusebius, Iacobus, & alij, quoru
meminit in historia religiosa B. Theo-
doretus.

Quoniam vero hęc exempla non
omnibus imitanda sint, tamen memo-
riam nobis quoque, sicut certamina Ma-
tyrum, spectanda proponuntur, vt
cernimus quam atroces contumelias
& cruces, atque adeo mortem damilli-
mam, de uictis tyrannis, pro Christo
constanter perpeffi sint, animam ad
patienter libenterque tolerandas le-
uiore iniurias & cruces; ad expugnan-
das perturbationes irę, gula, super-
bia, aliasque similes.

Vsurpatę quoque crebro fuerunt
sanctis disciplinę, hoc est, flagella et

*Theobald.
in eius vi-
ta.
B. Dami-
an. in eius
vita.*

gis
Od
ijs
LAV
tent
cipli
DÆ
mus
neris
Chri
de &
nem
nes,
rã ù
ca di
chiep
nia, e
dã
acriu
Quo
mar
pisco
perpe
dicat
quali
um t
terum
d, ter

DE MORTIF. VOLVNT. 499

gis vel funiculis nodosis confecta B. *Surius in*
Odo deferta seculari militia quotidie *vita.*
ijs carnem spiritui subiebat. S. NICO *S. Godfr.*
LAVS Tolentinas inter ceteras pœni- *Idem in*
tencias, quas frequentabat, duris dis- *septimo.*
ciplinis corpus diuexabat. S. BRIGI- *Idem in*
DÆ parens Birgerus, licet nobilissi- *Inl.*
mus & è stirpe regia, quoque die Ve-
neris ad glorificandū in corpore suo
Christum acriter in illud sauebat; vn-
de & sancta prole à Deo donatus est,
nempè S. Brigida. Fuere & alij homi-
nes, Dei qui non ipsi modò se diuerbe-
rāt, sed etiam ex humilitate ab alijs
cedi voluerunt. Vt S. Laurentius Ar- *Sur. in*
chiepiscopus Dublinensis in Hiber- *Nov.*
nia, ex regia stirpe oriundus, qui à quo-
dā familiari suo ter in dies singulo-
rum acrium ictus virgarum tergo exceptit.
Quod idem legimus sponte S. Tho- *Sur. in*
mam Cantuariensem post initum E- *Decemb.*
piscopatum à suo diacono quotidie
perpessum. S. Dominicus ordinis Pre- *Sur. in*
dicatorum institutor, non contentus *Aug.*
qualibet nocte catena ferrea corpus su-
um tribus ictibus ferire, semel pro se,
terum pro peccatoribus huius mun-
di, tertio pro animabus in Purgatorio
existe-

500 II. PARS TRACTATVS

existētib; ab alijs quoq; volebat e-
dem diuerberari. Hoc mortificationis
exercitium idēd illi sācti & alij suscep-
re, quōd arbitrentur maioris humi-
liratis esse, ab alijs, quā m̄a se m̄p̄
flagellari; simulq; nimis veteru-
diae velamentum detrahebant illi,
qui idcirco à sui diuerberatione ab-
stineban; ne si ad aliorum aures pe-
uenirent, iriderentur. Quae tentatio
dæmonis est, & idēd vincenda.

*Supra in
Aug.*

MORTIFICAVNT se quoque san-
cti ratione lecti. S. Audocnus Ro: homo-
genus Archiepiscopus in asperis vi-
gultis somnum capiebat. B. An-
as Fesulanus Episcopus in sarmen-
tis. S. Iuo in nodosis virgis. S. Radegun-
dis regina cilicium in cinere pro lecto
vsurpabat, reā ora commoditate pil-
marum, & linteaminum. S. BR G.

Supra in Iul.

DA inter alias p̄nas voluntarias, quib;
bus per annos triginta corpus suum
afflixit nocturnis horis in simplici-
pete humi decubuit, vt ad precandū
semper parata esset; nec lecto
vtebatur, nisi urgente nimis frige-
re.

Ad M & in habitatione occasione

DE MORTIF. VOLVNT ⁵⁰⁷

mortificandi se quaesere. Multi enim
includere se casualis perexiguus & an-
gustis, in quibus magno aestu torre-
bantur, alijsque caeli iniurijs vexaban-
tur, sed illi solis inferni cruciatibus
menti obiectis ferebantur, ista tolera-
tu facilia, multo autem magis cum
oculos erigerent ad immensa caelo-
rum spatia, quae in omnem aeternita-
tem erant inculturi. S. OLYMPIVS ^{Prat. 514}
Abbas in specu iuxta Jordanem se ^{6. 144}
dem delegerat, in quo & ardoribus so-
lo valde urebatur, & culicum aculeis
miserabiliter configebatur. rogatus
torem, quomodo aequo animo tam
incommodum locum perferre posset
respondit, se aestum patienter ferre, ut
liberari posset ab ardoribus inferni; cu-
icum vero morsum ad praecaven-
dum vermen conscientiae damnatos ^{In hist. 70}
in perpetuum morsurum. BANADA ^{lig. 6. 27}
Tus magna sanctitate vir, teste B. The-
odoreto, tugurium longe corpore
suo brevius, & aliquot partibus per-
tius, sic ut nec imbres, nec radios so-
les arceret, incoluit, & rerum caelesti-
um contemplationi suavissime vaca-

V. 12.

VERVM neque defuere homin
Dei, qui tetrus odoribus percipi
se mortificãunt; propterea quod
dis suauibus odoribus plus nimo
in sæculo oblectassent. S. ARSENIVS
nim à suis rogatus, cur aquam in qua
palmarum folia mollebat & mace
bat, non subinde mutaret, cum gratia
& tetrum admodum odorem percipi
facta naribus aspirarent, respondit, quod
go me olim nimia suauium odorum
fragrantia in perniciẽ animæ me
lectaui, nũc autem damnum compen
sare conor odoribus contrarijs.

ALIA mortificatio. S. Cyprianus
iteibis terũ inspidarum inspidiorum
vel mixtione adimere omnem gratiam
vti faciebat B. Richardus confessor
qui panem auenacum, quo reple
tur, cinere cõspergebat. & S. Hieronimus
ciscus, qui nunc cinere, nunc frigida aqua
qua cibos perfundebat. Idem factum
bant in potu, nam B. Gregorius Libani
gonensis Episcopus, vt absisteret
suam alios cælaret, aquam quæ in
bebat solitus erat modico vino miscere
re. & sic nec aquam nec vinum gust
ba. Dominus Ferdinandus de T...

Macul. l. 4.
c. 2.

S. Bonau. in
sua vita...

Petr. Vaga
in eius vi
ba.

DE MORTIF. VOLVNT. 109

vera Granatensis Archiepiscopus, vir
sanctitate conspicuus idem faciebat.
nam denis aquae partibus vnam tan-
tum miscbat vini, vt sic & vino & a-
quae saporem eriperet. S. Arnulphus
Episcopus, vt gustatum falleret, tur-
bidam aquam bibere voluit.

Aliud genus mortificationis olim
sancti suscepere, & nunc multi reti-
nent, vt nudatis incederent pedibus,
& frigus, aliaque incommoda amore
Dei libenter perferrent. S. GYDULA CO
mitis Virgeri filia, virgo licet tenera si-
ne calceis etiam hyeme incedebat: ad
regendam autem hanc mortificatio-
nem, quoties in conspectum aliorum
ventura erat, calceos quidem pedibus
inducebat, sed sine inferiore solea. Idē

fecit S. HEDWIGIS ducissa Polo-
niae. Nonnulli sancti totū vitae tempus,
vel magnam eius partem sine yllo cor-
poris integumento, nulla caeli incle-
mentia absterriti traduxere, noctu diu
que errantes in montibus & solitudi-
nibus, sanctissimisque cōtēplationi-
bus caelo inhaerentes, vt fuere sanctis-
simi quique eremitae, Macedonius,
Iacobus, Simeon, Daniel Stylita, S.

Z. Onuphrius,

*SUP. IN
AUG.*

*SUP. IN
OCTOB.*

504 II. PARS TRACTATVS

Onuphrius, S. Mariæ Ægyptiaca, & alij multi eorum imitatores. Verū in commune imitanda non sunt, quatenus commouere nos queunt, & minora quædam nostræ imbecillitati congrua præstanda. B. Pater IONAN

*P. Ribadin.
in eius vi-
ta.*

Societatis Iesu auctor & pater, ad mortificationes & asperitates quas vultuabat, vt quod ter quotidie disciplinaret, quod tota hebdomade, Dominico die excepto, ieiunaret, & crebro solo pane & aqua contentus, quod humi caperet; hanc quoque incideret, donec Compluti Episcopi Vicarius illi mandasset, vt in calceos, cui, vt verè humilis, parat.

Illia quoque mortificatio quædam placuit, vt licet natura ducere poris nitorem & munditiam amaret, tamē sui vincendi causa faceret contrarium. Scribit Beatus Achanasius ANTONIVM eremitam nunquam calceos suos, licet cilicio tectum, minus pedes, nisi quando oportet flumen vadofum trajicere. S. Hieronymus quoque testatur B. Hieronymum in eius vita, saccum, quo semel fuerat

*In eius vi-
ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 509

indurus, nunquam lauisse, ac pu-
tasse superfluum munditias in cilicio
querere. Dignus Gregorius Nazian-
zenus etiam inter laudes Beati Ba-
siliij & Sanctae Gorgoniae idem com-
memorat. De sanctissimo Abbate
Aulento refert Simeon Methaphra-
stes, in corpore eius nimia seueritate
penitentiae putrefacto enatos ver-
mes, & tamen illum, si fortè in
terram decidissent, in vetus vulnus
profluisset: qui vir ob crebra miracula
tantum sanctitatis nomen obtinuit,
in Synodus oecumenica Chalcedo-
nensis, quae sexcentorum erat Pa-
trum, vna cum Imperatore Martia-
no illum ad se euocavit, vt probatis &
Synodi decretis sua autoritate & praes-
entia haereticos conuinceret. B. M. A. x. l. a. m.
BARBARA filia Hungarorum regis
mortificandi corporis causa lance-
olam vtebatur indusio, quod vix
quam lauabat, cumque moneretur
lauandum curaret, ne vermiculi nas-
cerentur, respondit. Sinite quiesce hoc
corpus mecum amore Christi à vermibus
consumi. Idè alij multi sancti fecere,
quare notandū est, quod quāuis huic

Z. s. mod.

In eius

Syn. de

l. a. m.

modi facta politicæ munditiæ adu-
 sa, si non ab ignauiâ, & socordia, sed
 mortificandi desiderio orta sint, laudæ
 digna sint, & Deo grata, vt docet
 THOMAS, in dieiūmque dentantibus
 vitijs & perturbationibus purgati-
 scribit S. Hieronymus ad Rusticum
 tamen qui ratione status & officij
 quod gerunt, conuersantur cum ho-
 minibus, remouere à se debent, quia
 quid offendere possit proximum, non
 sancti eiusmodi mortificationibus
 si fuere, nisi cum remoti ab hominum
 conspectu in cœnobijs vel solitudinibus
 degerent. Atque hæc sufficiens est
 varijs mortificationum modis, quibus
 quisque deligere poterit, quos in
 statui & conditioni, viribusque
 corporalibus, quàm spiritualibus
 carit magis conuenientes, & quos
 eretio ipsa, & Parris spiritualis
 lium magis probârit.

CAPVT. XXVII.

De mortificatione Lin-
 gue.

GRAVISSIMA mala & den-
 tilinguæ non refrenatæ, quæ dicitur

21.9.187.

anl. 6.

nae litterae multis in locis patefaciunt,
 facile ostendunt, quam fructuosa ne-
 cessariaque sit linguae mortificatio.
 Ac primum, quamuis sacrarum litte-
 rarum stylus admodum sit modera-
 tus, & ab nimia amplificatione alie-
 nus, tamen vehementer linguae detri-
 menta passim exaggerat. *Lingua mala,*
 inquit, *multos commouit, & dispersit*
de gente in gentem, ciuitates moratuo-
ditum destruxit, & de mos magna-
tum effodit. Virtutes populorum conci-
dit, & gentes fortes dissoluit. Lingua ma-
la mulieres viratas eiecit, & priuauit
illas laboribus suis. Multi ceciderunt in
ore gladij, sed non sic, quasi qui interie-
rum per linguam suam. Hae omnia
 Ecclesiasticus. S. JACOBVS quoque A-
 postolus graphicè malum linguae ex-
 aggerat. *Ecco, inquit, quantum ignis, id*
est quam exiguus, quam magnam syl-
uam incendit? Et lingua ignis est, uni-
uersa as iniquitatis, hoc est, omnium
malorum causa, quia ea comburuntur
animae. Lingua constituitur in mē-
bris nostris, qua maculat totum corpus,
id est, omnia eius opera bona, & in-
flammas rosam natiuitatis nostra in-
 flammata

DES II. PARS TRACTATVS

flammata à gehenna, id est, infligitur
mat totum vitæ humanæ cursum
prima ætate vsque ad obitum flammata
culpe & pœnæ æternæ. Pergit B. Je-
cobs. Linguam enim nullus hominū
domare potest, inquietum malum, quod
na veneno mortifero, quo anima à
corpus interimitur.

CVM ergò testimonio caelesti con-
flet, tot tantaque esse linguæ mala, ut
quidò apparet summam omnibus
cumbere necessitatem mortificationis
& coercendi illam, sic enim animam
suam ab omnibus in omnibus in omni-
bus immunem reddet. vnde Deus per
sapientem dixit: *Qui custodit os suum,
custodit animam suam. Et rursus,
Qui custodit os suum, & linguam suam
custodit ab angustijs animam suam.*
Bestiam teram & indomitam, ut leonem
vel tigrem, exquisitum est diligenter con-
cludi & custodiri: at lingua, testis. In
osbo, feritate superat omnes bestias.
nulla enim bestia est, quæ indultis
mana domari non queat, at linguam
nullus hominum domare potest. Sic
siq̄ vinculis soluta nō aliud damna
faciant, quā quod corpora aliquando

Prov. 19.
Prov. 21.

DE MORTIF. VOLVNT. 509

dilacerent, & sæpe dominis suis par-
cant: at lingua habentis suis soluta in-
vadit animas immortales, & licet eis
non eripiat vitam naturalem, tamen
eripit supernaturalem gratiæ, quod de-
terius est, quàm si eam in nihilum
redigeret. minus enim malum est
non esse, quàm esse in peccato & Dei
optimis max. offensione. Nec so-
lùm damnum infert alijs, verùm eti-
am sœvit in supm dominum, cum-
que per summam tyrannidem è me-
dio tollit. Sæpe namque contingit lin-
guam malè mortificatam vnico ver-
bo temerè profuso, omnibus antea actus
vitæ meritis, fructuosisque labori-
bus animam miserabiliter spolia-
re, & in ignes detrudere sempiter-
nos.

QVAM ergò equum est hanc effera-
tam bestiam arctissimæ includere cu-
lodiz, ne facilè in publicum prodeat,
stragesque dictas faciat. Quod sapi-
entissimè ipse naturæ auctor non ob-
scure nos docuit. Vt enim homo bel-
liam ferocem caueæ ferreæ, vel loco
altis muris circūdato includere solet,
& licet ianuam caueæ vel muro adiū-

gat, tamen vigilem & peritum simul
custodem adhibet, qui nunquam
emittat, nisi quando nocere non valet.
sic Deus linguam, tanquam in cau-
am & specum inclusit oris humano, du-
plici vallo dentium & labiorum bene
communito, ac licet ianuam per quam
egredi queat, non negarit, tamen ian-
torem illi adhibuit per vigilem, ipsam
rectam rationem, qui non sinit eam
foras prodire, nisi quando alijs prode-
re possit.

NEQ. solum ab his tantis malis
mortificatae linguae beneficio liberari
possumus, sed etiam locupletari omnibus
spiritualibus & veris bonis gratias
gloriae: nam cum homo natura tan-
pronus & procliuus sit, ad quiduis pro-
libito effutiendum, non potest non
plurimum apud Deum mereri, si pro-
nitatem illam naturalem competat,
& a sermonibus vanis & inutilibus
proffus abstineat. Accedit, quod si se-
mones vanos in pios & spirituales de-
inde commutet, indies in singula pe-
nae verba meritum, ac proinde gratias
virtutes, ipsamque gloriam in celo
mirum in modum adaugeat. *Vnde
scriptura*

DE MORTIF. VOLVNT. 111

Scriptura diuina dicit. *Vena vitæ, os in* **Prm. 10.**

si, ex eo enim procedunt verba conciliantia salutem, & vitam spiritalem ijs, qui audiunt. Si cui prædium sit fertile, experientiaque didicerit, accessione culturæ vberissimum reddere fructum, quanto studio & diligentia illud inuisere, omnibusque rebus necessarijs, vt maiorem semper fructum ferat, instruere solet? Lingua bona prædium est spirituale & diuinum, quod si seruus Dei sedulo excolat, nobilissimos virtutum meritorumque fructus refundet. Omni ergo cura illud custodiat, herbas prauorum colloquiorum in eo extirpet, bonorumque & spiritalium verborum semina in illud iniiciat, miserationumque & consolationum cælestium participem animam suam reddet secundum illud sapientis: *De fructu oris homo satiabitur bonis*, hoc est, quæ bonæ linguæ vsu promeretur.

CAPVT. XXVIII.

*De mortificanda inordinatione lingue
in detractione.*

Z 5

Qvo.

¶ II PARS TRACTATUS

QUONIAM deinceps agendum est de ratione mortificandi linguam inordinationes vel abusus, hoc primo sciendum est, nos non agere de inordinationibus, quae peccati mortalia nota manifesta habet, ut sunt iuramentum & testimonia falsa, ac detractiones de grauibus criminibus, quibus homines redduntur infames; nam praeter tractatus pro seruis Dei scriptus est, qui dudum per poenitentiam tales lapsi expiati sunt. Agemus ergo tantum de leuioribus linguam inordinationibus, in quibus etiam pii per incuriam vel tepiditatem peccati solent. Haec enim mortificatione non habent, tum quod ab ijs neglecta procliuus est lapsus in vetera peccata lethalia, iam semel deserta & depolita, tum quod progressum in vita spirituali plurimum retardent.

Detrahitio. Ex his linguam inordinationibus peccatum est, Detrahere alijs ob lapsum & defectus leuiore proximi, qui nec infamem illum reddunt, nec cum caritate pugnant. Ut autem homo teneat mundum cauendi hoc peccatum, diligenter attendat ad eius radicem. Vna est radix nobis a prima natura corruptio

DE MORTIF. VOLUNT 519

maligna procliuitas censendi aliorum mores, vitiaq; aliena notandi. De qua S. Hieronymus ita scribit: *Tanta bus* *Ep. ad C.*
in mali libido mentes hominum inua *lantiam.*
si, ut etiam qui procul ab alijs vitijs re
cesserunt, in istud tamen, quasi in extre
mum diaboli laqueum incidant. Alte
ra radix est interna inuidia, quz homi
nem contristat & mastrum reddit ob
prosperos proximi successus, & idcirco
ad imminuendam tristitiam, vbicun
que potest, famam illius denigrare co
natur. Postrema est occulta quaedam su
perbia, qua homo de se praesumit, &
anteponi vel certè exaquare vult alijs,
atque eam ob rem conatur eorum no
men deprimere.

Cum igitur hę sint detractionis radi- ces & fōtes, hominiq; necessitas ingēs- ta cūbat illas excindēdi ex intimis cor- dis sui viscerib⁹, quid aliud expectādū est, si à veteri obstandi consuetudine nō discedat, nisi vt in grauissima se pre- cipitē agat peccata? & impleatur quod dixit sapiens: *Labia in sibi: is pra: ipit a* *Ecol. 10.*
hant eum. Initium verborū eius stultiti
na, et nouissimū oris illi⁹ error pessim⁹.
quasi dicat: initium facit ab estuē his

114 II. PARS TRACTVS

rebus leuibus, & augeſcente paſſione
 ac incuria paulatim progreditur ad
 grauiora, quæ Deum & homines of-
 fendunt. Deinde etiamſi detractio pro-
 ximi fiat de rebus leuioribus, tamen
 contra voluntatem Dei peccatur, qui
 in lege ſua omnibus imperat, vt bo-
 num in verbis & factis alijs præbeat
 exemplum, & nemini ſint offendere-
 lo. at qui alijs facile detrahit, conat
 bonam eorum famam, qua exemplo
 bono alijs erant, imminuere; & de-
 ſtruit, quod Chriſtus ædificauit; ma-
 iorimè cum ſepè contingat vt ex leuiſſimo
 defectuum narratione, qui vniſi bo-
 nis imponuntur, magnum oritur ſcân-
 dalum apud eos, qui ſuſpiciantur cum
 leuioribus vitijs non poſſe non eſſe cõ-
 iuncta alia grauiora. Accedit, quod
 etiamſi detractioes magni momen-
 ti non ſint, tamen iniuriam aliquam
 proximo, cui detrahitur, inferunt; nã
 etſi famam bonam illi non profunde
 rипiant, tamen minuunt, & deſpicibi-
 liorem alijs reddunt, amorem quoque
 fraternum aliquandò diſſuunt, & ce-
 ritatis ardorem tepefaciunt.

CERTÈ maiorem in modum ca-
 uendam

DE MORTIF. VOLVNT. 137

uendum est, ne quis audeat etiam in rebus paruis alteri detrahere: nam ferè fit, vt qui se assuescit leuioribus exprobrationibus, data occasione, vel orta magna animi perturbatione, non verecundetur etiam grauiores lapsus palàm patefacere. Ac nonnunquam contingit, vt licet obrectatio sit de re modica, tamen quia contra virum magna sanctitate conspicuum fit, aut contra Superiorem, grauissimè diuinam offendat maiestatem. MOYSES Æthiopiissam quandam coniugio sibi copularat. eam ob rem Maria eius soror vehementer succensuit, & quæsta est. At Deus molestè tulit hanc obmurmurationem Mariæ, & in pœnam lepram tetra eam, vt expendit B. Gregorius, contexit, vt breui tempore dimidiam partem carniū eius exederit. Cum sancto Projecto Episcopo, ordinibus tantum minoribus initiato, quidam amici genere nobiles aliquandò cenarant, inter quos tres viri pietatis studiosi, dum vel mortificandi sui causa, vel religionis ergò negant se velle carnis vesci, alij verò conuiuæ ea de causa eos ludibrio habet. Projectus ir-

Num. 12.
L. 12. Regist.
c. 13.

Surius in
Januar.

¶ II. PARS TRACTATVS

risores serid̄ commonuit, ne pio-
rum instituto detraberēt. verū cum
illi non æquis auribus ad monitionem
exciperent, Deus grauissima animad-
uersione obrectatores puniuit. nam
cænaculum, in quo mensæ accubue-
rant, quod erat in summa ædium par-
te, à fastigio ad imū vsq; sectū, dimidia
in qua detractores illi confederāt, cor-
ruit, Proiecto cum alijs tribus socijs in
columi & saluo in sua. Ex quo casu dis-
cimus, magnū studium ponendū esse
in praua illa inclinatione de alijs male
loquendi mortificanda, audien̄dam
vocem spiritus sancti sic nos alloquitur.
Custodite vos à murmuratiōe quæ
nihil prodest, & à detractiōe parua
linguæ: quoniam sermo obscurus in ter-
ra non ibit. Præcipuè autem labo-
randū est ne obloquamur Prælatos, Su-
perioribus, & Dominis, etiam si reuera
vulpa non careant, nam & grauius pec-
camus, & damnū maius incurrimus.
Vnde magna verborū exaggeratione
scribit B. GREGORIUS. Admonēdi sunt
subditi viri, q̄ ordinis viri, ut cū ma-
gistro-ū facta conspiciunt, ad se non
rodeant, & de eorum incorpationibus

Imp. 1.

Lib. 12. 70
84. 6. 21.

DE MORTIF. VOLVNT. 517

*nō prafumāt quia nō est difcipul' ſuper Matt. 23.
magiſtrū. nec ſeruus ſuper Dominū ſuū.*

CAPVT XXIX.

*De mortificando abuſu detegen-
di arcana.*

ALIVS lingue abuſus eſt, pateface-
re arcana, vel que in ſecreto audi-
ta ſūt, vel certè ſilentiū poſtulant, non
quidē quādo eū zelo caritatis patefa-
cta ſūt ei, qui malo mederi poteſt, aut
zelo iuſtitie ei, cui ratione iuriſdictio-
nis incūbit illa cognoscere, ſed alijs qui
buſ neutra conditio ineſt; idq; facere,
nō alia de cauſa, quā quia ita collibuit,
aut vt gratia aliqua apud audientes in-
eatur; hic enim abuſus corrigendus
eſt, & ſtudio mortificationis tollendus.

Er ſunt quidam in hoc genere tam
leues, vt quoties in ſecreto alicuius no-
titiā venēre, cōrinere ſe nequeāt, quin
confeſſim illud prodant ſuis amicis,
imò cupidi ſunt talium rerū expilcan-
darū, tantū vt alijs poſtea cōmemo-
rēt, ac deniq; faciunt cum magno au-
ditorū offēdiculo, dū ſæpenumerò ſit,
vpreſentes adſint de quibus ſermo in-
ſtituitur. Hi ſunt, inquit Scriptura ſa-
cra, ſimiles mulieri parturētī, que vbi
hora

Eccl. 19.

hora partus aduenerit, non potest
 parere: & infantibus, qui simulati
 nati sunt non possunt se continere a
 erimis, ac denique cani sagitta cõfuso,
 qui quiescere nequit, nisi sagitta extra
 sit. Sic illi non antè quietem capere
 possunt, quàm arcanum suum in ali-
 um sinum effuderint. Et sæpè cupi-
 ditate multa effutiendi cõseruntur,
 vt non solum vĩa & audita narrent,
 sed etiam quæ de alijs suspicantur &
 imaginentur, licet reuera ignorent
 facta esse. Atque hi sanè silentij an-
 doto prorsus indigent, ad superandam
 nimiam loquacitatem, & opus habent
 audire illud Spiritus sancti dictum.
*Audisti verbum aduersus proximum
 tuum, commoriatur in te, fidens quoniam
 non te dirumpet.* Loquitur autem
 de verbo arcano ex cuius diuulgatio-
 ne nullus sequitur fructus: nam si pa-
 tet fiat ei, de quo dictum, non sequitur
 nisi contristatio, si autem alteri, sequi-
 tur infamatio. Vnde B. BASILIUS anno-
 tauit, naturam, hoc est, Deum naturam
 auctorem binas aures quidem, sed
 linguam tantùm vnã dedisse, vt in-
 telligeremus non omnia quæ audiu-
 mus.

Eccli. 19.

*de vera
 virgin.*

DE MORTIF. VOLVNT 519

ur, esse enucianda, sed quædam, vt
sunt arcana, tegenda silentio. *Qui de Eccl. 27.*
nudas, inquit scriptura, arcana amici,
fidem perdit, id est, fidelitatem, quam
debet Deo & hominibus.

CAPVT XXX.

*De alijs lingue abusibus, vt mendacio
rum & fictionum, corrigendis
& mortificandis.*

MULTI eorum, qui Deo seruire
ceperunt, operam quidem
collocant in cauendis menda-
cijs proximo perniciosis, sed non in ca-
uendis iocosis, minus autem in ijs,
quæ profunt alicui, vel damnum tol-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locū
mendacio siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodeunque
mendacium veri nominis esse pee-
ratum, quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte

lib. II. PARS TRACTATVS

à morte iniusta, neq; ad saluandam
licius animam mendacium vllum
ci potest, imò etiamsi totius mundi
salus periclitaretur, illa per mendacium
aliudue illicitum medium procurari

*Super eo
de Vsuris.*

Psalm. 5.

*22. q. 2. c.
de quis.*

*Greg. l. 18.
Mor. c. 4.*

nò possit. Et dogma Catholicum esse
nullo in casu licitum esse mentiri, con
trarium autè erroneum: nam diuina
scriptura aperte damnat mendacium. *Pro
des omnes*, inquit Psalmista, *qui loquuntur
mendacium*. Sancti quoq; omnes
ita docent. & Innocentius III. Papa
quodam epistola decretali differre
mat, secundum doctrinam scripturae
sacrae ne mentiendum quidem esse
pro seruanda alicuius vita. *atq; sic*
per in Ecclesia seruorum Dei spiritus
fuit, potius iacturam facere rei tempo
ralis, quàm mendacio Deum offendere,
re, vt testat^r S. AVGVSTINVS, & S. GREGORIUS,
dum aiunt homines peccatores
ne quidem ad liberandum a morte
proximum induci posse, vt mentiat
tur; quia non est vita animae ponenda
pro vita carnis. Deinde etsi in cogitatione
rate proferte mendacium sit leuior
culpae, quàm proferte considerate
men quia intimo pectore diligenter
venia

DE MORTIF VOLVNT. 291

Veritatem, ab utroque abstinuisse. Nar *Syr. de*
April.
at Simeon Metaphrastes Anthemi-
um Nicomediensem Episcopum sa-
niente persecutione Maximiani impe-
ratoris, satellites, à quibus ad necem
queriebatur, hospitio excepisse, cibiq;
& potus affatim apposuisse, cumque
illi percunctarentur ab eo, vbinam es-
set Anthemius, confessum se esse: tum
miles caritate illa obstupefactos sub-
iecisse, se confecto mendacio respōsu-
ros tyranno, Anthemium quidem à
se quæritum, sed non inuentum. An-
themium denique contrà obtendisse,
fas non esse pro vita cuiusquam men-
tiri; itaque comitatum illos & marty-
rem factum. Quod si pro vita homi-
nis innoxij mentendum non est, quã-
minus pro rebus leuioribus vt pro-
auertendo exiguo damno temporali,
vel mitiganda alicuius iracundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officio-
sa, quæ nulli nocet, sint peccata venia-
lia, ac ratione culpæ, quã annexam ha-
bent, à seruis Dei, sedulo cauenda, ta-
men inter omnia venialia vel leuiora
mendacium primas obtinet. nã prim^o mē-
dacijs auctor est diabolus, & ideo Christi⁹
apud

I *Joan. 8.*

apud B. Iohannem eum vocat mēde-
cem, & mendacij patrem: Quoties
ergo mētiuntur, sunt eius imitatores,
& de eius factione. Deinde licet dīctā
mendacia non cedant in damnum ali-
cuius particulare, tamen cedunt in dā-
num commune totius Reipub. Nam
in republica ad negotiationes aliaque
commercia tractanda imprimis need-
saria est veritas & fidelitas; quæ dīctæ
virtutes, sunt quasi vincula & nervi
communicationis humanæ; nemo o-
nim facillē contractum aliquem cum
alio inicit, nisi existimet sincerē illum
qui & agere, ac verē fidelem. Si ergo de-
prehendatur quis semel in rebus, aut
leuioribus, mentiri & fidem fallere,
mox suspicio oritur illum etiam futu-
raturum fortasse in grauioribus. Ve-
de diuina scriptura: *Opprobrium, in-
quit, nequam in homine mendacium,
& mores hominum mendacium sunt
honore.* Hoc idcirco de mendacibus
spiritus sanctus dicit, quia per contum-
tudinem mendacij reddūt se contem-
tibiles, & fide indignos. Sicut enim res
naturales, quæ adulterinæ sunt & co-
thæ, vt aurum vel argentum adulte-
rinum

I *Ecl. 20.*

DE MORTIF. VOLVNT. 528

sinū, licet speciem auri argentiue mē-
tiantur, exigui sunt pretij & repudian-
tur, sic illi qui mentiēdo alios fallunt,
aliud in ore, aliud in corde habentes,
facile contemnantur, & nihili fiunt.
Hæc ratio facile nobis ob oculos po-
nit, quanta sit foeditas etiam in leui-
bus mendacijs, quamque indigna sint
homine Christiano, & multo magis
religioso & seruo Dei perfectionis stu-
diolo: dubium siquidem non est, sine
comparatione longè deterius esse, ha-
beri aliquem mendacem in conspectu
Dei, ac haberi tantum in opinione ho-
minum: cum ergo tantoperè horrea-
mus mēdaces haberi apud homines,
quandò potius horrere debemus, ne
habeamur apud Deum, licet homini-
bus nihil de eo constaret illud enim
poena tantum est, hoc autem vera cul-
pa & vera infamia. Quocirca sumus di-
ligentes in fugiendo quocunque men-
dacijs genere, & in passione, quæ ad il-
lud inclinat, mortificanda, obsequen-
do S. Paulo Apostolo nos commonen-
tibus hæc verba. *Renouamini spiritu*
mentis vestra, & induite nouum homi-
nem, qui secundum Deum creatus est in
sa.

314 II. PARS TRACTATVI

sanctitate veritati. Propter quod dicentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.

ALIA inordinatio superiori connexa, est, fictio vel amphibologia in sermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacii noxam, sed incidunt in foueam, quam alij fodierunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queunt, ac iustitiae vel caritatis tuendae causa à dicente alio sensu enuntiantur, quam ab audiente intelligantur, nulla fraus reprehensio digna committitur. Exempli causa. Summo diluculo quispiam domo pedem extulerit, & paulò post reuertens accurrat sicarius & percunctetur ab illo domus incola, si né ille domus potest ille citra mendacium, seruandae salutis causa, respondere, summo mane egressum. Licet enim metiri non quid fas sit, attamen in casu necessitatis, ut loquatur, teste Augustino, licet

Aug. in
Habilis.

DE MORTIF. VOLVNT. 535

fas non est: idque declarant Scholæ S. Tho. 2^a.
Theologi verum esse, quando verbis q. 89. a. 7. ob
secundum vsum loquendi hominum ib. Caiet.
duplex subest intelligentia, iustaque & Soto. l. 8. de
gravis causa suppetit, cur alio sensu e
iure q. 2.
nantientur, quam forrè ab auditori
a. 7.

bus accipienda sint. At si nulla suppe
tar, hoc est si nullum incommodum
in nos vel alios ex responso nostro re
dundet, non est causa, cur amphibolo
gia illa sincerè rogantem eludamus.
imò pugnat cum puritate & simplici
tate non solum religiosa, sed etiam
Christiana, & est nota hominum fi
dorum & duplicium; impeditque nō
rarò, æquè ac vsus mendaciunculo
rum, fidem & cōcordiam hominum.

Lansberg.
hom. 12.
de passio.

Quis enim fidem præstet etiam serua
asserueranti, à quo ambiguus crebrò ser
monibus circumuentus est? vnde di
uina scriptura de talibus dicit.

Eccl. 30.

Qui sophisticè loquitur, odibi
lis est, nempe à Deo, angelis,
& hominibus.

CAPVT XXXI.

Quomodo mortificanda sit cupiditas et
mendandi & rixandi.

ALIA

ALIA inordinatio lingue, quam boni labi solent, cum ingenti animæ suæ damno, est, contendere cum alijs, sitne verum hoc vel illud? fuerit id factum necne? debuerit hoc fieri vel contrarium: & de alijs id genus. Radix huius vitij in quibusdam est nimia honoris humani cupiditas, & hinc fit, vt dum sapientiz famam in suis dictis vel factis cupantur, pro ea tuenda etiam subleto clamore pertinaciter contendunt. In alijs verò radix est nimium desiderium cõgerendarum opum, aliarumque facultatum temporalium: inde fit, ne iacturam aliquam earum faciant, vt lites cum alijs inire non timeant, & omnia commoueat tribu nalia. Alijs etiam hoc vitium inest, et naturali quãdam procliuitate, sed deterrima omnibus contradicendi, aliorumque dicta vel facta carpendi, unde mox, dum alius moleste fert temerariam censuram, succedit lis & bellum.

Hoc vitium seruo Dei omni studio mortificandum & radicitus exscindendum est. Et quamuis de eo aliqui dixerint

DE MORTIF. VOLVNT. 527

dixerimus in Tractatu de mortificatione propriæ voluntatis, eò quod ad caritatem concordiamque animorum inter proximos cõservãdam hoc argumentum prorsus sit necessarium, tamen nonnulla hiç adiungemus. Quando contentio orta est, non in disputationibus scholasticis, quæ ad litterarum exercitacionem pertinent, sed in congressibus quotidianis & familiaribus, idque non de re clara & evidenti, sed ancipiti; varijsque hominũ opinionibus ventilata, tunc homo, etiam si suam verissimam existimet sententiam, non tamen asseueranter eam vel pertinaciter tueatur contra aduersarios, sed quiescat, cogitetque se quod falli posse, sicut multi sapientes ante ipsum in simili genere decepti fuere, ac ipsemet non semel deceptus est, atque ita caritatem & benevolentiam, quam habet cum antagonistis suis, nõ dissoluet, & bonum exemplũ dabit auditoribus. Quod si res, quæ cõtroveritur sit manifeste vera & indubitata, eò quod rationi naturali, vel divinæ legi, vel Sanctorum & Doctõrum dictis sit consentanea, tunc homo eã

A a

debita

debita humilitate & mansuetudine
seueranter veritatem tuam debet, &
sue sententiae rationem reddere: qui
si alij sibi persuaderi minimè sinant,
sed constanter obloquentur, taceat, &
dissimulet, vel sermonem ad alia trans-
ferat, maximè si disceptatio fuerit de re
ad salutem non pertinente, sic enim
plus proficiet, quàm si seridò suscipiat
patrocinium veritatis. Atque hoc est,
quod D. PAVLVS tanta verborum effu-
sionis postulat à fidelibus. Si qua, inquit,
consolatio in Christo, si quod solaci-
um caritatis, si qua societas spirituum,
si qua viscera miserationis, si quod
gaudium meum, ut idem sapienter
eandem caritatem habentes, caritate
mes, id ipsum sentientes, nihil pat-
contentionem, neque per inane glori-
riam, sed in humilitate superiores sibi
inuicem arbitrantur. non quia sua sunt
singuli considerantes, sed quia aliorum.
Quibus verbis perspicuè declarat quo
antidoto sanare spiritum contendendi
debeamus.

Huius rei notabile exemplum habemus
in diuina Scriptura. Viderat propheta
Elifæus Eliam prophetam cum
ruig

Phil. 2.

DE MORTIF. OLVNT 529

4. Reg. 2.

ru igneo per turbinem rapi in caelum.
vt deponeretur, quemadmodum cre-
ditur, in paradiso terrestri. Et mox eū
adierunt viri quidam religiosi, dicti fi-
lij prophetarū, rogantes, vt quinquaginta viros fortes, quos secū habebāt, emitteret ad quærendum in vicinis montibus, vallibusue Eliam. Cumq; Elifæus indicaret, frustra laborem illū suscipi, ac ipsi vrgerent missionem, tādē, vt contentioni cederet, assensit vt mitterentur. Vt reuenterunt spe sua fraudati, dixit ad eos Elifæus, *Nūquid non dixi vobis, ne mitteretis?* Hoc exemplum meritò imitari debemus in quotidiana conuersatione cum proximis, vt quando in nostram veriorum eos sententiā trahere non possumus, omiſſa omni lite, vbi nullū peccandū periculum est, libenter illis acquiescimus. Ratio huius rei est perspicua; reſſa enim contendendi materia, cauētur simul multæ auersiones, rixæ, amarae detractiones, & verba probroſa, quæ hinc inde in actu cōtentionis iactari solēt; cōseruatur quoq; pax & animorū vnio, quæ præstat omnib; modis, quæ ex cōtentione sequi possunt.

Aa 2 sunt.

sūt. Ad hęc, qui primus in cōtentio
 alteri cedit, quasi victus, singularē
 cum humilitatis exercet, & cum pro
 ximo caritatem, posthabendo illius
 mam suę. Quanquam, licet victus for
 tē alicui videri possit, tamē honorem
 excidit suo, imō honorem maiorem
 conciliat. Verus enim honor Christi
 ni est, persequi ea quę sunt cum pro
 stantiori virtute cōiuncta, & quę ma
 iori in pretio sunt apud Deum, vnde
 virtus caritatis & humilitatis. Ita facti

Prov. 20.

Scriptura docet. Honor, inquit, in
 homini, qui separat se à cōtentionibus.

Quando verò contentio oritur in
 disputationibus litterarijs, in quibus
 sæpē acerrimē dimicatus pro
 quenda veritate, excessus quoque
 minus cauendus est, hoc est, vt ne ar
 rantur clamores, ne verba probrosa et
 futiantur, ne ad pudefaciendum
 gonistam vel ad reportandam victo
 riam, sed tantum ad cognoscendam
 veritatem cum modestia & manife
 stitudine, solidis argumentis allatis, dis
 ceptatio instituat. Veritate verò se
 mel clarē exposita, vel si argumen
 tis aut testimonijs ad proseguendam
 dispo

DE MORTIF. VOLVNT. 232

disputationem argumentator desti-
tuatur, tacendum est, nā inutilis con-
tentio non illustrat, sed obscurat po-
tius veritatem, vt benè animaduertit
Dionysius Richelius in Iob scribens, *Iob. 6.*
sicut obscurat & obnubilat rationem.
Vnde & Iob dicebat amicis suis. *Res-
pondeo obsecro absque contentione.*

NEQ. solūm cauendus est nimius
oppugnando excessus, post inchoatā
contentionem, sed radix etiam contē-
tionum, hoc est, cupiditas illa aliorum
dicta vel facta improbandi, euellenda
est. Quare quotiescunque proximus
noster quippiam dicit vel facit, quod
aliquo modo in bonam partem expo-
ni potest, aut quando aliquid dicitur,
vel fit, quod reprehensione caret, siue
hoc modo, siue alio dicatur, aut fiat,
tū seruo Dei cōuenit tacere, & ab om-
ni oppugnatione se cōtinere. Id enim
ipse spiritus sanctus consuluit, dicens. *Eccl. 10.*
De ea re, qua te nō molestat, ne carteris.
quasi dicat. De alienis dictis vel factis,
quæ ad te non pertinent, hoc est, nec
offendunt Deum, cuius gloriam tene-
ris defendere, nec iniuria te, vel eos
quos tueri debes, afficiunt, cum nemi-

112 II. PARS TRACTVS

ne contendas. Breniter, seruorum Dei
mores debent esse ab omni contentio
ne & dissensione alienissimi, vt com
monescit eos B. PAVLVS, dicens. De
cetero, fratres, g^o date, perfecti estis,
exhortamini, idem sapite, pacem habete,
& Deus pacis & dilectionis v^ori
biscum.

2. Cor. 13.

CAPVT XXXII.

De inordinatione lingua, quoad verba
otiosa, eiusq; mortifica
tione.

INORDINATIO vel abusus lingue
ordinarius & communis, in quo
etiam impingunt, qui Deo
re ceperunt, est effutire verba otiosa &
vana. Primò haud dubium est, sermo
nem otiosum non carere culpa, si nò
mortali, saltem veniali, ob quam ho
mo, licet iustus, grauissimas Purgato
rij luiturus est penas. Vt verò intelli
gamus, quanto studio & vigilantia op
bis, quoad fieri potest, cauendus sit lap
sus, vel offensa venialis contra Deum
attendamus quanta verborum gra
uitate apud D. Mattheum CHRISTVS
salua-

saluator noster de iudicio, & verborū otiosorum punitione locutus sit. *Dico Matt. 12*

autem vobis, inquit, quoniā omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij, quasi diceret. Ego qui Deus vester sum, de ea re vos moneo, audite magna attentione, quia seriō commendo, & magno studio à la psibus linguæ, licet videantur vobis leues, caute. quia in die iudicij non de aliquibus tantū verbis otiosis, sed de omnibus, siue grauiorib⁹, siue leuiorib⁹ estis rationē reddaturi, nō vt illa vobis cō donētur, sed vt propter illa iudicemini & puniamini.

Quo autem constet, quæ dicantur verba otiosa tantoperè fugienda, videamus quid sit verbum otiosum.

Verbum otiosum est, inquit, B. GRABORIVS, quod aut ratione iusta necessitatis, aut intētionē pia utilitatis caret.

3. p. Pastor admon. 15. Et hom. 6. in Euang.

Quādo ergo verba nostra sūt necessaria ob bonum aliquē finem, non sunt otiosa: non solūm quando finis absolute obtineri nō poterat sine illis verbis, sed quādo cōmodè nō poterat, vtrūq; enim nomine necessitatis cōprehēditur. Similiter otiosa nō sūt, quæ cedunt

¶ 4 II. PARS TRACTATVS

*reg. bro-
uor. q. 23.*

*H. er. in c.
12. Matth.*

dūt in dicētis vel audietis spiritalē pro-
fectum, id enim appellat piā velle-
tem. Vnde S. BASILIUS. Verba otiosa
inquit, sunt, quæ nullum adferunt fru-
ctum, hoc est, quæ nō seruiunt vel ad
præstandum cultum diuinum, vel ad
procurandā animæ salutem. Et S. Hila-
RONYMVS in eandem sententiā aliter
dicit, Verbum otiosum esse, quod pro-
fertur sine vilo dicentis audientiōe fru-
ctu: vt cum omissis historijs vens, nar-
ramus fabulas, & res nullius momenti
si verò narremus res scēdas & perni-
sas, aut cū immoderato cachinno, quæ
piorum offendant aures, tum, inquit,
sermōnes nostri, non velut otiosi, sed
vt grauioris culpæ rei castigabuntur.

HÆC quamuis certa sint, tamen
negandum non est, si quis fabulam
facetumvè aut festiuum aliquem ser-
monē de re adiphora vsurpet, tamen
andi ægri, vel solandi mæsti causā, nō
eum verba otiosa prolaturum: quæ
quam consideratione moderatiōis
magna in hoc genere opus est, vt in
huiusmodi sermonibus non solū cor-
poralis recreatio, sed etiā spiritalis
queratur, hoc est, ne animæ nocentur.

DE MORTIF. VOLVNT 339

sed profint potius. Si enim tantum ad voluptatem aurium corporalem efficiendam dirigantur, vix fieri potest, quin multa verba otiosa, ac fortè etiã animæ noxia interijciantur. Ob quod periculum sancti homines tanta vigilantia fugiebant otiosa colloquia, vt Metaphrastes scripserit B. Ioaunem Chryostomum nunquam vsum fuisse sermonibus superuacaneis & vanis, nec in alijs peressum. De hac moderatione verborum scribens B. VINCENTIUS Ferrerius hortatur, vt lingua prorsus ab otiosis abstineamus, nec rogati quidem, nisi de necessarijs & vtilibus respondeamus: & si recreationis causa, ne sit molestus, perfacetum & ridiculum sermonem quis ingerat, benignos quidem & comes nos prebeamus, sed nihil omninò respondeamus: & si grauatè feratur silentium, patienter toletemus. & intus in corde pro illis Deum oremus.

MOVERE autem debet seruum dei ad cauenda verba otiosa imprimis iud, quod liber erit à multis peccatis venialibus, quæ per sermones otiosos committuntur. Ad effugiendum enim

A a j

vcl

vel vnicū peccatum veniale, eò quòd
 sit offensa Dei, meritò deberet homi-
 non solū omnibus temporalibus me-
 di consolationibus se priuare, sed etiā
 ad quasuis huius vite pœnas & calami-
 tates perferēdas offerre: quāto magis
 id faciēdū esset ad cauenda tot peccata
 venialia, quot otiosis colloquijs com-
 mittūtur. quodlibet enim verbū oti-
 sū est peccatum veniale. Quāuis verò
 quę nostra est fragilitas, nō possimus
 euitare omnes sermones otiosos. *Quis
 enim in nullo offēdit*, inquit B. Laccensis.
hic perfectus est vir: vitare tamē possumus
 illos, qui data opera & deliberatè
 atq; ideò grauioris sunt noxę, subinde
 instituūtur. Oquātū Deo placet (sicuti
 refrenādi linguā, ne aliquid cōtra suā
 diuinā maiestatem temerè effuriet, qui
 pe qui illā creauit, illi spiritū dedit, &
 iugo rationis subdidit, vt laudaret &
 glorificaret ipsū, vt faciebat sātus illi
 qui dicebat. *Lam eiu sēper in ore meo*
 HÆC quoq; cura efficiet, vt nō ab o-
 tiosis tantū, sed etiam noxijs & perni-
 ciosis colloquijs abstinamus: certū e-
 nim est, vbi semel linguā habentur
 auerimus ad sermones otiosos & v-
 gios.

Cap. 3.

Psal. 23.

DE MORTIF. VOLVNT. 117

nos, prono cursu deuolui morad que
relas & murmuraciones aduersus pro
ximum, ad nostras laudes extollēdas,
& deprimēdas alienas, ac denique ad
patefaciēda, quæ alto silentij arcano
tegennda erant: siquidem quouis pec
cato minori homo disponitur, vt ten
tatione dæmonis impulsus, facilius la
batur in grauius. Etenim, velut is qui
precibus, alijsuē operibus bonis vacat,
paratior fortiorque, est ad insultus Sa
tanæ expugnandos; sic qui re vana ex
ponenda, spectandæ detinetur, aut
cibi potusue sectatur delitias, vel loqui
tur otiosa, imbecillior est ad impetū
dæmonis sustinēdum, & facile in gra
ue aliquod crimē præceps agitur. Hęc
doctrina est B. GREGORII Magni.

OTIOSA deinde verba idcirco diligē
tius cauenda sunt, quod animam pace
& deuotione spiritali priuent. Quid
& deuotione spiritali priuent. Quid
seruis Dei carius pretiosiusq; esse solet
tranquillitate & serenitate consciētę
quid seruore spiritus, consolatione &
voluptate spiritali iucundius? quātū
sudent ad consequēda hæc dona bene
ficio orationis ac mortificationis? &
tamē sepe numero horū omniū iactu
ram,

338 II. PARS TRACTATVS

riã faciunt, dum se plus iusto in verbo otiosa profundunt. Quemadmodum enim aqua odorifera, si inclusa sit vni recte obturato, suauitatis odorem retinet, secus autem, perdit. sic conscientie pax, & deuotio animæ actualis si freno silētij in corde iusti, tanquam in vase accuratè custodiatur, facile conseruatur, & hominem ad omne bonum excitat, sin verò lingua ruptis silentij repagulis in verba otiosa & vana soluitur, facilè omnis spiritalis tranquillitas, ardorq̃ue Deo seruiendi perit, animaq; languescit & oborpescit in cursu pietatis inchoato. Ac nonnunquã vnum verbum otiosum hæc omnia incommoda parit. Vnde S. Dorotheus vs. Caue, inquit, à multiloquio, quia omnem sensum pietatis è celo delapsum extinguit. dem diuinæ litteræ inculcant. Vbi verba sunt plurima, animæ sapientis, ibi frequentè regestas. hoc est, defectus deuotionis, ardoris, & consolationis spiritalis. Et GREGORIUS sedulo monet, vt otiosos sermones fugiamus, dicas. Mecum vos admonet, vt ab otioso sermone parcamus, inuitat loqui: declinemus, inquit, in rebus lo-

Serm. 26.

Prou. 14.

hom. 6. in Euang.

DE MORTIF. VOLVNT. 339

gua valemus, in ventum verba non defluant, cum iudex discat, de omni verbo orationem reddendam. Otiosa ergo colloquia ad adificationis studiū vertite, quàm celerrimè huius vite tempora fugiant considerate, quàm districtus veniat iudex attendite, hunc ante oculos vestri cordis ponite.

CAPVT. XXXIII.

Quibus medijs mortificandi sint
lingua abusus.

INTER media ad refrenandam linguam, compitendamque cupiditatem multa loquēdi, primum est, humiliter & constanter à Domino petere donum coëcendæ linguæ. Esse enim donum supernaturale Dei declarat sapiens, dum ait. *Hominis est animam præparare, & Domini gubernare* *Prou. 4.* linguam. Licet enim naturalibus libere arbitrij viribus, interueniente concursu Dei communi, homo debeat cooperari refrenationi linguæ; idcirco enim dicit, *hominis esse præparare animam*, faciendo nimirum quod in se est: tamen quia tam arduum & difficile est membrū illud cohibere, vt om-

Psal. 141.

nes humanæ vires satis non sint, nec
se est ad auxilium diuinum confu-
re, & magno studio donum deum
exposcere, dicendo cum *Psal. 141. Pa-
no custodiam eri meo. & ostium circum-
stantia labijs meis.*

ALTERVM medium est, defugere oc-
casiones temporum & locorum, ubi
homo facilius se solet in nimiam effu-
dere loquacitatem, vt quando se dedit
nimie lætitiæ, quâdo plus æquo bibit,
aut comedit, quâdo ira accensus est,
quando cum hoc vel illo socio conuer-
satur. Vt verò non incidat in hæc in-
moda, subterfugiat vanâ omnem læti-
tiâ, frugalior sit in cibo & potu, iræ per-
turbationem comprimat; hi enim sunt
otiosorum, vanorumq; sermonum so-
tes. Nec sanè mirum est ei, qui non ca-
uet occasiones delinquendi, dum scit,
euenire aliquod malum, siue mortis
corporalis, vt dum negligit curatio-
nem morbi, siue spiritualis animæ;
dictum enim est ab æterna sapientia
Vita & mors in manibus lingua.

Prov. 12.

JAM & aliud medium refrenanda
linguæ appositissimum de celo habet-
mus, vt nō antè ad loquendū profiliat
quis,

DE MORTIF. VOLVNT. 147

quis, quàm secum attentè expenderit, sitné bonum an malum, vtile vel noxium, quod est enunciaturus: quem q; finē & scopum propositum habeat. de inde simul mētē ad Deum erigat, cum desiderio omnia ad gloriā diuinā faciēdi, opem q; & gratiā postulet, vt nemine sermone tuo offendat. ac quod initio sermonis facit, id quoq; in progressu repetat. Et quoniā seruus Dei applicando intentionem suam ad ea quæ eloquitur, facit quod suarum est partium, orandoq; impetrat, vt Deus faciat quod suum est, hoc est, vt gratiā suā largatur, facile obtinebit quod vult, vt non offendat linguā vel Deum, vel proximum, sed potius ædificet. Sic de Nehemia scriptura diuina dicit, cum^{2. Esd. 2.} in conspectum regis Artaxerxis venisset, & rex percunctatus eum esset, quid à se peteret? illum orasse Deum cæli, vt sciret quid petendum foret, & tunc petitionem suam proposuisse.

Hoc medium docuit nos spiritus s^{an}ctus. *Ne temerè inquit, quid loquaris, Eccles. neq; cor tuum sit velox ad proferendū sermonem coram Deo. q. d. nihil loquaris, nisi consideratè.* Nam vt alibi dicit.

Quis

Prou. 13.

Iac. 1.

Ecc. 12.

Qui inconsideratus est ad loquendum sentiet mala, hoc est, culpa, & poena, quae inde oriuntur. Atque hoc est, quod per B. Iacobum monuit. Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, nec enim loquitur de tarditate, quae quidam inter singula verba prolata respirant, sed de ea, quae contraria est temeritati, quae nulla antegressa consideratione quiduis effutunt, quod in buccam venerit. Idem significant verba illa Ecclesiastica: In os fatuorum cor illorum, & in corde sapientissimum est illorum. Stultos enim vocat inconsideratos & imprudentes, qui cor idem dicuntur habere in lingua, quod loquantur quicquid in buccam venerit, haud secus quam si cor & lingua unum membrum essent. Contra sapientes vocat seruos Dei, qui idem linguam habere in corde dicuntur, quod non alia in publicum efferant, quam quae ante in cordis penetralibus, adhibita in consilium ratione, considerata fuerint.

Ex hac consideratione omnis recta linguarum gubernatio pendet. Ex hoc fitur, ut verba non sint quouola, sed ne-

DE MORTIF. VOLVNT 348

cessaria & utilia, hinc fit, vt serui Dei
suis colloquijs pijs & sanctis se & alios
edificent, & multos ad amādum lau-
dandumque Deum inflamment. In
Verbo Dei legimus nūquam apertos
fuisse cælos, nisi magna aliqua de cau-
sa, & cum ingenti fructu. Semel aper-
ti filijs Israhel effuderunt manna cibū
mobilem & suauissimum, quo ipsi in
deserto victurunt, alijque multi hoc
miraculo ad cognoscendum, colendū
que verum Deum excitati. De quo
Dei beneficio ait Psalmista. *Ianuas ca-
li aperuit, & pluis illis manna ad man-
ducandum.* in baptismo quoque Chri-
sti patefacti sunt cæli, & vox æterni
Patris suauissima insonuit, ac spi-
ritus sanctus in columbæ specie
descendit. In morte item S. Stephani
apertis cælis apparuit Christus stans
ad dexteram Patris, vt significaretur il-
lum pugnare pro Sancto. Homines in-
sti in eodem Dei Verbo appellantur
cæli, qui vt loquitur Dauid, enarrant
gloriam Dei; cæli inquam spirituales,
multò præstantiores istis materiali-
bus. Ianua horum cælorum est os vel
lingua. Vult itaque Deus, quod æquū

Psal. 78.

Matt. 3.

Act. 7.

Psal. 8.

est, nunquā hos cælos patefieri sine
 ista causa, vel vt emittant manna, hoc
 est, sermones sanctos, qui a discipulis
 solentur audiētes, vel vt descēdat spī-
 tus sanctus, id est, verba talia vsurpen-
 tur, quę excitēt animos, vel ad cōpū-
 tionē de peccatis, vel ad diuinum a-
 morē, vel certē ad ea virtutum opera
 quorum beneficio nobis à Deo spī-
 tus sancti charismata communicāret.
 Vel deniq; vult patefieri, vt nobis spe-
 ctandū se præbeat Christus, hoc est, ta-
 libus nos vti sermonibus quibus, ali-
 quid patetur ad verā glorię & potētę
 Christi cognitionē, eorūq; donoriū, qui
 b' ille cultores suos locupletare solent.

Quod terra exhalet vapores & nebu-
 las, & aqua stagnans gignat ranas, res
 naturalis est: quando autem cælum e-
 mittit vapores & ranas, res extraordi-
 naria est, & diuina plaga. Sic quod pec-
 catores rebus huius mundi caducis &
 fluxis immergi, de rebus vanis & inuā-
 libus loquantur, & instar ranarum
 multa, que deum & proximum graui-
 ter offendant, garriant, mirum non
 est. Sed si serui Dei, quorum cor desi-
 xum est in cælis, & vitæ cælestis pro-
 fecti-

DE MORTIF. VOLVNT. 548

fectionem faciunt, simili sermone v-
tantur, id mirandum est, & diuinæ pu-
nitionis argumentum. Vnaquæq; e-
nim arbor producit fructum suæ natu-
ræ congruentem: iustus ergò cum sit
homo spiritualis, homo Dei, homo, in-
quam, cælestis, meritò etiam loqui de-
bet de Deo, de rebus spiritualibus, de
cælo, aut certè de rebus eò collimanti-
bus, vt omnes magni Dei serui fece-
runt.

S. GREGORIUS TURONICUS narrat Ni-
cetium presbyterum, postea Episco-
pum Lugdunensem, cum alijs virtu-
tibus, tum hac imprimis excelluisse,
quod nulla verba nisi sancta & pia si-
neret ex ore suo elabi. otiosa autem
vel iocosa nunquam. Imò quod graui-
ter ferret ad aures suas deferri alio-
rum dicta contumeliosa etiam in se
coniecta; aiebat enim non esse au-
dienda, quæ ex perturbatione animi
alij effutiuiissent. De S. THOMA A-
quinate quoq; in vita proditur, cum
nullum solitum miscere sermonem
cum alijs, quibuscum conuersabatur,
nisi de rebus pijs, & ad salutem ani-
mæ spectantibus: eaque de causa
orandi,

*Sur. in
Apr.*

*Sur. in
Martio.*

346 II. PARS TRACTATVS

19 confess.
49.

Surius in
Junio,

orandi, & meditandi, consuetudinem non fuisse illi vnquam molestam vel grauem. De S. Monica matre sua ait A VGVS T I N V S, quod cum illa colloquia habuerit de rebus celestibus, & admiratione rerum creatarum gradum fecerint ad tractationem de puritate & maiestate creatoris. R. LVTGARDIS, virgo sanctissima, vti commemorat in eius vita Thomas Cantuariensis oculatus testis, simplici oratione & plana de rebus sanctissimis efficaciter loquebatur, vt omnium constantium corda incenderet, & sapientibus magnæ admirationi esset.

Hic perpetuus fuit Sanctorum hominum spiritus, ac proinde merito ab omnibus Dei seruis imitandus. Qui magno per se promoueri potest, si se assuefaciant sermonibus pijs crebris & tractatibus spiritualibus, sic enim in congressibus familiaribus suppetet loquendi materia. Felix profecto & beata anima eius, qui id fecerit: quotidie eam occasiones multorum lapsuum, qui lingue lubricitate committuntur, auerbit: & consuetudine salutaria loquendi

DE MORTIF. VOLVNT. 547

loquendi accumulabit merita, gratie-
que & gloriæ thesauros in cælis, con-
uenienter dicto Christi. *Ex verbis tuis Matt. 12.*
iustificaberis & ex verbis tuis condem-
naberis Si enim verba nostra fuerint
bona & fructuosa, in iustitia accessio-
nem faciemus: sin inania & perni-
tiosa, pro grauitate noxx, ad
infernum vel Purgato-
rium damnabi-
mur.

FINIS.

III. PARS